

ULBS

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Educația în secolul XXI

– prezent și perspective –
DIALOGURI ULBS:
învățământ universitar - învățământ preuniversitar

ÎNVĂȚAREA – CONCEPT, CARACTERISTICI, TIPURI

BADEA MĂDĂLINA CARMEN, gradul I, CJRAE/Colegiul Tehnic "Independența" Sibiu

Abstract

The present paperwork reveals the theoretical aspects of the concept of learning. In the first part of the work there are presented few definitions of the learning's concept through which it is viewed as a complex notion studied by psychologists, sociologists, mathematicians, biologists, etc. In the content of this paper it is described a taxonomic synthesis of learning offered by some experts psychologists. The description is based on concepts which have a low degree of generality such as: types, forms and levels of learning. In the end, it is included a short review of the theories of learning which have been approached differently during the time by scientists as: I.P. Pavlov, E. Thorndike, J. Watson, E. Tolman, B.F. Skinner, J. Bruner, R. Feuerstein.

Key concept: learning, types of learning, forms of learning, levels of learnings, theories of learnings.

Învățarea reprezintă „una din cele două modalități fundamentale (alături de alăptare), de echilibrare cu mediul extern, complex și constă în acumularea de experiență socială și individuală (nouă)”. (Șchiopu, 1997). Putem afirma că învățarea este o noțiune extrem de complexă, aceasta fiind de-a lungul anilor obiectul de cercetare pentru specialiști din diverse domenii de activitate: psihologi, sociologi, fiziologi, biologi, matematicieni. În cadrul psihologiei ca știință, învățarea se distinge de termenul de vorbire, fiind o noțiune mai abstractă. În acest sens, după A.N. Leontiev „învățarea este procesul dobândirii de către ființa vie a experienței individuale de comportare”. (Cosmovici, 1996). Învățarea înseamnă asimilare, achiziție și are un conținut foarte amplu și divers: concepte, relații, coduri, operații și structuri cognitive, atitudini, conduite și comportamente sociale, modalități de acțiune, reacții, sisteme de valori. Totul poate fi învățat dar este necesar să facem diferența între posibilitate și realitate deoarece există limite psihofiziologice ale organelor de simț, există limite sociomateriale iar uneori nu este necesar ca totul să fie asimilat (de exemplu vom învăța comportamente sociale dar vom face tot posibilul ca elevii să nu învețe comportamente antisociale). Învățarea este legată de modificarea comportamentului și are un pronunțat caracter adaptativ, finalitatea acesteia fiind o mai bună adaptare la mediu, o mai eficientă dezvoltare psihică în vederea obținerii unor performanțe.

Golu, Zlate, și Verza (1991) sunt de părere că învățarea realizată în cadrul activității educative are mai multe particularități, printre care: este realizată într-un cadru instituționalizat, fiind reglementată de legi, norme, metodologii, regulamente, planuri-cadru și programe școlare; este dirijată din exterior, tendința fiind să devină autodirijată (la adolescenți); are un caracter secvențial care presupune parcurgerea, cu ajutorul operațiilor gândirii, unor etape de predare, de învățare, de evaluare; este mijlocită prin relațiile existente între profesori și elevi (de comunicare, percepție, de influență) și are un pronunțat caracter de informare și formare.

Din perspectiva psihologiei cognitive învățarea constituie rezultatul a patru parametri fundamentali care mobilizează cunoștințele, și anume: acțiunea subiectului, necesitatea unui dezechilibru, trecerea la o activitate interiorizată și conștientizarea strategiilor și procedeele precum și a funcționării sale. În situația de învățare există câteva paradigme de la care ar trebui să pornească un cadru didactic: intuiția care presupune trăirea învățării, aprofundarea temei și poate duce la dirijarea implicită; transmiterea mesajului care se poate face direct sau indirect; exercițiile sistematice care sunt coordonate de către profesor și au rolul de a dezvolta priceperile și deprinderile; explorarea liberă în cadrul căreia profesorul are rol de a sprijini elevii în formularea corectă a problemelor în vederea identificării soluțiilor existente și creația care poate apărea în diverse domenii, de la literatură la artă, și în cadrul căreia cadrul didactic are rolul de a o stimula și de a o lăsa să se dezvolte. Valorificarea învățării, după opinia lui Nyhan (1991), se realizează numai prin procesul modificărilor comportamentale care pot avea loc doar dacă la cei în cauză se constată competențe de învățare, respectiv dacă cunosc modalități în care pot învăța mai bine, dacă pot să aprecieze ce performanțe au și ce modalități de îmbunătățire a acestora există,

dacă sunt responsabili față de propria lor dezvoltare, dacă au o motivație intrinsecă pentru învățare și au capacitatea să le evalueze, dacă știu și înțeleg să învețe din greșelile pe care le fac; dacă sunt deschiși și au încredere față de cei din jur, dacă sunt capabili să ofere lecții de viață oricând și dacă investesc în propria formare și dezvoltare.

Structura tipologică a învățării a fost făcută de mulți specialiști din domeniul psihologiei, pedagogiei și nu numai, după diverse criterii. Golu, Zlate și Verza (1991) au utilizat o sinteză taxonomică bazată pe concepte care au un grad descrescător de generalitate, care cuprinde: tipuri, forme și niveluri ale învățării. După opinia acestora „tipul de învățare reprezintă noțiunea cu cel mai mare grad de abstractizare, fiecare tip de învățare cuprinde forme diverse de învățare iar aproape fiecare formă de învățare se realizează la diferite niveluri”. Conform clasificării sintetice făcute de cei trei specialiști tipurile, formele și nivelurile învățării sunt:

- a. Tipurile învățării:
  - Învățarea didactică (indusă) care urmărește formarea dimensiunii intelectual - cognitive a personalității și are un scop instrumental – operațional.
  - Învățarea socială care urmărește formarea dimensiunii social – comportamentale, morale și motivaționale, care are loc numai într-un cadru interpersonal și care pregătește o persoană pentru viață în general.
  - Învățarea din experiența altora.
  - Învățarea din propria experiență (autoînvățarea).
- b. Formele învățării:
  - După conținutul lor (Ce anume învățăm?): învățare perceptivă, învățare verbală, învățare motorie, învățare cognitivă, învățare operațională, învățare afectivă, învățare morală.
  - După modul de acțiune cu stimulii (Ce anume facem cu stimulii?): învățare asociativă, învățare repetitivă, învățare prin transfer, învățare discriminatorie, învățare prin recunoaștere, învățare prin imitație, învățare prin identificare.
  - După modul de organizare a stimulilor (Cum anume organizăm stimulii?): învățare algoritmică, învățare euristică, învățare programată, învățare inteligentă, învățare prin descoperire și învățare creativă.
- c. Nivelurile învățării:
  - Insuficient conștientizat (neconștientizat imediat): învățare spontană, învățare latentă, învățare hipnotică, învățare prin somn.
  - Conștient, dirijat: învățare prin înțelegere, învățare prin anticipare și învățare prin rezolvare de probleme.

Cele două tipuri de învățare (învățarea didactică și învățarea socială) se influențează reciproc, învățarea socială putând avea efecte pozitive sau negative asupra celei didactice. De exemplu, anumite comportamente antisociale învățate în grupul de prieteni pot avea influențe negative asupra învățării didactice (un elev care este agresiv și absentează de la școală nu va asimila materia, nu va avea rezultate școlare bune datorită lacunelor apărute în învățare putând apărea astfel eșecul școlar). Referitor la celelalte două tipuri de învățare (din experiența altora și din proprie experiență), acestea se ală oarecum în opoziție: prima este caracteristică predominant copiilor de vârstă școlară mică iar a doua este specifică adolescenților care chiar tind să exagereze, refuzând experiența altora. Este important ca aceste tipuri de învățare să se îmbine și coreleze la orice nivel de vârstă iar profesorii să-și adapteze comportamentul didactic în funcție de fiecare tip de învățare pentru ca acesta să aibă efecte pozitive asupra educabililor (Golu, Zlate, Verza, 1991).

Alături de formele învățării prezentate mai sus, putem adăuga și învățarea mediată care presupune ca mediul înconjurător să fie mediat copilului de către o persoană adultă, competentă, empatică prin selecția acelor factori reprezentativi care dau naștere unor conduite specifice ale organismului și prin descrierea acestora într-o formă inteligibilă, în vederea utilizării lor în diferite contexte de viață. Învățarea mediată se poate încadra în sinteza taxonomică prezentată mai sus, o detaliere a conceptului este prezentată în subcapitolul următor.

O scurtă trecere în revistă a teoriilor învățării ne demonstrează complexitatea acestui concept, care a fost studiat de o serie de oameni de știință și care a fost abordat în mod diferit de-a lungul timpului. Dintre aceștia amintim: I.P. Pavlov, E. Thorndike, J. Watson, E. Tolman, B.F. Skinner, J. Bruner, R. Feuerstein.

Una dintre primele teorii ale învățării este cea a lui Pavlov, conform căreia: „învățarea n-ar constitui decât un lung șir de reflexe condiționate” (Cosmovici, 1996). După opinia savantului rus, care a realizat o lungă serie de experimente, reflexele necondiționate sunt cele care asigură adaptarea unei persoane la stimulii din mediul înconjurător care acționează asupra organelor senzoriale iar reflexele condiționate sunt legături care pot apărea sau nu între stimulii din mediul înconjurător care acționează asupra organelor senzoriale și anumite acțiuni ale organismului. Astfel, după Pavlov învățarea era considerată o substituie de stimuli, iar factorii principali ai învățării erau întăririle aplicate subiectului, imitația și curiozitatea lui. Deși fiziologul rus a obținut rezultate importante, acesta a pierdut din vedere cât de complex este actul de învățare. Necunoscând activitatea lui Pavlov, americanul Thorndike a efectuat cercetări asupra învățării în același timp cu savantul rus. Acesta a stabilit „legea efectului”, pe care Cosmovici (1996) o exprimă astfel: „când o legătură este însoțită sau urmată de o satisfacție, ea se întărește; dimpotrivă dacă este în relație cu o stare de insatisfacție – ea slăbește”. O altă lege identificată de psihologul american este cea a „exercițiului” care se referă la faptul că repetarea încercărilor reușite duce la consolidarea învățării. Spre deosebire de savantul rus, Thorndike a subliniat existența învățării bazate pe „substituirea de reacții” respectiv înlocuirea unei încercări cu alta, având la bază formarea de conexiuni în creier, această legătură fiind cunoscută sub numele de „conexionism”. Watson a fost adeptul unei psihologii a comportamentului (behaviorism) și a clarificat viziunea acesteia. Psihologul american a descris învățarea ca fiind o succesiune de reflexe condiționate și a susținut cu convingere că psihologia poate deveni știință dacă obiectul principal al acesteia ar fi comportamentul deoarece acesta poate fi măsurat, testat și implicit perceput. Deși toate aceste teorii au deschis calea spre clarificarea noțiunii de învățare, experiențele ulterioare le-au infirmat și au arătat că învățarea, chiar și în cele mai simple forme ale ei, antrenează întreaga activitate psihică. Tolman a combătut punctul de vedere behaviorist al lui Watson, apreciind că ”în învățare trebuie să ținem cont de variabilele situate între stimul și răspuns, altfel nu am putea înțelege comportamentul” (Cosmovici, 1996). Acesta a arătat că în învățare un rol important îl au anumite aspecte din mediul în care trăim, conturate într-o hartă cognitivă și care se activează atunci când situația o cere. Un reprezentant de seamă al behaviorismului, Skinner a acordat o importanță deosebită întăririi în învățare. Acesta a susținut necesitatea deosebirii a două tipuri de reflexe condiționate, „de tip S în care întărirea este determinată de apariția unui stimul și de tip R în care se produce un răspuns pentru a provoca întărirea. Această condiționare de tip R a fost numită condiționare operantă” (Cosmovici, 1996). Skinner a considerat că în învățare este foarte importantă întărirea, fiind creatorul metodei de învățământ programat, unde fiecare achiziție este verificată și determină o reușită. O altă teorie a învățării este cea genetic-cognitivă a lui Bruner care considera că sunt trei etape în cadrul procesului de maturizare intelectuală, respectiv: activă, iconică și simbolică. Prima etapă se realizează în primii ani de viață ai copilului și se caracterizează prin manevrarea obiectelor concrete și prin antrenament, a doua etapă se bazează pe vizualizarea unor imagini fără atingerea obiectelor iar ultima pe concepte, semne sau simboluri care permit apariția noțiunilor abstracte și generalizate. Această teorie prezintă avantaje și dezavantaje, punând accent pe învățarea formativă. Conform teoriei experienței mediate, a modificabilității cognitive, dezvoltată de Feuerstein, există o învățare directă și una mediată între care există o strânsă legătură (Mara, 2009). Relația dintre învățarea mediată și modalitatea directă de învățare poate fi formulată astfel: cu cât unui copil i s-au oferit mai multe experiențe de învățare mediată și cu cât procesul de mediere a fost mai eficient, cu atât capacitatea acestuia de a beneficia de pe urma relației directe cu stimulii și a se transforma ca urmare a acesteia este mai mare. Conform acestei teorii procesul de învățare mediată începe încă din primii ani de viață ai copilului, realizându-se nonverbal. O dată cu trecerea timpului, prin învățare mediată copilul poate să aibă acces la o serie experiențe nepercepute direct dar care pot deveni accesibile prin mediere. Aceste cunoștințe vor depăși scopul imediat, copilul putând astfel să le utilizeze și în alte contexte sau în cadrul unor experiențe de viață noi. Interacțiunea dintre educator și educabil, orientată spre realizarea medierii cât mai eficiente presupune formarea componentelor cognitive implicate în rezolvarea unei sarcini cognitive. Astfel, prin mediere are loc o activare a funcțiilor cognitive.

În concluzie putem spune că învățarea este un fenomen polivalent, activ, cuprinzător și de o mare amploare, care are influențe asupra evoluției psihice și care la rândul ei este influențată de o serie de condiții din mediul intern și extern.

Bibliografie:

1. Cosmovici, A., (1996), *Psihologie generală*, Editura Polirom, Iași

2. Golu, P., Zlate, M., Verza, E., (1991), *Psihologia copilului*, Editura Didactică și pedagogică, București
3. Mara, D., (2009), *Învățarea mediată. Abordări teoretice și practice*, în Popescu, R., coord., *Problematica învățare-evaluare – abordări, studii, cercetări*, Editura Psihimedia
4. Nyhan, D., (1991), *Developping people's ability to learn*, European University Press
5. Șchiopu, U. (coord.), (1997), *Dicționar enciclopedic de psihologie*, Editura Babel, București.

VALORI TRADIȚIONALE ȘI PROVOCĂRILE LUMII CONTEMPORANE

Profesor: **Badea Nicoleta**
Școala Gimnazială „Mircea cel Bătrân”
Pitești, Argeș

Școala se află azi în fața celor mai mari provocări din istoria sa. În funcție de răspunsul pe care va reuși să-l ofere, școala va continua să joace un rol fundamental în dezvoltarea individului sau își va pierde monopolul educațional și va eșua în misiunea sa.

Alvin Toffler în lucrarea „Șocul viitorului” face un amplu rechizitoriu asupra sistemului de învățământ american de prin anii șaizeci ai secolului al XX-lea și propune soluții privind evoluția acestuia în condițiile trecerii de la era industrială la era superindustrială. Eu cred că și învățământul din România se află astăzi într-o situație asemănătoare și este important ca toți factorii care contribuie la educația copilului să înțeleagă necesitatea schimbării atitudinii față de școală și chiar aceasta să se schimbe.

Orice societate are o atitudine proprie față de trecut, prezent și viitor. Această concepție despre timp, formată ca reacție la timpul schimbării, este adeseori neglijată, deși este una dintre cele mai puternice determinante ale comportamentului social și se reflectă clar în modul în care societatea îi pregătește pe tineri pentru viața adultă.

În societatea de azi în cadrul învățământului se conturează un puternic anacronism manifestat sub mai multe aspecte. În primul rând mentalitatea care domină învățământul preuniversitar românesc, acea clasificare a obiectelor de studiu prevăzute în planul cadru în importante și neimportante (de regulă cele cu o singură oră). Ai crede, privind prin fereastra mentalului colectiv, că în școala românească se face numai română, matematică, informatică și engleză pentru că se susține un examen sau le asigură elevilor un „viitor”. Trist este că la final tot mai mulți elevi nu știu să scrie, să citească, să calculeze sau să realizeze programe sofisticate în domeniul informaticii cu toate că părinții, profesorii și ministerul alocă mult timp pentru aceasta. Părinții speră că învățământul îi va pregăti pe copiii lor pentru viața viitorului. Instituțiile guvernamentale, biserica, mass-media- toate recomandă cu căldură tinerilor să meargă la școală, insistând asupra faptului că acum, ca niciodată în istorie, viitorul omului depinde aproape în întregime de studiile sale. Dar, cu toate aceste discuții despre viitor decalajul între oferta școlară și piața muncii se adâncește, iar școlile nu sunt pregătite să privească înainte spre societatea care se naște.

Sistemul de învățământ actual este astfel organizat ca prin structura lui să simuleze lumea specifică erei industriale: program fix, soneria sau sirena care anunță pauzele sau începutul și sfârșitul programului. Întreaga ierarhie administrativă a învățământului a urmat modelul birocrăției industriale. Organizarea însăși a cunoașterii pe discipline permanente se întemeiază pe concepții industriale. Copii merg în șir dintr-un loc în altul și se așează în locuri stabilite dinainte. Clopoțelul sună pentru a anunța schimbarea orei. Tocmai trăsăturile cele mai critice ale învățământului actual – înregimentarea, lipsa de individualizare, sistemul locurilor și rolurilor fixe, sistemul rigid de notare, rolul autoritar al profesorului- sunt acelea care fac ca învățământul public de masă să fie atât de eficient pentru locul și timpul său. Astfel tinerii pășeau într-o societate adultă ale cărei structuri, sub raportul funcțiilor, al rolurilor și instituțiilor, semănau cu cele ale școlii înseși. Școlarul nu dobânda doar informații ci învăța un mod de viață modelat după cel care urmă să-l aibă în viitor. Puși în fața unor condiții care nu mai existaseră,

oamenii au trebuit să se dedice înțelegerii prezentului și conținutul învățământului a început să evolueze de la trecut spre prezent.

În condițiile sistemelor tehnice de mâine- rapide, fluide și autoregulate- munca oamenilor va părăsi cadrul fabricii și biroului, pătrunzând în comunitate și în locuință. Prin urmare obiectivul fundamental al învățământului trebuie să fie acela de a spori „capacitatea de adaptare” a individului pentru ca acesta să se poată adapta repede și ușor la noutatea permanentă. Iar misiunea profesorilor ar putea fi de a susține o revoluție supraindustrială în domeniul învățământului cerând participarea comunității și părinților.

Modelul educațional al sistemului Waldorf, așa cum a fost aplicat el la nivelul urbei noastre odinioară (astăzi nu mai există), răspundea parțial unor astfel de cerințe. Părinții se implicau mai mult în activitatea școlară a copiilor lor și alocau mai mult timp pentru aceasta, chiar dacă acest lucru se reducea mai mult la activitățile extrașcolare cum ar fi: amenajarea sălii de clasă în ajunul deschiderii anului școlar, pregătirea serbărilor, joaca alături de copii în diverse activități organizate de învățătoare etc.

Nu voi uita niciodată prima zi de școală a fiicei mele, care a învățat doi ani în acest sistem. Nu mai spun că la sfârșitul anului școlar în vreme ce majoritatea școlarilor aruncau ghiozdanele și se bucurau că se termină școala, copiii aceștia plâneau că se despart de domnișoara Livia (învățătoarea) și de colegi.

În cadrul aceluși proces inevitabil de reformare, spune Toffler, se vor urmări trei obiective – să transforme structura organizatorică a sistemului de învățământ, să revoluționeze programa lui analitică și să încurajeze orientarea lui spre viitor. În acest sens teoreticianul proceselor de învățământ Frederick J. McDonald a propus o „educație mobilă” care să-l scoată pe elev din clasă nu numai pentru a observa, dar și pentru a participa la activitățile importante ale comunității.

În contextul acestor schimbări, școala este pusă în situația de a experimenta situații cât mai variate : clase cu mai mulți profesori și un grup de elevi; elevi organizați în grupuri de lucru și echipe temporar angajate în elaborarea unui proiect; elevi care trec de la munca în grup la munca individuală sau independentă și invers, aceste forme variate va trebui să fie folosite pentru a-i permite elevului să facă cunoștință cu situațiile pe care le va avea de înfruntat în viitor.

În cadrul învățământului nevoia de varietate și nevoia de repere comune impun o diversificare de „date ” și „tehnici”. Specialiști americani oferă ca soluție pentru diversitatea datelor „reducerea cursurilor obligatorii și lărgirea gamei de posibilități oferite de diversele specialități”. Elevul trebuie pus în situația de a alege dintr-o gamă cât mai variată de cursuri opționale, create în concordanță cu cerințele actuale sau viitoare ale pieței muncii. De asemenea durata acestor cursuri trebuie limitată astfel încât elevul să aibă posibilitatea de a parcurge un număr cât mai mare de opționale.

Toffler își argumenta ideile novatoare prin afirmația „Așa cum diversitatea genetică favorizează supraviețuirea speciilor, diversitatea învățământului mărește șansele de supraviețuire a societății.”

Nevoia comunicării între indivizi și a integrării sociale impune existența unei baze comune a tehnicilor și strategiilor de învățare. Presupunând că noutatea și diversitatea vor continua să crească, oamenii care vor trăi în societățile supraindustriale vor avea nevoie de noi tehnici în trei domenii vitale: **studiul, relațiile umane și opțiunea.**

O societate în care individul își schimbă permanent locul de muncă, domiciliul, legăturile sociale pune o mare bază pe eficiența studiului. Absența unei preocupări în a-i învăța pe elevi cum să învețe explică de cele mai multe ori rămânerea în urmă la învățătură sau eșecul școlar. Misiunea școlii este nu doar de a preda date dar și modul de a le manipula. Prin urmare rolul profesorului este de a-l învăța pe elev „ **cum să învețe.**” Sistemul de învățământ începe direct cu învățarea, fără să vorbească aproape deloc cum trebuie să înveți. Ar fi ideal dacă, la început

copilului i-ar fi predate câteva tehnici de învățare pe care să le exerseze un timp, înainte de a începe efectiv să învețe, deoarece aceștia fie nu știu fie folosesc tehnici greșite.

Învățarea poate fi o plăcere, un proces ușor și distractiv, în funcție de felul în care este prezentată informația de centrul cerebral. Copiii au o mare aptitudine pentru a învăța, chiar dacă asta nu se manifestă destul de vizibil la școală. Dar tot mai mulți copii nu mai învață și irosesc un timp prețios pentru viitorul lor. Specialiștii spun că unul din cele mai dificile momente este începutul învățării. Unii stau în fața cărților și caietelor, le frunzăresc, gândurile le zboară și constată, după un timp, că nu au făcut aproape nimic. Este important pentru eficiența învățării să se apuce de lucru imediat și pentru a se putea concentra ar fi bine să facă însemnări, să scrie, deoarece notițele sunt utile în activitatea de recapitulare.

De asemenea în procesul de învățare mijloacele pur intelectuale sunt absolut necesare dar nu suficiente. Un rol important îl au procesele afective. Se reține și se învață mai mult dacă se realizează asociații mintale, vizuale și auditive, precum și o implicare afectivă.

Școala ar trebui să abordeze învățarea astfel încât interesul inițial al copilului să devină continuu, iar învățarea să devină ușoară și plăcută, nu plictisitoare sau dificilă. A învăța să înveți trebuie să fie o calitate a profesorului pentru a putea fi transmisă elevilor. Organizarea învățării este însă o problemă pur personală pentru că presupune efort propriu. Profesorul îi poate ajuta pe elevi să învețe mai repede, având mai degrabă rolul de consilier, însă învățarea este o achiziție proprie a fiecăruia. Cele mai importante condiții propice învățării sunt: igiena senzorială, igiena fizică și igiena psihică. De asemenea, eficiența studiului poate fi sporită și prin folosirea unei alimentații sănătoase și raționale care să crească coeficientul de inteligență al elevului, ceea ce-i va permite să citească mai repede și să înțeleagă mai bine.

Cel mai important element al învățării, cel fără de care nu se poate învăța, este însă motivația. Când motivația pentru învățare este puternică, randamentul poate fi menținut ore în șir. Lipsa de motivație este dușmanul învățării de aceea trebuie găsită, în astfel de situații, o motivație specifică și anume la ce vor folosi într-un viitor lucrurile respective. Fiecare materie este frumoasă în felul ei, iar frumusețea nu o poți descoperi decât dacă o studiezi în profunzime și acest lucru este aproape imposibil pentru obiectele care abundă în informație, cum este cazul istoriei, dar sunt limitate la o singură oră de curs.

Învechirea rapidă a cunoștințelor și prelungirea duratei vieții arată că tehnicile învățate în tinerețe pot fi depășite pe măsură ce înaintăm în vârstă, fapt ce impune învățarea pe tot parcursul vieții.

Psihologul Herbert Gerjouy afirma „Noul învățământ trebuie să-l învețe pe individ să clasifice și să reclasifice informațiile, să evalueze veridicitatea lor, să-și schimbe conceptele când este necesar, să treacă de la concret la abstract și invers, să privească problemele sub un unghi nou – să fie și profesor, și elev în același timp. Alfabetul de mâine nu va fi cel care nu știe să citească, ci va fi cel care nu a învățat cum să învețe.”

În condițiile în care ritmul vieții continuă să se accelereze apare și dificultatea de a stabili și a menține relații umane rodnice. Cum relațiile dintre oameni se reînnoiesc din ce în ce mai repede și avem mai puțin timp pentru ca încrederea să se dezvolte, să se maturizeze o prietenie, sarcina profesorilor, a educației în general, este **de a-i învăța pe elevi să stabilească relații cu cei din jur.**

Educația înseamnă a-l ajuta pe elev să trăiască într-un grup social – școala. Aceasta are o importantă funcție socială, deoarece permite grupurilor să-și mențină continuitatea existenței lor. O posibilitate de a acționa în acest sens este oferirea de învățare prin cooperare prin care se stimulează activitatea în echipă ca fiind nu „o simplă juxtapunere a acțiunilor individuale” ci o combinare a eforturilor elevilor în vederea realizării unei sarcini de lucru. Cred că este foarte important ca profesorii să găsească, la fiecare obiect de studiu, teme care să impună efortul în echipă pentru învățarea acestora.

Sensul învățării prin cooperare este de a forma oameni care să ajungă indivizi și, în același timp, să lucreze eficient ca membrii ai unei echipe., persoane încrezătoare în puterile lor și în capacitatea lor de colaborare.

De asemenea învățarea prin cooperare apare ca o necesitate socială.

Potrivit specialistului american Spencer Kagan, există trei sectoare marcate de relația dintre școală și societate: socializarea tinerilor, schimbările demografice și economia.

Problemele cu care se confruntă familia contemporană, pătrunderea masivă a femeilor pe piața muncii sau timpul petrecut în fața televizorului sau calculatorului, influențează capacitatea de socializare a tinerilor. Aceștia vin la școală mai puțin pregătiți pentru relaționarea cu alții, fără motivația de a contribui la binele celui alt, situații ce pot afecta reușitele școlare ale acestora.

Folosind învățarea prin cooperare, metoda mozaicului, la o clasă am avut surpriza plăcută că o elevă care timp de trei ani abia răspundea strict când era ascultată, a căpătat încredere în sine și a reușit să fie mai activă, să comunice mai ușor cu colegii săi și să-și depășească barierele emoționale.

Modificările economice impun la rândul lor schimbări în instituția școlară. Trecerea de la o economie bazată pe industrie la o economie bazată pe informatică, solicită formarea la elevi a unor noi abilități de comunicare și de gândire. Organizarea muncii se bazează tot mai mult pe munca în echipă, pe o organizare mai democratică și pe o anumită implicație în administrarea muncii. Noua situație mărește decalajul dintre pregătirea școlară și piața muncii aflată în continua schimbare.

Specialiștii susțin că elevii ar trebui să învețe nu doar cooperarea și competiția, ci și când să adopte un comportament cooperant sau competitiv potrivit situației.

Toate aceste schimbări influențează rolul învățământului ca fiind acela de a aborda direct supraabundența de **opțiuni**.

Adaptarea implică o succesiune de opțiuni. Elevul trebuie să fie pus în fața unei game cât mai variate de opțiuni și să aleagă pe acelea care corespund cel mai bine valorilor sale. Astăzi milioane de tineri trec prin școală fără a fi obligați măcar o dată să caute contradicțiile din propriul sistem de valori, să examineze în profunzime obiectivele propriei vieți sau să discute aceste chestiuni cu adulții și prietenii lor. Prin urmare rolul profesorilor în condițiile actuale este de a organiza sistematic activități oficiale și neoficiale care să-l ajute pe elev să-și definească, să-și explice și să-și verifice propriile valori, indiferent care sunt acestea. Așadar programa analitică de mâine trebuie să includă nu numai un un spectru extrem de larg de cursuri orientate pe date, dar și un puternic accent pe deprinderi comportamentale importante în viitor. Ea trebuie să îmbine conținutul faptic cu o pregătire universală, formând ceea ce s-ar putea numi „priceperea de a trăi”. De asemenea școala trebuie să găsească modalități de a face ambele lucruri simultan, transmițându-l pe unul în împrejurări sau condiții care să-l atragă după sine pe celălalt.

Pentru o mai bună adaptare la era supraindustrială și a trăi în cadrul acesteia, învățământul trebuie să se orienteze spre viitor. În acest sens o soluție oferită de cercetătorii americani este aceea a înființării „consiliilor viitorului” al căror rol ar fi de a modela un sistem de învățământ supraindustrial. Prospectarea viitorului îi poate ajuta pe elevi să aleagă acele cursuri opționale care îl pot conduce spre împlinirea idealului său.

E frumos ce afirmă specialiștii poate chiar ideal, dar câtă vreme un individ nu cunoaște bine trecutul, nu înțelege prezentul nu cred că poate prospecta viitorul. Să schimbi înseamnă să cunoști bine ce schimbi așa cum s-a întâmplat pe vremea umaniștilor sau a iluminiștilor din alte timpuri. Ei au schimbat lumea dar au muncit enorm pentru asta.

Bibliografie:

- A.Toffler, *Șocul viitorului*, Ed. Politică, București, 1973;
- O.Panagoreț, C.M.Armeanu, *Tehinici de superînvățare*, Ed.Tipoalex, Alexandria,2001;
- C.Felezeu, *Didactica istoriei*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004;
- A.Nicu, E.R.Conțiu, *Instrumente ale învățării prin cooperare*, Ed. Aramis, București, 2010

EDUCAȚIA PENTRU TIMPUL LIBER

**prof. grad didactic I, BALTEȘ AURELIA,
Colegiul Tehnic Cibinium Sibiu**

Abstract: The study deals with the issues of the education management for the leisure of the pupils, which is dedicated to a range of activities that are chosen freely and kindly by the subject, representing also an important dimension of the quality of life, regarding the technical and social development of society. The leisure is used by the pupils for various activities like sports, going to the theater, walking, travelling, reading or for developing a hobby. The education of pupils has to be done in a proper way so that they become aware of the fact that the lack of free time leads for sure to stress and to a more lower efficiency. The responsibility for leisure should be transformed from the family's task into a school's prerogative. The Romanian school counseling program should consider developing capacities of organizing leisure and it has to be based on clear objectives to support the personal, educational and social development of pupils.

Keywords: Leisure, education, capability, school counseling, conception, extracurricular activities, future society

Educația este un fenomen complex, ceea ce implică abordarea sa într-o perspectivă multidimensională, având scopul de a pregăti tinerii încă de pe băncile școlii, pentru schimbările ce vor interveni în societatea viitorului.

Școala românească are merite privind preocupările pentru problematica „noilor educații”, care au coincis cu preocupările din lumea occidentală. În urmă cu 20 de ani profesorul George Văideanu și colaboratorii săi descriau deja noile educații.

Se cunosc, astăzi, peste douăsprezece „noi educații”, care în ordinea apariției lor, ar putea fi:

- Educația ecologică;
- Educația demografică;
- Educația nutrițională;
- Educația pentru noua tehnologie și progres;
- Educația pentru comunicare și pentru mass-media;
- Educația pentru pace și cooperare;
- Educația privind drepturile fundamentale ale omului;
- Educația economică și casnică modernă;
- Educația pentru timpul liber;
- Educația pentru o nouă ordine internațională;
- Educația comunitară etc.

Este posibil ca această listă să se modifice, fie prin dispariția unor „educații”, în cazul în care realitatea permite acest lucru, fie mai degrabă prin impunerea unor noi cerințe și conținuturi educative.¹

Conținuturile, finalitățile și obiectivele noilor educații propun un demers prin care educația încearcă să răspundă exigențelor lumii contemporane și să producă o schimbare a actului educativ în favoarea educației bazată pe învățare inovatoare, societală și adaptabilă.

Ne propunem în continuare să abordăm unele aspecte legate de „Educația pentru timpul liber” deoarece, în condițiile în care timpul liber începe să ia amploare, elevii trebuie să fie învățați să se bucure de acesta.

Erich Weber consideră că cele două noțiuni „timp” și „liber”, care alcătuiesc conceptul de „timp liber”, exprimă o anumită perioadă de timp din viața omului (zilnic, săptămânal, anual) pe care o trăiește „liber de” și „liber să”, cu alte cuvinte, timpul liber constituie perioada din viață când individul se

---

¹ Cucos Constantin – „Pedagogie” – ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2006;

eliberează de orice obligații și este liber să-și aleagă anumite activități sau preocupări. Timpul liber reprezintă acele ceasuri de răgaz în care omul se poate conduce după propriile imbolduri, alegând acele activități și preocupări care răspund cel mai potrivit înclinărilor și dorințelor sale personale.

Ideea de timp liber este vehiculată încă din antichitate. Încercând o definiție, Aristotel spunea că „timpul liber nu înseamnă sfârșitul muncii, ci, dimpotrivă, munca înseamnă sfârșitul timpului liber”. Acesta trebuie consacrat artei, științei, filozofiei. Astăzi, conceptul de timp liber cunoaște o largă circulație. Denumit „loisir”, „leisure”, „freizeit” tradus prin „răgaz”, „ocupație plăcută”, „pe îndelete, în tihnă”, înțelesul nu este diferențiat în prea mare măsură de la popor la popor. Conceput într-un sens larg, în opoziție cu timpul de muncă, timpul într-adevăr liber, *loisirul*, reprezintă acel timp destinat unui ansamblu de activități cărora individul li se dedică în mod liber, de bunăvoie și cu plăcere, fie pentru a se odihni, fie pentru a se distra și a-și satisface nevoile estetice, fie pentru a-și îmbogăți cunoștințele sau a-și completa în mod dezinteresat formația sau grupul de prieteni și cunoștințe, fie pentru a-și lărgi și dezvolta participarea socială voluntară sau capacitatea creatoare, după ce s-a eliberat de obligațiile profesionale, sociale și familiale.²

Timpul liber este o dimensiune importantă a calității vieții, fiind rezultatul dezvoltării tehnice și sociale a societății.

Din modul cum definește conceptul sociopedagogic de „loisir”, Joffre Dumazedier deduce cei trei „d” specifici timpului liber:

- Destindere (délassement);
- Dezvoltare (développement);
- Distracție (divertissement).

Stabilind aceste trei funcții, Dumazedier arată că activitățile din timpul liber sunt efectuate cu plăcere iar alegerea lor este făcută de individ.²

Funcția de destindere constă în refacerea organismului după o zi de muncă, de școală, regenerarea capacităților fizice prin activități de relaxare. Se obține mai repede și la nivel calitativ superior prin odihnă activă. Încercarea de a înlătura oboseala numai prin odihnă inactivă duce la efecte opuse celor scontate, la apariția plictiselii, a unor stări psihice dezagreabile.

Funcția de dezvoltare a personalității, funcție ce preocupă în mod deosebit oamenii școlii, părinții, societatea în general, căci este prin excelență o funcție educativă sau autoeducativă. Ea vizează satisfacerea intereselor, înclinațiilor, aptitudinilor de tip artistic, tehnic, îmbogățirea vieții spirituale prin lectură, vizionări de spectacole, vizite în muzee, activități de creație, etc.

Funcția de divertisment a timpului liber vizează crearea climatului optim de viață și se realizează prin activități distractive, dar care pot avea ca efect consumarea unei cantități mari de energie, timp și care alăturându-se oboselii produse de munca școlară/sarcini de serviciu are consecințe negative.

Prin urmare, timpul liber se constituie dincolo de obligațiile școlare, profesionale, familiale sau sociale.

Timpul liber diferă de la un tip de societate la altul, depinzând în general de gradul de dezvoltare socio-economică a societății respective. Pentru fiecare dintre noi problema este organizarea, fiecare individ fiind responsabil de timpul său liber. Nu există o cultură a timpului liber, de diversificare a modalităților de petrecere a acestuia. De aceea, trebuie să facem o distincție a acestuia când îl analizăm: timpul liber cotidian, timpul liber de la sfârșitul de săptămână, concediul de odihnă. În privința timpului liber, lucrurile se pot aborda din două unghiuri: ce trebuie să facă individul și ce trebuie să facă instituția. O modalitate de a-l cointeresa pe individ trebuie să fie cultura timpului liber și mai puțin latura materială, deși, dacă dispune de mai multe resurse financiare, își poate permite satisfacerea mai multor nevoi de petrecere a timpului liber. Al doilea palier pe care se poate merge ar fi schimbarea mentalității individului și abordarea educațională a conceptului „timp liber”, fapt care pleacă din școală, din familie și se continuă în instituția în care își desfășoară activitatea.

Timpul liber nu înseamnă cel de fiecare zi, din afara orelor de program, pentru că acesta este foarte redus, ci timpul pe care îl avem la dispoziție pentru sport, teatru, concerte, plimbări, excursii, lectură sau pentru satisfacerea unui hobby. Importantă este însă o educație consistentă. Educarea individului trebuie astfel făcută încât să devină conștient că lipsa timpului liber conduce negreșit la stres și la un randament mai scăzut. Poate ar trebui să abordăm managementul timpului dintr-o altă perspectivă decât cea tradițională, personală, acordând atenție priorităților și nu urgențelor, conform dictonului anglo-saxon:

² J. Dumazedier - „Vers une civilisation du loisir”, Ed. du Seuil, Paris, 1962.

„Be important, before the urgent” - („Mai întâi lucrurile importante și apoi cele urgente”).

R. Covey indică direcțiile spre care ar trebui să ne orientăm pentru a da valoare timpului nostru. Autorul ne sugerează să ne călăuzim în viață după busolă, căutând „nordul autentic” și nu după ceas. Busola ar reprezenta „viziunea noastră, valorile, principiile, crezul, conștiința - ceea ce simțim că e cu adevărat important și felul în care ne orientăm în viață” iar ceasul semnifică „angajamentele, răspunderile, planificările, scopurile, activitățile noastre - ceea ce facem cu timpul nostru și modul în care reușim să-l administrăm”. Considerăm că problemele apar atunci când cele două elemente nu se mai suprapun și ne cheltuim mai tot timpul cu lucruri care nu sunt importante. Educația pentru timpul liber este deci, importantă, cel puțin din următoarele considerente:

- ✓ Pentru a răspunde întrebării care se regăsește în ochii oricărui elev: „cum să îmi administrez timpul, astfel încât să mă pot relaxa cât mai mult?”;
- ✓ Pentru că centrul atenției sociale s-a schimbat de la globalul social spre individul-persoană socială și pe starea de bine a acestuia;
- ✓ Pentru nevoia de a pătrunde în mecanismele economiei de piață care include educația centrată pe nevoile individului, prin asumarea unor noi valori: individualitate; libera inițiativă; competență și competitivitate, concurență loială; asumarea responsabilă a riscului; capacitatea de a construi reușita proprie. Educația pentru timpul liber ar trebui transferată de la nivelul familiei, la nivelul școlii și aceasta întrucât:
- ✓ Cele mai multe dintre familiile actuale nu știu nici ele încotro și cum trebuie făcută această educație;
- ✓ Tranziția se reflectă în viața familiilor cărora le lipsește „timpul” necesar a fi dedicat educației copiilor sau nu au capacitatea gestionării propriului timp disponibil;
- ✓ De cele mai multe ori, copiilor le lipsește exemplul modelului de familie și de viață personală împlinită;
- ✓ Realitatea socială și mass-media oferă de cele mai multe ori numai contra- exemple de „modele” de familie și „împlinire” personală.

În prezent, școala este și ea afectată de schimbările majore caracteristice societății românești. Programul de consiliere în școala românească este și un program de dezvoltare a capacităților de organizare a timpului liber, bazat pe obiective clare pentru susținerea dezvoltării personale, educaționale și sociale a elevilor.

Pentru a-i ajuta pe solicitanții de consiliere să aprecieze timpul și să-și îmbunătățească modul de organizare a lui este nevoie să învățăm a ne dezvolta „respectul de sine”, ca personalitate și „un stil de viață” armonios și eficient. Astfel, putem face ca procesul de proiecție a timpului liber să se deruleze facil prin calitățile personale de: comunicare și cooperare, inițiativă și inventivitate, respect reciproc și comportament civilizat. Proiectarea și organizarea timpului liber ne determină să înțelegem că orice acțiune de destindere și de divertisment a elevilor urmează trei trepte:

- 1) Pregătirea activităților extrașcolare potrivit capacităților intelectuale și motivaționale;
- 2) Desfășurarea activităților personale în timpul liber prin cultivarea inițiativei, inventivității și comportamentului civilizat;
- 3) Valorificarea formelor de petrecere a timpului în zilele de școală, la sfârșit de săptămână și în vacanță.

Întelegerea timpului liber variază potrivit vârstei școlare: preșcolari, elevii ciclului primar, preadolescenți și adolescenți.

Preșcolarul, în cunoașterea acțiunilor ca orientare și succesiune în timp, încearcă să-și satisfacă nevoia de mișcare și manifestare a afectivității. Antrenat în jocuri de mișcare (dans, sport) învață de fapt să respecte reguli și să-și dezvolte simțul timpului.

Elevul din ciclul primar a trecut de la nevoia de mișcare la sentimentul bucuriei și responsabilității propriilor activități. În organizarea timpului este antrenat într-o „odihnă activă”: lectura, cunoașterea mediului ambiant, arta, cultura, sportul. În aceste activități își cunoaște și alte componente ale propriei personalități. Obișnuit cu sarcinile școlare și îndeplinirea lor în programul din timpul școlii, elevul claselor I-IV este susținut în a învăța valoarea timpului său, prin jocuri practice și jocuri semantice ale noțiunii de „timp”. Sentimentul de bucurie în desfășurarea propriilor activități se unește cu interesul pentru participare la acestea.

Elevul preadolescent, pentru a-și organiza timpul liber trebuie mai întâi să-și identifice resursele „timpului” ca timp „al său” și să dorească îmbunătățirea (performanța) acțiunilor sale - atunci el și-a

câştigat „timpul” și l-a înțeles. Modalitățile de organizare a timpului pentru preadolescent sunt multiple: sport, muzică, lectură, excursii, calculator, televizor, reviste, cercuri culturale și artistice etc, toate sunt surse de informare și dezvoltare a inteligenței unei persoane.

La toate transformările prezentate anterior (ca înțelegere a timpului liber) **adolescentul** aduce sentimentul „responsabilității față de sine”, adică o deprindere de utilizare rațională a timpului liber, astfel că acțiunile lui devin acele modalități de relaxare personale pentru refacerea tonusului afectiv optimist. Aceste etape de viață, de dezvoltare biologică și cognitivă prezintă în modul cel mai firesc o „înțelegere proprie” a organizării timpului bazată pe educație și personalitate. Desfășurarea activităților extrașcolare pe baza inițiativei și inventivității prezintă dorința mare a tuturor elevilor să se relaxeze, practicând diversele hobby-uri din societatea românească, (calculatorul și sportul fiind în actualitate). Inventivitatea proprie fiecărui elev, determină de altfel modalitatea originală de organizare a timpului liber. Pentru a fi unic și creativ, elevul își construiește „un stil” în petrecerea timpului, compatibil cu personalitatea și interesele lui. Arta este proprie spiritului liber și cu multă imaginație; sportul este propriu spiritului competitiv; informatica și matematica sunt specifice spiritului logic. Pentru fiecare disciplină și arie culturală, personalitatea elevului, în general, își găsește timp pentru a se manifesta. Pentru a da valoare acțiunilor extrașcolare efectuate de elevi, înseamnă de fapt să-i consideri persoane capabile de a-și cunoaște și de a-și cultiva propriile interese. Dacă în vacanță, timpul elevului pare nesfârșit și excursia, lectura, spectacolele, concertele sunt optime pentru a lărgi orizontul lui cultural, la sfârșit de săptămână, timpul este limitat ca modalitate de relaxare și se regăsește în activități ca: muzica, sportul și calculatorul. La sfârșitul unei zile, după un program școlar încărcat - sportul, muzica și arta pot fi domenii în care fiecare elev să-și desfășoare o activitate ca manifestare a timpului liber. Dobândirea deprinderilor de organizare a timpului liber face posibilă atitudinea pozitivă de acțiune și decizie în viața socială, o autoevaluare în lupta cu timpul, respectiv „bucuria de a ști să trăiești”.

Timpul este ireversibil, vremea pierdută nu mai poate fi răscumpărată. Cum spunea învățatul Theofrast: „Dintre cheltuielile noastre, cel mai costisitor e timpul.” Învățându-i pe cei mici să-și gospodărească timpul cu chibzuială, vor ști să-l prețuiască. Altfel, arta organizării raționale a timpului liber apare după ce ne dăm seama că „orice minut al vieții este cu neputință de înlocuit.”, când deja poate fi prea târziu.

Bibliografie

1. CREȚU D., NICU A., MARA, D. - „*Pedagogie. Formarea inițială a profesorilor*”, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2005;
2. CUCOȘ CONSTANTIN – „*Pedagogie*” – ediția a II-a revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom, 2006;
3. DAVE, R. H. – „*Fundamente ale educației permanente*”, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1991;
4. DUMAZEDIER J. – „*Vers une civilization du loisir*”, Paris, Ed. du Seull, , 1962;
5. DUȚU M. – „*Educația și problemele lumii contemporane*”, București, Editura Albatros, 1989;
6. JOIȚA, E. (coord.) - „*Pedagogie și elemente de psihopedagogie școlară*”, Craiova, Editura Arves, 2003;
7. MACAVEI, E. - „*Pedagogie. Teoria educației*”, București, Editura Aramis, 2002;
8. NICULA VIRGIL – „*Managementul și sectorul public*” – curs pentru anul I, M 8, Sibiu, Editura „Lucian Blaga”, 2008;
9. VĂIDEANU GEORGE – „*Educația la frontiera dintre milenii*”, București, Editura Politică, 1988;
10. VĂIDEANU GEORGE, NECULAU ADRIAN (coord.) – „*Tineretul și lumea contemporană*”, Iași, Editura Junimea, 1983;
11. *consiliere online* dolj@yahoo.com.

METODE DIDACTICE ACTIV-PARTICIPATIVE ÎN PROCESUL INSTRUCTIV-EDUCATIV DIN SECOLUL XXI

Prof. BOTA ANDREEA MARIA, COLEGIUL ECONOMIC „GEORGE BARIȚIU” SIBIU

„A instrui pe tineri cum se cuvine nu constă în a le vâri în cap mulțime de cuvinte, fraze, expresiuni și opinii din diferiți autori, ci a le deschide calea cum să priceapă lucrurile.” (John Amos Comenius)

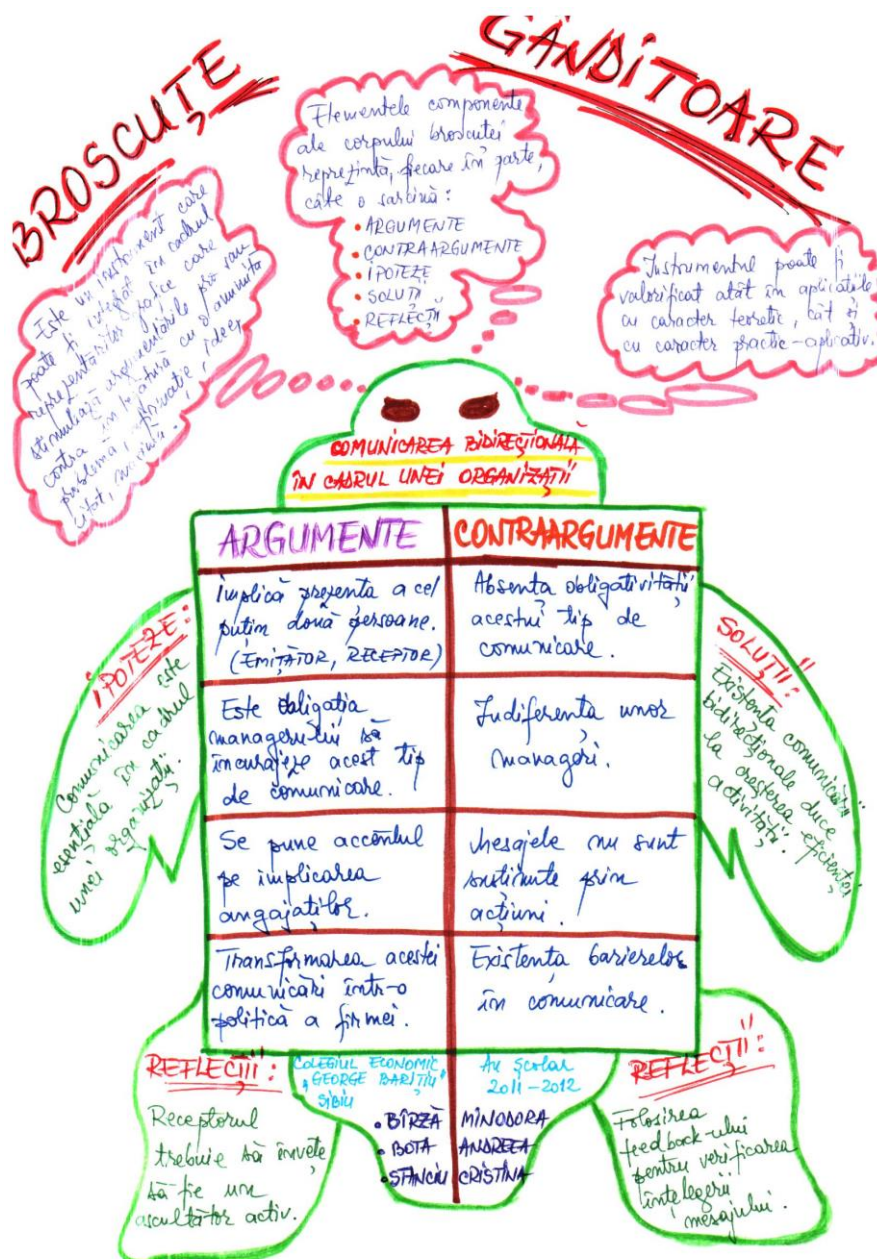
Pe parcursul anilor, sistemul de învățământ românesc a suferit modificări datorate situației politice atât în structura planului de învățământ cât și în crearea unei oferte de cursuri de perfecționare continuă a cadrelor didactice. În acest context, pedagogia secolului XXI trebuie să dezvolte capacitatea de adaptare și de schimbare a elevilor.

Astfel, în strânsă legătură cu demersul educațional, școlile din secolul XXI ar trebui să-i învețe pe tineri, în primul rând, să facă față schimbărilor rapide și cum să se adapteze.

Consider că în contextul actual, succesul în educație nu mai constă în reproducerea informațiilor, ci în determinarea beneficiarilor educaționali de a extrapola cele învățate pentru a folosi informațiile în situații de viață. Educația ar trebui să vină cu metode despre cum să gândești lucrurile, cum să fii creativ, cum să gândești critic, să rezolvi probleme și să iei decizii.

De aceea, am considerat oportun să prezint o metodă care stimulează gândirea critică a beneficiarilor educaționali și care îi determină să aplice aspectele teoretice studiate în cadrul unui studiu de caz – ”Broscuțele gânditoare”.

Metoda didactică „**BROSCUȚELE GÂNDITOARE**” este considerată un instrument care poate fi integrat în cadrul reprezentărilor grafice care

stimulează argumentările pro sau contra în legătură cu o anumită problemă, afirmație, idee, citat, maximă.
Elementele componente ale corpului broșuței reprezintă, fiecare în parte, câte o sarcină și anume:

- ✓ **ARGUMENTE**
- ✓ **CONTRAARGUMENTE**
- ✓ **IPOTEZE**
- ✓ **SOLUȚII**
- ✓ **REFLECȚII**

Instrumentul poate fi valorificat atât în aplicațiile cu caracter teoretic, cât și în cele cu caracter practic-aplicativ.

*
* *

Disciplina în cadrul căreia am aplicat această metodă este „*Negocierea afacerii*” (clasa a XII-a, calificarea: Tehnician în activități economice), ca și metodă de evaluare a primei unități de învățare. Tema propusă spre dezbateri este „**COMUNICAREA BIDIRECȚIONALĂ ÎN CADRUL UNEI ORGANIZAȚII**” - înscrisă în partea frontală a broșuței, iar pe celelalte părți ale corpului broșuței elevii vor înscrie argumentele, contraargumentele, ipotezele, soluțiile și reflecțiile lor în raport cu tema propusă. Toate acestea vor fi completate ținând cont de procesul comunicării, de faptul că mereu există un emițător și un receptor, că avem la dispoziție mai multe tipuri de limbaj pe care le putem folosi în transmiterea informațiilor, precum și de faptul că modalitatea în care alegem să transmitem un conținut ne asigură sau nu feedback-ul așteptat.

Consider că această metodă permite sistematizarea cunoștințelor și evaluarea nu doar a celor învățate ci și a capacității elevului de a face conexiuni, de a critica, de a aprecia beneficiile, de a compara, de a previziona, de a găsi soluții, de a concluziona și de a reflecta asupra temei date având în vedere că grupul de elevi cărora ne adresăm este în anul terminal al ciclului liceal.

Metoda poate fi folosită în mod eficient având în vedere faptul că permite elevilor prezentarea argumentelor și contraargumentelor, precum și identificarea elevilor care au capacitatea de manipulare a echipei adverse, spiritul critic al unora dintre ei, capacitatea de a filozofa în raport cu o dezbateri și nu în ultimul rând implicarea tuturor elevilor în identificarea celor mai bune soluții în raport cu situația dată.

EDUCAȚIA ȘI EDUCAREA LA NIVEL UNIVERSITAR

Asist.univ.dr. IULIA BULEA
Facultatea de Drept
Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu

Keywords: *educational process, persuasion, empathy, communication, teaching methods*

Abstract

The creation of interpersonal relationships, of a proactive partnership teacher -student - based on trust, communication and mutual respect – is a challenge in the university level. Difficulties arise because, unlike school education, time spent with beneficiaries of the training process is limited, but also because they do not have the same availability. In addition, because of the freedom enjoyed by some students, they tend to treat the educational process too lightly. What is then a teacher's mission? To make the students accountable, to contribute to the training of future professionals in a field, to enlighten through science, to develop strategies to lead students to make all efforts to develop the skills, to determine the individuals to overcome their self-imposed limits, and to make all of these by setting clear from the very beginning the teacher-student ratio details. What is important is the cumulative fulfillment of all these conditions; their partial satisfaction affects the quality of the teacher. The formative – persuasive teaching methods are effective at university level; teachers must convince the students through the structure, clarity and authenticity of the information presented as well as through the attitude shown towards them.

1. Aspecte introductive

Cum tratăm studenții în activitatea didactică? Au ei nevoie, adulți fiind, de utilizarea unor metode de persuasiune, călăuzire și motivare către sporirea capacității de concentrare și mobilizare a eforturilor în interesul actului de învățare – practic de un pedagog – ori este suficient ca la catedră să găsească un cadru didactic profesionist care predă strict, concis și detașat cursul stabilit în fișa disciplinei?

Am putea considera că, la această vârstă, studentul este capabil să realizeze clar și să conștientizeze cu determinare care sunt avantajele canalizării atenției în această direcție, menirea cadrului didactic universitar rămânând aceea de a realiza o expunere corectă și coerentă a conținutului disciplinei. Studentul are însă nevoie și de un dascăl, nu doar de un profesor. Omul din fața lui trebuie să îndeplinească o serie de cerințe în vederea asigurării unei activități de predare-învățare optime. Deschiderea pe care o manifestă față de indivizii cărora își propune să le lumineze calea către știință și care sunt prezenți acolo pentru a contribui la descoperirea vocației profesionale și creionarea propriului destin este, aproape în toate cazurile, esențială în atingerea finalității actului educațional.

Crearea unor relații interpersonale, a unui parteneriat proactiv cadru didactic-student - bazat pe încredere, comunicare și respect reciproc - reprezintă o provocare la acest nivel. Dificultățile apar din cauza faptului că, spre deosebire de învățământul preuniversitar, timpul petrecut cu beneficiarii procesului de instruire este limitat, dar și pentru că aceștia nu mai au aceeași disponibilitate. În plus, datorită libertății de care beneficiază, unii studenți au tendința de a trata cu superficialitate procesul de învățământ. Care este deci menirea unui dascăl? Responsabilizare, contribuția adusă la formarea viitorilor profesioniști într-un domeniu, edificarea prin știință, elaborarea de strategii prin care să determine studenții să depună toate diligențele pentru dezvoltarea aptitudinilor, determinarea indivizilor să își depășească limitele autoimpuse, toate acestea punându-se în aplicare prin stabilirea expresă, încă de la început, a detaliilor raportului cadru didactic-student. Importantă este îndeplinirea cumulativă a tuturor acestor condiții, satisfacerea lor parțială afectând calitatea de dascăl, de pedagog.

2. Comunicarea reală amenințată de progresele științei

Dinamismul existențial și evoluția sistemului de învățământ superior îndepărtează cadrul didactic de studenți. Metodele de comunicare virtuală tind să ia locul interacțiunii reale, atât de necesare demersului de orientare și influențare în mod pozitiv a celor care încă nu au încetat să caute calea spre desăvârșirea profesională și poate chiar personală, de vreme ce veritabilul talent al unui pedagog contribuie nu doar la dezvoltarea carierei unui tânăr, ci și la formarea sa ca om.

Prof.univ.dr. Tony Bates¹ susține că învățarea este o construcție socială și că studenții proaspăt absolvenți de liceu au nevoie de predare tradițională, față în față, spre deosebire de aceia maturi, care în paralel lucrează și vor să își perfecționeze studiile.² Instruirea asistată de calculator aduce, indubitabil, o serie de avantaje ca: economie de timp, posibilitatea de a opta pentru momentul și locul în care studentul vrea să învețe, cheltuieli reduse, accesul la o cantitate mai mare de informații, formarea unui număr însemnat de persoane. Da, individul ajunge, folosind această metodă de studiu, centrul propriei învățări, însă a impune o limită între el și lumea exterioară – profesori, colegi – poate constitui un pericol la adresa propriei devenirii. Socializarea are un rol foarte important în existența unui om, absența legăturilor interumane afectează capacitatea sa de adaptare la realitate, cu toate consecințele care decurg de aici. Comunicarea nonverbală (gesturile, expresia facială, contactul vizual, atitudinea, poziția corpului), comunicarea paraverbală (ritmul, tonul, volumul vocii, viteza vorbirii, pauzele, particularitățile de intonație) și potențialul de a empatiza au, de asemenea, menirea lor în desfășurarea firească a vieții în comunitate.

Asumarea de către cursant a rolului de coparticipant activ la clasă, educarea și instruirea în perspectiva profesiei sale, organizarea metodică a căii pentru atingerea obiectivelor propuse, definirea concretă a activității didactice, interacțiunea cu cadrul didactic ce posedă cunoștințe aprofundate în domeniul științei respective sunt câteva dintre condițiile fără de care învățarea reclamă un efort suplimentar și este amenințată de pericolul formalismului și al standardizării cunoștințelor.

3. Rolul și eficiența persuasiunii, empatiei și comunicării reciproce în influențarea studenților

Ipostazele psihologice proprii studenților nu sunt singurele antrenate în procesul didactic specific. O funcție importantă o au și aspectele sociologice: școlarizarea anterioară, gradul de cultură al comunităților din care fac parte, activitatea socială în care sunt prezenți, stadiul atins în pregătire și profesionalizare, proiectarea propriilor imagini despre sine și despre viitor. Ele constituie nevoile indivizilor care le stimulează, le călăuzesc și le dirijează activitatea cotidiană.³

Persuasiunea - acțiunea, darul sau puterea de a convinge pe cineva să creadă, să gândească sau să facă un anumit lucru⁴ - asigură aderența studentului la o idee expusă de cadrul didactic. Caracteristic grupei de vârstă din care face parte cel dintâi, este faptul că individul este angajat în mai multe roluri (de învățare, cercetare, în societate, în familie etc.). El este capabil să proceseze informația și să o pună în corelație cu alte cunoștințe, să trieze datele pe care le primește și apoi să dezbată pe tema abordată. Acest lucru se întâmplă cel mai adesea în cadrul seminariilor, când studentul intervine în discuții, emite păreri, descrie, explică, se opune, învață să discearnă, să argumenteze, să ordoneze idei și, în general, să utilizeze gândirea în acte de învățare.⁵

Metodele de predare formativ-persuasive sunt eficiente și la nivel universitar, cadrul didactic trebuind să convingă atât prin structura, claritatea și autenticitatea celor prezentate, cât și prin atitudinea manifestată față de studenți. În relația dintre cele două entități, este important să nu lipsească un ingredient important: încrederea.⁶ Procedeele de persuadare a cursanților nu își vor găsi aplicabilitatea decât în măsura în care profesorul are deschisă calea spre comunicare cu aceștia. Conform principiului manipulării, persuasiunea este o „armă” cu două tăișuri, pe care cadrul didactic trebuie să știe să o folosească: pe de o parte, pentru a ști cum să se ferească de manipularea posibilă pe care cursantul o

¹ Cercetător în cadrul E-Learning University din Catalonia - Barcelona, Spania și Președinte al CEO of Tony Bates Associates Ltd Canada.

² <http://www.elearning.ro/dialoguri-despre-educatia-universitara-moderna>

³ Nicolae Vințanu, *Educația universitară*, Editura Aramis, București, 2001, p. 91.

⁴ Colectiv, *Dicționar universal ilustrat al limbii române*, Volumul VIII, Editura Litera, București, 2011, p. 67.

⁵ Eugenia Enăchescu, *Învățarea continuă. Aplicații la educație și învățământ*, Editura Universitară, București, 2011, p. 98.

⁶ Ion-Ovidiu Pânișoară, *Profesorul de succes – 59 de principii de pedagogie practică*, Editura Polirom, Iași, 2009, p. 76.

produce în direcția profesorului, iar pe de altă parte, pentru a utiliza unele tehnici cu scopul de a-l determina pe student să învețe.⁷

Empatia – formă de intuire a realității prin identificare afectivă⁸, capacitate a unei persoane de a se imagina în locul alteia, pentru a-i înțelege sentimentele, dorințele, ideile și faptele⁹ - are și ea un rol determinant în desfășurarea activității didactice. Lipsa acesteia poate crea impresia că profesorul vorbește pentru sine, că nu îi pasă care este rezultatul expunerii sale asupra receptorului, lucru care afectează în mare măsură eficiența procesului de predare-învățare, dar și îndeplinirea obiectivelor operaționale. Deși, în aparență, studenții sunt pasivi în actul lor de audiere, totuși fiecare dintre cei prezenți are o implicare intelectuală, emoțională, volitivă, motivațională și atitudinală în timpul destinat orelor de curs.¹⁰ Altruismul, empatia, deschiderea, respectul arătate indivizilor asigură o relație favorabilă îndeplinirii scopului educației.

Comunicarea reciprocă – punerea în legătură, în contact cu, a vorbi cu, a face cunoscut¹¹, înștiințarea, raportul, relația - asigură o serie de beneficii pentru ambii participanți, procesele psihice antrenate în relatare/audiere (memorie, imaginație, gândire) fiind permanent stimulate. Claritatea și precizia mesajelor cadrului didactic, folosirea unui limbaj corect, adecvat și accesibil receptorilor, organizarea logică a conținutului temei, motivarea și determinarea studenților de a se implica activ și de a oferi un feed-back reprezintă un ansamblu de caracteristici esențiale ale comunicării didactice.

Alvin Ward Gouldner¹² a ajuns la concluzia, ca urmare a efectuării unei cercetări, că orice societate își formează membrii în vederea desfășurării vieții sub auspiciul legii reciprocității și asumării de drepturi și îndatoriri. Comunicarea mutuală este cu atât mai importantă cu cât cursul, și mai ales seminarul, îmbracă o formă interactivă (prelegerea-dialog, prelegerea-discuție, prelegerea cu oponent ș.a. în cazul cursurilor și, obligatoriu, toate categoriile de seminar); contribuția studenților este determinantă în sensul bunei derulări a activității la clasă.

Empatia și comunicarea reciprocă sunt două elemente ale căror existență și exercitare sunt strâns legate între ele. În vederea formării de convingeri, utilizarea persuasiunii – prin apelarea atât la rațiune, cât și la sentimente – asigură influențarea persoanei prin comunicare, argumentare, empatizare. A deține informații în domeniul psihologiei umane este o condiție *sine qua non* pentru un dascăl: interesul pentru satisfacerea trebuințelor studenților, controlul calității comunicării, cunoașterea într-o oarecare măsură a grupului cu care lucrează, a nivelului de pregătire și a așteptărilor cursanților garantează reușita în activitatea didactică.

5. Concluzii

Deși tineri adulți, studenții au nevoie de motivare pentru a contribui în mod eficace la desăvârșirea lor într-o profesie pe care, dintr-un motiv sau altul, au ales să o urmeze. A considera că individul matur este un mecanism ale cărei rezoluții sunt independente de tot ceea ce se petrece în jurul său constituie o eroare. În fond, toate întâmplările pe care omul le trăiește de-a lungul vieții îl formează, influențează, marchează și atitudinea pe care acesta o are față de multe dintre ele este determinată de factori externi: modul și momentul în care primește informația, persoana care o transmite, disponibilitatea și interesul pe care le manifestă pentru subiectul respectiv, experiența ș.a.

Conform Principiilor de influențare ale lui Robert B. Cialdini¹³ (reciprocitatea, autoritatea, raritatea, consensul/dovada socială, angajamentul și consecvența, simpatia), indivizii au tendința, lucru provenit din educația pe care o primesc, să respecte persoanele investite cu autoritate – preoți, polițiști, doctori, profesori (conformare care generează comportamente de adaptare la opiniile acestora), să aibă un feed-back de fiecare dată când li se oferă ceva și să țină cont de oamenii din jurul lor, de statutul social și de comportamentul celorlalți față de ei. Ființele umane au nevoie să se simtă acceptate și apreciate în

⁷ *Idem*, p. 167.

⁸ Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan-Alexandru Rosetti”, *Dicționarul Explicativ al limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2009, p. 352.

⁹ Coord. Cornelia Marinescu, Ilieș Câmpeanu, *Enciclopedia Universală Britannica*, Editura Litera, București, 2010, p. 302.

¹⁰ Eugenia Enăchescu, *op.cit.*, p. 89.

¹¹ Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan-Alexandru Rosetti”, *Dicționarul Explicativ al limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2009, p. 808.

¹² 1920-1980, profesor de sociologie la Washington University, St. Louis, la University at Buffalo și la University of Amsterdam, președinte al Societății pentru Studiul Problemelor Sociale.

¹³ Profesor emerit de psihologie și marketing la Arizona State University, specialist în tehnici de influențare.

mediile din care fac parte. De asemenea, un element de care un cadru didactic trebuie să țină cont și să profite în vederea aplicării de tehnici de persuasiune asupra studenților este acela că natura umană creează o predispoziție spre a evalua o situație sau o persoană în același mod în care o fac ceilalți, adoptă atitudini în acord cu convingerea generală. Propria părere se identifică adeseori după ce indivizii cunosc opiniile celorlalți.

Modalitatea de abordare a actului educațional are o importanță majoră în desfășurarea activității didactice. Centrarea pe student, colaborarea deschisă cu acesta, oferirea certitudinii că este respectat și apreciat, satisfacerea trebuințelor și așteptărilor pe care acesta le are cu privire la propria pregătire profesională duc la dobândirea capacității de a convinge cursantul că demersurile întreprinse de cadrul didactic sunt în interesul său și că efortul pe care trebuie să îl depună pentru asimilarea informațiilor oferite va avea repercusiuni pozitive pe termen lung.

Referințe bibliografice

Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan-Alexandru Rosetti”, *Dicționarul Explicativ al limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2009.

Colectiv, *Dicționar universal ilustrat al limbii române*, Volumul VIII, Editura Litera, București, 2011.

ENĂCHESCU, Eugenia, *Învățarea continuă. Aplicații la educație și învățământ*, Editura Universitară, București, 2011.

Coord. MARINESCU, Cornelia, CÂMPEANU, Ilieș, *Enciclopedia Universală Britannica*, Editura Litera, București, 2010.

PÂNIȘOARĂ, Ion-Ovidiu, *Profesorul de succes – 59 de principii de pedagogie practică*, Editura Polirom, Iași, 2009.

VINȚANU, Nicolae, *Educația universitară*, Editura Aramis, București, 2001.

<http://www.elearning.ro/dialoguri-despre-educatia-universitara-moderna>

CRIZA ECONOMICĂ EUROPEANĂ ACTUALĂ PRIN PRISMA ADOLESCENȚILOR CU PĂRINȚI PLECAȚI ÎN STRĂINĂTATE

Drd. CÎMPEAN SIMONA
UBB Cluj-Napoca

Abstract

In this article we deal with the perception of young people whose parents are working abroad, about the economic crisis in general and its effects on families. Parents retain strong links with their family members and periodically send remittances to their households. The findings suggest that young people feel the effects of the economic crisis due to a declining family budget. Two prominent features must be mentioned young people consider that migration has a positive effect on the country and they would like to work abroad in order to secure a better life. Despite the benefits parents work for abroad, a relatively small number of young people are satisfied with the fact they have to live apart from some of their family members.

Keywords

migration, young people, migrational process, migrant workers, effects, work abroad

Introducere

Opiniile tinerilor ai căror părinți lucrează temporar într-o țară străină cu privire la criza economică pe care o traversăm, procesul migrațional în care părinții lor sunt implicați precum și opțiunile lor profesionale, reprezintă din punctul nostru de pornire în acest demers de cercetare, pe care-l considerăm de un real interes și de actualitate. Această cercetare face parte dintr-un proiect mai larg care vizează efectele migrației parentale asupra copiilor rămași acasă.

1. Repere teoretice

În paradigma interacționismului simbolic, în care teorema lui Thomas afirmă că orice activitate umană este socială întrucât se realizează într-o anumită situație, subliniem faptul că dezvoltarea socială depinde de condițiile sociale concrete și de trăsăturile de temperament ale actorilor sociali. Cu referire concretă la fenomenul migrațional, opțiunile economice, intelectuale sau de altă natură ale indivizilor depind de trecutul și de prezentul lor social. Individul analizează modul în care trăiește și parcurge un traseu de alegeri a unei variante dintr-un ansamblu al posibilităților disponibile.

Potrivit aceleiași teorii, individul este animat de „patru dorințe” sau nevoi (de răspuns, securitate, recunoaștere și experiență nouă) a căror satisfacere condiționează integrarea sa în fluxul schimbării. Oamenii sunt capabili să manipuleze simboluri și, prin intermediul acestora, să creeze o cultură nouă, adaptată nevoilor lor proprii de viață.

Putem numi migrația parentală un fenomen la noi în țară, luând ca reper datele colectate de Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din țară. Ele ne arată că, la nivelul primăriilor din comune, orașe și municipii, au fost identificați în 2011, 83.658 copii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate, număr în scădere față de anii anteriori - 84.084 copii în 2010 respectiv 85.065 copii, în anul 2009. Datorită crizei economice pe care o traversăm, numărul celor care au plecat sau pleacă la muncă în străinătate s-a diminuat sensibil în ultimii ani, iar o parte dintre cei care au avut un serviciu mai mult sau mai puțin sigur, au fost nevoiți să revină în țară. Acest lucru este dovedit de rapoartele aceleiași instituții, care ne arată că la sfârșitul anului 2013 numărul copiilor lucrătorilor migranți era de 80036. La nivelul familiilor separate temporar de migrație, se produc diferite tipuri de schimbări, care presupun eforturi de adaptare, atât în ceea ce privește pe cei care trebuie să facă față unor noi condiții de muncă și de viață cât și în privința acelor care rămân în țară.

Ce trebuie evidențiat referitor la acest demers de cercetare? Prezentul studiu își propune să evidențieze modul cum copiii lucrătorilor migranți, de peste 18 ani percep criza economică. El este centrat preponderent pe „aspectul opinional” adică își propune să evidențieze „ce cred” „gândesc” „simt” și „apreciază” acești tineri despre migrația părinților și criza economică pe care o traversăm.

2. Obiectivele cercetării

Pentru a realiza demersul metodologic propus, am stabilit că obiectivul general al investigației este acela de a evidenția modul cum elevilor adolescenți ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate percep criza economică, efectele sale asupra familiei și perspectiva muncii în străinătate. Din obiectivul general am desprins următoarele obiective specifice: care este percepția tinerilor ai căror părinți lucrează temporar într-o țară străină cu privire la influența procesului migrațional asupra României, care sunt țările în care părinții lor desfășoară în prezent o activitate lucrativă, în ce măsură cred că aceștia sunt afectați de criza economică, dacă și în ce măsură a fost afectat bugetul familiei, cum sunt cheltuielile familiei comparativ cu un an în urmă, cum percep tânărul criza economică din perspectiva propriilor nevoi și dacă acesta și-ar dori să muncească și în străinătate.

Ipoteza 1. Procesul migrațional are o influență pozitivă asupra dezvoltării României.

Ipoteza 2. Părinții tinerilor sunt afectați, în țările în care lucrează de criza economică.

Ipoteza 3. Bugetele familiilor rămase acasă sunt diminuate ca urmare a crizei economice.

Ipoteza 4. Tinerii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate observă dificultățile prin care trec părinții lor migranți.

Ipoteza 5. Tinerii ai căror părinți sunt plecați la muncă, ar dori să lucreze la rândul lor în străinătate.

Ipoteza 6. Tinerii sunt mulțumiți de faptul că părinților muncesc în străinătate.

3. Design metodologic

Modalitatea de cercetare aleasă este interviul structurat care se bazează pe aplicarea unui chestionar. Interviul structurat sau de tip cantitativ înseamnă că întrebările și ordinea lor sunt dinainte stabilite, de obicei sunt date și alternativele de răspunsuri, subiectul având sarcina de a alege varianta sau variantele de răspuns ce i se par potrivite (Iluț 1997). Metoda de culegere a datelor oferă avantajul gestionării eficiente a timpului alocat culegerii datelor, dar oferă totodată și avantajele aplicării unui chestionar respectiv: posibilitatea de a folosi un limbaj simplu, construirea unor întrebări filtru, formularea unor întrebări închise. etc.)

Am optat pentru un număr destul de mic de întrebări pentru a evita ca subiecții să se plictisească sau să dea răspunsuri formale. Chestionarul, ca tehnică și totodată ca instrument de investigare, „constă într-un ansamblu de întrebări scrise, ordonate logic și psihologic care prin administrarea de către operatorii de anchetă, determină din partea celor anchetați răspunsuri ce urmează a fi înregistrate în scris” (Chelcea, S. 1975).

Prin chestionarul de percepții și opinii s-a urmărit punerea în evidență a modului cum procesul migrațional este înțeles și filtrat prin mintea adolescenților ajunși la vârsta majoratului, ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate. În modul de alcătuire a chestionarului, am fost atenți ca acesta să fie bine structurat logic și psihologic cu scopul de a sprijini ipotezele pe care le-am formulat.

4. Desfasurarea proiectului de cercetare

Cercetarea s-a realizat prin interviu individual cu toți tinerii care au făcut parte din eșanșion. Acesta este format din elevii de peste 18 ani, cu unul sau ambii părinți plecați la muncă în străinătate, din Colegiul X. Culegerea datelor s-a realizat în perioada oct. 2013-februarie 2014. Eșantionul studiat include un număr de 28 de elevi din clasele a-XII-a.

5. Analizarea datelor

Prelucrarea propriu-zisă se referă în primul rând la realizarea tabelelor unidimensionale. Ea ne arată dacă ipotezele au fost corect construite, structura întrebărilor este bine realizată iar răspunsurile au o dispersie suficient de mare. În plus se analizează consistența datelor obținute, respectiv validitatea instrumentului și corectitudinea muncii de colectarea datelor în teren.

5. Rezultatele obținute în cadrul proiectului de cercetare

85,7 % dintre tinerii intervievați consideră că procesul migrațional are o influență pozitivă asupra dezvoltării țării noastre. 78,5% dintre părinții tinerilor sunt plecați în Italia și Spania și restul în alte țări. Un procent important, respectiv 82% dintre cei intervievați consideră că părinții lor sunt în prezent afectați de criza economică, iar 92,8% afirmă că bugetul familiei este afectat de criza economică, foarte mult sau destul de mult.

Față de anul trecut, mai mulți bani se cheltuiesc pe îmbrăcăminte distracții și vacanță. În plus, lucrurile pe care și le puteau permite, să și le cumpere în urmă cu un an, nu și le mai pot permite acum, părinții câștigă mai puțin decât înainte, iar o parte dintre părinții migranți și-au pierdut locul de muncă în ultimele 12 luni.

75% susțin că le-ar plăcea să lucreze în străinătate pentru posibilitatea de a câștiga mai mult acolo, apoi pentru în România e greu să-ți găsești un loc de muncă bine plătit și pentru că străinătatea îi ajută pe migranți să trăiască mai bine. 64.2% se declară destul de mulțumiți de faptul că părintele/părinții au un loc de muncă în străinătate.

6. Analizarea datelor

Prelucrarea propriu-zisă se referă în primul rând la realizarea tabelor unidimensionale. Ea ne arată dacă ipotezele au fost corect construite, structura întrebărilor este bine realizată iar răspunsurile au o dispersie suficient de mare. În plus se analizează consistența datelor obținute, respectiv validitatea instrumentului și corectitudinea muncii de colectarea datelor în teren.

7. Concluzii

Rezultatele obținute ne arată că tinerii ai căror părinți sunt lucrători migranți, percep și resimt efectele crizei economice. Cu toate acestea ei văd procesul migrațional ca având efecte pozitive asupra țării și într-o proporție mare apreciază că ar încerca să muncască și ei în străinătate.

Tinerii preiau diferite roluri și modele de viață, interacționează în multiple și diverse împrejurări sociale, devenind capabili ca prin experiențele lor proprii să schimbe, în timp structura proceselor și funcțiilor sociale care se dovedesc a fi anacronice.

Bibliografie

Agabrian, M (2004) *Cercetarea calitativă a socialului* Iași, Edit. Institutului European.

Chelcea, S. *Chestionarul în investigația sociologică*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1975

Iluț, P. *Abordarea calitativă a sociumanului* Iași Editura Polirom 1997

Vlăsceanu, L. *Introducere în metodologia cercetării sociologice* Universitatea din București. Facultatea de Sociologie și Asistență socială. 2008

Thomas, W.I., Thomas, D.S. *The child in America, Behavior problems and programs*, New York Knopf, 1928

<http://copii.ro> accesat în 29 ian. 2014

Anexa

CHESTIONAR

1. Crezi că migrația are în prezent o influență pozitivă asupra României?

Da	Nu	Nu știu
----	----	---------

2. În ce țară lucrează acum părintele/părinții tăi?

Italia	Spania	Germania	Marea Britanie	Franța	Altă țară. Care?
--------	--------	----------	----------------	--------	------------------

3. În ce măsură consideri că părintele/părinții tăi sunt afectați în prezent de criza economică?

Foarte mult	Destul de mult	Destul de puțin	Foarte puțin	Deloc
-------------	----------------	-----------------	--------------	-------

4. În ce măsură consideri că criza economică a afectat bugetul familiei voastre?

Foarte mult	Destul de mult	Destul de puțin	Foarte puțin	Deloc
-------------	----------------	-----------------	--------------	-------

5. Față de anul trecut familia ta cheltuiește mai mult sau mai puțin pentru următoarele bunuri și servicii?

	Cheltuiește mai mult	Cheltuiește la fel	Cheltuiește mai puțin
alimente			
îmbrăcăminte			
produse de îngrijire personală și a locuinței			

educație			
sănătate			
cheltuieli de întreținere (lumină ,încălzire,etc)			
distracții și vacanțe			

6.Cum percepi tu criza economică ? (alege maxim 3 variante de răspuns)

- a. lucrurile pe care ți le puteai permite,nu ți le mai poți permite acum.
- b. părinții pot veni mai rar acasă
- c. părinții câștigă mai puțin decât înainte
- d. părinții și-au pierdut locul de muncă în ultimele 12 luni
- e. părinții intenționează să revină acasă

7.Ți-ar plăcea ca după terminarea studiilor să lucrezi în străinătate?

Da	Nu	Nu știu
----	----	---------

8.Ce te-ar motiva să lucrezi în străinătate? (alege maxim 3 variante de răspuns)

- a.posibilitatea de a câștiga mai mult acolo
- b.posibilitatea de a fi mai aproape de părinți
- c.dorința de a te stabili definitiv acolo
- d.faptul că în Romania e greu să-ți găsești un loc de muncă bine plătit

9.Consideri că în condițiile actualei crize economice,migrația (alege maxim 3 variante de răspuns)

- a. îi ajută ca unii români să trăiască mai bine
- b.face ca unele familii să se destrame
- c.îi obligă pe unii români să opteze pentru orice tip de munci care le sunt oferite
- d. îi ajută pe români să vadă dacă în alte țări pot trăi mai bine

10.Cât de mulțumit esti că părintele tău/părinții tăi lucrează în străinătate

mulțumit	destul de mulțumit	nemulțumit
----------	--------------------	------------

AUTOCUNOAȘTERE ȘI INTERCUNOAȘTERE ÎN CONTEXTUL CLASEI DE ELEVI

Conf.univ.dr. **CREȚU DANIELA**

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Abstract: This paper presents the activities of a fifth class students participating in a personal development workshop, which was delivered in the context of the "School in other way: to know more, to be better". By theme and objectives, the workshop was part of the Counseling and Guidance area and offered a series of activities through which students can develop skills of self-knowledge and knowing each other, exploiting the pedagogical potential of games, exercises and working in groups. Beside the activities, some of the products made by students and their impressions at the end of the workshop are presented.

Key words: guidance and counseling, personal development, self-knowledge, learning styles

1. Contextul educațional

Săptămâna 7–11 aprilie 2014 fost dedicată în învățământul preuniversitar românesc activităților educative extracurriculare și extrașcolare, în cadrul programului numit „Școala altfel: Să știi mai multe, să fii mai bun!”. Potrivit Anexei Ordinului MEN nr. 3818/2013 privind structura anului școlar 2013–2014, „scopul acestui program este implicarea tuturor copiilor preșcolari/elevilor și a cadrelor didactice în activități care să răspundă intereselor și preocupărilor diverse ale copiilor preșcolari/elevilor, să pună în valoare talentele și capacitățile acestora în diferite domenii, nu neapărat în cele prezente în curriculumul național și să stimuleze participarea lor la acțiuni variate, în contexte nonformale”¹.

Programul „Școala altfel” reprezintă o ocazie de transpunere în practică la modul activ și creativ relația educația formală – educația nonformală, de întărire a relației dintre școală, părinți, comunitate, în sensul în care acești factori înțeleg să colaboreze în beneficiul elevilor. Școlile sunt încurajate să-și deschidă porțile spre comunitate, să deruleze proiecte sau să desfășoare acțiuni în parteneriat cu diferite instituții, organizații sau agenți din comunitate, care să permită realizarea unor obiective educaționale prin activități care, în programul normal din perioada cursurilor, nu se pot derula.

În contextul în care activitățile de consiliere și orientare pentru elevi realizate în școală sunt atât de necesare și nevoile de formare ale copiilor sunt atât de complexe, am înțeles să valorificăm oportunitatea creată de programul „Școala altfel”, propunând în cadrul unei sedințe cu părinții elevilor unei clase dintr-o școală generală din Sibiu, un atelier de dezvoltare personală cu tema: *Autocunoaștere și intercunoaștere în contextul clasei de elevi*. Cum propunerea a fost acceptată, atelierul a fost inclus în programul săptămânii „Școala altfel” pentru o clasă a V-a din cadrul acelei școli.

2. Desfășurarea atelierului: Autocunoaștere și intercunoaștere în contextul clasei de elevi

---

¹ ANEXA Ordinului MEN nr. 3818/2013 privind structura anului școlar 2013–2014, pag.4.

Prin tematică și obiective, atelierul se înscrie în domeniul Consiliere și Orientare. Dezvoltarea personală reprezintă una dintre finalitățile demersurilor de consiliere și orientare și include activități și experiențe care au ca scop îmbunătățirea stării de conștientizare, de dezvoltare a talentelor și abilităților personale, contribuind la realizarea aspirațiilor și viselor personale.

Autocunoașterea se referă la „procesul de explorare și structurare a propriilor caracteristici (abilități, emoții, motivații, atitudini, credințe, mecanisme de apărare și adaptare, etc.) în urma căruia rezultă imaginea de sine a persoanei”². Cunoașterea de sine este un proces complex, care se dezvoltă odată cu vârsta și cu experiențele prin care trecem. Activitățile școlare și extrașcolare, relațiile cu profesorii și colegii constituie pentru elevi ocazii pentru dezvoltarea cunoașterii de sine, dar și a celorlalți. Ca urmare a interacțiunilor, elevii îi cunosc pe ceilalți, sunt cunoscuți de ceilalți și implicit se cunosc și pe ei înșiși.

La atelierul care a durat două ore au participat 22 dintre elevii unei clase de-a V-a. Scopul atelierului a constat în dezvoltarea abilităților de autocunoaștere și intercunoaștere la elevi. Ca obiective au fost formulate:

- identificarea caracteristicilor personale, îndeosebi a celor pozitive;
- identificarea propriului stil de învățare, pe baza completării unui chestionar;
- identificarea colegilor pe baza caracteristicilor acestora;
- exprimarea creativă a percepțiilor cu privire la propria clasă prin elaborarea de postere.

Atelierul a debutat cu un joc de spargere a gheții și de prezentare a participanților numit **Ecusonul**, în care fiecare elev a primit câte o foaie post-it. Pe post-it fiecare elev și-a scris prenumele, un aspect pozitiv despre sine (o însușire pozitivă, o abilitate etc.) și a desenat ceva care să-l reprezinte. Apoi fiecare elev s-a prezentat prin intermediul a ceea ce a scris și a desenat.

Aspectele notate de elevi au fost foarte diverse: calități intelectuale, morale, însușiri de temperament, abilități, comportamente etc. (de exemplu: „sunt liniștit”, „desenez frumos”, „sunt deștept”, „sunt creativ”, „sunt organizat”, „sunt sportiv”, „învăț bine”, „sunt prietenoasă”, „știu să cânt la chitară”, „sunt vesel” etc.). În desenele lor, elevii au reprezentat preocupările lor școlare și extrașcolare, specifice vârstei: o carte, o floare, o minge, un ceas, o chitară, caiete, o paletă de tenis, o notă muzicală etc.

Au urmat apoi o serie de **activități în cerc**, după cum urmează:

- **Exercițiu de mimă:** fiecare elev a mimat un lucru care îi place și un lucru care nu îi place, iar colegii trebuiau să ghicească despre ce era vorba. Acest exercițiu, care s-a dovedit a fi unul foarte distractiv pentru elevi, a permis fiecărui participant să-și pună în valoare expresivitatea la nivel nonverbal. Toate activitățile mimate au fost identificate, acestea oglindind aspecte din viața și preocupările elevilor (de exemplu: „îmi place să înot”, „îmi place să ascult muzică în căști”, „nu îmi place să scriu teme”, „nu îmi place să spăl vase” etc.).
- **Obiectul:** participanții au mimat că dau colegilor un obiect rotund (dar diferit de la participant la participant), numind acel obiect. De exemplu: „îți dau o minge de fotbal”, „îți dau o roata de bicicletă”, „un cercel” etc.). Pentru varietate, s-au ales apoi obiecte/concepte care încep cu o anumită literă (de exemplu cu r: „își dau o ridiche...o radieră... respectul meu” etc.).
- **Complimentul:** fiecare a spus colegului din dreapta lui un lucru frumos, un compliment, pentru un aspect specific, concret al personalității sau comportamentului acestuia. A fost o foarte bună ocazie pentru elevi să-și exprime aprecierile la adresa colegilor (de exemplu: „cred că ești un coleg bun, pentru că mă ajuți să-mi scriu lecțiile atunci când lipsesc”, „te admir pentru felul în care joci tenis”, „îmi place că ai simțul umorului”, „desenele tale sunt deosebit de creative” etc.).

Următoarea activitate propusă elevilor - **Mâna mea**, a urmărit să stimuleze atât autocunoașterea, cât și intercunoașterea la nivelul grupului de elevi. Pe o foaie A4 fiecare elev și-a desenat o mână (dreaptă sau stângă), iar pe fiecare deget elevii au scris câte un lucru adevărat despre ei, chiar și lucruri mai puțin cunoscute de colegi (de exemplu: mâncarea/culoarea/ materia/emisiunea preferată, interese, hobby-uri, dorințe, obiceiuri, trăsături de caracter, ce știu să facă, date despre familie etc.). Foile s-au stâns, s-au citit pe rând, iar elevii au trebuit să-și identifice colegii. Îmbucurător a fost faptul că toți elevii au fost identificați de către colegi, inclusiv cei 4 elevi veniți în acest colectiv doar de la începutul clasei a V-a. Chiar dacă elevii au scris și lucruri mai puțin cunoscute despre ei, colegii i-au identificat pe baza celor deja cunoscute de către ei.

---

² KALLAY, E., MACAVEI, B., LEMENI, G. în volumul *Consiliere și orientare, Ghid de educație pentru carieră*, Cluj-Napoca, Editura ASCR, 2010, pag. 27.

Un alt obiectiv al acestui atelier a fost legat de identificarea de către elevi a propriului stil de învățare și valorificarea acestuia în activitățile școlare. Stilul de învățare exprimă modul preferat al fiecărei persoane de a realiza această activitate, fiind asociat cu modalitățile de receptare a informațiilor din mediu. După o discuție introductivă cu elevii pe această temă, aceștia au primit spre completare **Chestionarul pentru preferința stilului de învățat**.³

Ca urmare a aplicării chestionarului, elevii și-au putut identifica stilul sau stilurile preferate de învățare: vizual, auditiv, tactil, kinestezic. În funcție de stilul/stilurile identificat/e, elevii au primit materiale informative pe foi, care conțineau o scurtă descriere a fiecărui stil și câteva sugestii de valorificare a stilului preferat în contextul activităților școlare.

În partea finală a atelierului, am propus elevilor să elaboreze în 20-25 de minute, în grupuri de 4-5, un **poster** cu titlul: **Clasa noastră**. Elevii au primit foi de flipchart, markere și au avut posibilitatea să decupeze din reviste, reclame etc. imagini, simboluri despre care au considerat că ar putea avea legătură cu clasa lor. Au fost încurajați să fie cât mai creativi, să vină cu idei multiple, să se completeze unii pe ceilalți la nivelul grupelor. Posterele au fost afișate și prezentate apoi de câte un membru al fiecărui grup. Elevii au realizat cu multă plăcere această activitate, în care au discutat la nivelul grupurilor, au conceput un plan al posterului, au decupat, au lipit, au scris, au afișat, au prezentat și au ascultat prezentările colegilor. Fiecare poster a evidențiat percepțiile celor care l-au elaborat cu privire la propria clasă. Posterele au evidențiat aspecte specifice ale acestui colectiv: școala lor, profesorii, temele, curățenia clasei, aspirații, unitatea colectivului, orele, pauzele, preocupări comune ale elevilor (muzica, sportul, limbile străine, etc.). Prezentăm în figura 1 o parte dintre posterele realizate de către elevi.

Figura 1. Postere realizate de către elevi

3. Impresiile participanților

La finalul atelierului, elevii au fost solicitați să completeze un jurnal, în care să scrie opiniile lor despre activitate și să identifice starea emoțională dominantă pe care au avut-o în timpul activităților desfășurate. Iată câteva extrase din jurnalele completate de elevi:

³ LINKSMAN, R., Învățare rapidă, București, Editura Teora, 1999, pag. 13-16.

- „Mi-a plăcut mult activitatea de astăzi. Nu mă așteptam să fie așa de frumos, credeam chiar că o să mă plictisesc, dar m-am înșelat amarnic.”
- „Astăzi am descoperit multe lucruri despre colegi și despre clasa mea. Mi-am cunoscut mai bine colegii și ne-am și distrat. Mi-ar plăcea să mai avem asemenea activități.”
- „Mi s-a părut o activitate reușită, deoarece a avut un conținut bogat în creativitate și pentru că am socializat și am aflat lucruri unii despre alții.”
- „Am învățat că este un lucru esențial să ne cunoaștem pe noi înșine și unii pe alții. Cred că a fost cea mai frumoasă activitate din această săptămână.”
- „Impresia mea este una foarte bună. Am învățat că trebuie să ne respectăm unii pe alții și să fim uniți. Mi-a plăcut că am învățat asta prin joacă. A fost chiar distractiv.”
- „Am descoperit calități și talente la colegii mei pe care nu le cunoșteam. Mi-a plăcut activitatea cu posterul pentru că am vorbit despre clasa noastră și am lucrat în echipă.”
- „Am învățat că, chiar dacă suntem diferiți, atunci când lucrăm în echipă putem fi mai puternici. Sper să se mai organizeze asemenea activități.”

În legătură cu stările emoționale, elevii au bifat pe o scală cu 5 trepte de la foarte bine, la foarte rău, (stări redată prin simboluri de tip smiley face) felul în care s-au simțit pe parcursul activităților. Așa cum se poate observa în figura 2, 96% dintre elevi au raportat stări pozitive (21 participanți, dintre care 19 – foarte bine și 2 bine) și doar 1 elev a raportat o stare neutră (acesta motivând că “a fost frumos, dar nu mi s-a întâmplat nimic trist sau fericit, de aceea m-am simțit normal”).

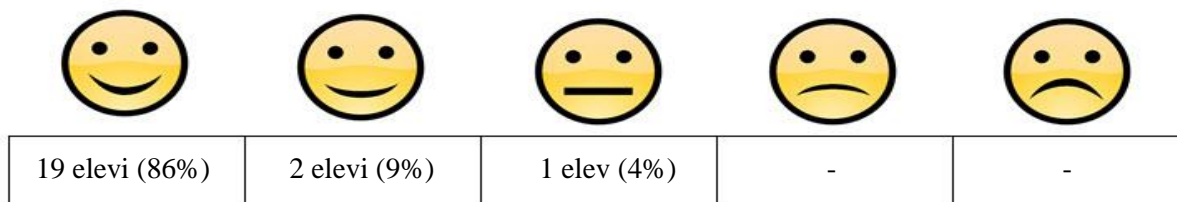

Figura 2. Cum s-au simțit elevii la atelier?

4. Concluzii

Atelierul propus, în care au alternat activitățile frontale, cele individuale și de grup și în care s-au valorificat metode și jocuri care au solicitat participarea și implicarea elevilor, într-un cadru relaxat și prietenos s-a bucurat de un real succes în rândul elevilor. Faptul că elevii își mai doresc asemenea ateliere arată cât de necesare sunt activitățile de consiliere și orientare în școală, care din păcate sunt plasate la periferia curriculum-ului școlar. Școala este un loc în care, fără îndoială, învățăm foarte multe lucruri, dar în care elevii ar trebui să se dezvolte și ca persoane în armonie cu sine, cu ceilalți, cu mediul. A. Băban (2001) atrage atenția asupra faptului că “focalizarea exclusivă a școlii pe latura intelectuală a elevilor și pe performanțele lor școlare, ignorând nevoile lor emoționale și sociale, sunt căi sigure de diminuare a stării de bine și de creștere a riscului pentru disfuncții și boli fizice și psihice”⁴. Considerăm că nevoile emoționale și sociale ale elevilor sunt la fel de importante precum cele intelectuale, iar activitățile, proiectele care se adresează acestui registru sunt binevenite. Iată de ce activitatea educativă a profesorilor-diriginți, a consilierilor școlari este atât de necesară într-o instituție în care elevii învață multe despre lume, domenii sau diverse discipline, dar poate cel mai puțin despre ei înșiși.

Bibliografia:

- BĂBAN, A., *Consiliere educațională, Ghid metodologic pentru orele de dirigiență și consiliere*, Cluj-Napoca, Imprimeria Ardealul, 2001, pag.18.
- KALLAY, E., MACAVEI, B., LEMENI, G. Autocunoaștere și dezvoltare personală în LEMENI, G., MICLEA, M., *Consiliere și orientare, Ghid de educație pentru carieră*, Cluj-Napoca, Editura ASCR, 2005, pag. 27.
- LINKSMAN, R., *Învățare rapidă*, București, Editura Teora, 1999, pag. 13-16
- ***ANEXA la Ordinul MEN nr. 3818/2013 privind structura anului școlar 2013–2014, pag. 4

⁴ BĂBAN, A., *Consiliere educațională, Ghid metodologic pentru orele de dirigiență și consiliere*, Cluj-Napoca, Imprimeria Ardealul, 2001, pag. 18

PREDAREA ȘTIINȚELOR-O PROVOCARE DIDACTICĂ

**Profesor Dr. : ILEȘAN, DANIELA-FLORENTINA , Colegiul Național „Octavian Goga”,
Sibiu, Județul Sibiu**

Abstract *Intra-and interdisciplinary teaching of Sciences represents a challenge in the selection of an appropriate teaching strategy for a more permissive communication of information. Because the initial training is specialized in a particular field of science, the participation of the teacher in lifelong training plays an essential role in their professional development. The University offers the models and resources necessary for a permanent development of teacher competence. Openness to collaboration, communication between educational partners, remain major challenges for lifelong training.*

Key words: natural sciences, intra- and interdisciplinary teaching, the University area, training, models, resources, communication, collaboration

Reforma învățământului preuniversitar în România a vizat schimbări la nivelul tuturor componentelor educației, aducând modificări ale structurii, dar și ale conținuturilor. În încercarea de a obține cel mai optim model curricular, s-au operat continuu completări, reformulări și schimbări care au produs în unele situații disconfortul celor implicați: profesori, elevi, părinți, manageri. În parte, trebuie acceptat că orice înnoire înseamnă efort și risc. Dar, există obligația celor desemnați să estimeze și să diminueze posibilele tensiuni create în sistem. Modificările operate la nivelul programelor școlare au urmărit ca informațiile să dezvolte un caracter practic –aplicativ. S-a îmbunătățit legătura între cunoștințe pe verticală, între ciclurile de învățământ, dar nu s-a rezolvat corelarea pe orizontală, între disciplinele de învățământ¹.

S-au introdus modificări ale programelor și planurilor cadru, dar s-a întârziat cu formarea cadrelor didactice și a dotării în vederea asigurării logisticii necesare unor activități moderne, interdisciplinare și profund interactive. O parte dintre aceste aspecte și-au găsit rezolvarea prin diversitatea de proiecte derulate cu fonduri europene, în perioada 2007-2013, unele extrem de generoase. Astfel, s-au vizat obiective ca formarea cadrelor didactice în specialitate, dar și la nivelul ariei curriculare, în metodică și didactica specialității, în utilizarea TIC în predarea disciplinelor, formarea competențelor de evaluatori, formatori, mentori. În paralel s-a realizat și dotarea școlilor, crearea suportului logistic pentru desfășurarea activităților de proiect, formarea managerilor și implicarea elevilor în activitățile de proiect derulate. Există la acest moment preocuparea creerii de rețele pentru catalogarea, arhivarea volumului de informații și experiențe didactice dobândite prin aceste proiecte și facilitarea accesului la ele pentru cei interesați. Un alt aspect pozitiv, realizat prin aceste proiecte, a fost deschiderea spre comunicare, stabilirea unui dialog între preuniversitar și universitar, între aceștia și reprezentanții ong-urilor, ai mediului economic, ai comunității locale și participarea la colaborări externe. Resursele universităților au fost orientate și valorizate în parteneriat cu mediul preuniversitar. Toate acestea contribuind cu succes la deschiderea de noi perspective educaționale și în general culturale.

Aceste experiențe culturale sunt aplicabile în activitatea curentă printr-o strategie didactică bine selectată și adaptată realităților. Opțiunea pentru o anumită strategie se finalizează prin calea de urmat aleasă în activitatea didactică, raportată la obiectivele operaționale, la resursele disponibile, corelate cu metodele, procedeele, mijloacele didactice aferente, în scopul eficientizării actului didactic.² Analiza resurselor, a condițiilor, a factorilor educaționali care pot maximiza rezultatele instructiv-educative sunt etape în cristalizarea unei autentice strategii educaționale³.

Predarea disciplinei Științe este o provocare, deoarece solicită adaptarea unei strategii didactice moderne, mai mult decât predarea uneia din științele de sine-stătătoare, pentru că vizează interdisciplinaritatea la nivelul ariei curriculare, dar și crosscurriculare. Conținuturile sunt abordate din perspectivă intra și interdisciplinară și chiar transdisciplinară, cu deschidere spre disciplinele de graniță ca astofizică, astronomie, biofizică, biochimie, genetică, ecologie, statistică, științe bio-medicale. O predare eficientă impune cunoașterea fenomenelor în ansamblu, o corectă interpretare a acestora. Predarea în echipă la acest moment ar putea oferi elevilor informații bine documentate și o suprapunere a experienței

didactice a profesorilor. Importanța elucidării și decojirii sâmburelui de adevăr poate să-și găsească rădăcina printr-un studiu multidisciplinar.⁵ Succesul strategiei didactice aplicate este măsurat prin eficiența actului didactic, dar și prin satisfacția predării pentru profesor și a învățării pentru elev , în contextul sintagmei „Ce știe individul să facă cu ceea ce a învățat !”

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. MOLAN,V., *Management educațional*, Ed. ULBSibiu, 2006
2. MANOLESCU, M, *Curriculum. Teorie și practică*, Ed. ULBSibiu, 2005
3. IUCU, R, *Instruirea școlară*, Ed. Polirom, Iași,2000
4. CREȚU,D., NICU A., *Pedagogie și elemente de psihologie pentru formarea continuă a cadrelor didactice*, Ed. ULBSibiu,2004
5. ILEȘAN, D.F., *Aplicarea principiilor fizicii în biologie și medicină*, Ed. AdePrint, Sibiu, 2009

Aplicarea principiilor teoriei inteligenței emoționale în educația copiilor

Studentă Pașcalău (căs. Joarză) Mihaela-Anca, an I, Pedagogia învățământului primar și preșcolar, ULBS

Emotions are important in taking decisions, establishing limits and communication. Family is the first school of emotions and these “emotional exercises” should be integrated in formal education. In order to be efficient, we need all educational vectors to converge, through a joint effort of unconditional education having as a central element the child. We can talk then about quality in a system of education not only if we get higher scores on tests, but also if the future adults will have the ability to adjust to technology, to work in society and to interact with one another.

Emotional intelligence, unconditional education, family, communication, non-competitive

Emoțiile sunt filtrul de culoare care ne permite să vedem totul din jurul nostru în alte culori decât alb sau negru. Prin emoții judecăm lumea ca fiind plăcută sau neplăcută, ca fiind bună sau rea, deci după un sistem de valori. Sistemul limbic este considerat ca sediu al vieții emoționale, în special nucleul amigdalian, de numit chiar „magazin al memoriei emoționale” (Daniel Goleman). Zona prefrontală a cortexului lucrează însă cu sistemul limbic și funcționează ca un fel de manager al emoțiilor, asigurând gândirea acțiunii înainte de executarea ei propriu-zisă. Acest tip de conexiuni realizează legătura dintre emoții și gândire, cu efecte benefice. Emoțiile sunt importante deoarece ele asigură supraviețuirea, luarea deciziilor, stabilirea limitelor, comunicarea și unitatea indivizilor speciei umane.

Educația informală are un rol covârșitor în formarea viitorului adult. Daniel Goleman exprimă acest lucru într-un mod menit să capteze atenția acelor educatori (și de aici încolo la sensul de „educator” mă voi referi atât la părinte dar și la dascăl deopotrivă) preocupați de educația și viitorului copiilor lor la debutul cărții *Inteligența emoțională în educația copiilor*: „Viața de familie este prima școală a emoțiilor. (...) Această școală emoțională nu înseamnă doar ceea ce le spun părinții copiilor lor sau ceea ce fac pentru ei; ea presupune, de asemenea, modelele oferite de părinți în ceea ce privește felul de a-și trata propriile emoții și pe cele care apar în relația soț-soție.”

Educația formală ar trebui să extindă aceste „exerciții emoționale” sau, după caz, ar trebui să ghideze copii urmând principiile educației bazate pe inteligența emoțională.

Cei ce sunt binecuvântați să aibă copii se pot gândi la unul sau mai multe momente în care a putut crea un moment excepțional, de unde copiii săi au putut să învețe un lucru remarcabil. Cei ce sunt educatori sunt binecuvântați să aibă privilegiul de a experimenta astfel de momente magice zilnic, la serviciu. Una dintre frumusețile de a fi profesor este de a avea posibilitatea recunoașterii și a transformării unui moment aparent neimportant din sala de clasă într-o experiență puternică care oferă copiilor o lecție de viață. Este o abilitate înăscută dar care are nevoie de timp pentru a putea fi dezvoltată. Aceste momente propice învățării nu sunt neapărat accidentale. Educatorii pândesc mereu astfel de momente, aceasta însemnând că se pot adapta la acest moment și se pot abate câteva minute de la planurile de lecții atent elaborate pentru a face învățatul un lucru real. Ei știu că răspunzând curiozității elevilor îi motivează astfel pe mai departe.

Inteligența emoțională trebuie folosită cu precădere în activitatea părinților, educatorilor, a învățătorilor, a profesorilor diriginți, aceia care modelează caracterele copiilor pe o perioadă mai mare de timp, care trebuie să ofere modele demne de urmat în situațiile de zi cu zi, dar și în situații excepționale. Cu toții avem un model al unui profesor pe care îl ținem minte din prisma faptului că a spus ceva remarcabil sau, de ce nu, ne-a făcut să îndrăgim materia pe care o predă. Poate îmbrățișarea acelei materii ne-a schimbat viața... Poate că ne-am ales o meserie în urma studiului acelei materii... Fler? Un om făcut pentru această meserie? Sau modalitatea sa de abordare unică a rezonat cu trăirile noastre interioare de la acea vreme?

Nicicând rolul educatorului nu a fost mai dificil în aceste vremuri în care schimbările din plan economic și tehnologic se fac cu o viteză amețitoare. Copiii sunt ca un barometru foarte fin și reacționează la aceste schimbări. Posibilele motive ar putea fi: alocarea de către părinți a unui timp din ce în ce mai puțin de petrecut cu întreaga familie, făcând loc astfel în viața copilului a timpului petrecut în fața televizorului sau a computerului (cu emisiunile/jocurile/site-urile de calitate îndoielnică), fără ca acesta să interacționeze cu alți copii sau alți adulți; gestionarea defectuoasă a nivelului de stres care răzbate, astfel, și către copii.

Singurul lucru mai dificil decât a fi educator este să fi copil. Trebuie să recunoaștem că niciodată copiii nu au fost supuși atâtor influențe, surse de distragere și potop de informații nefiltrate de către adulți care le poartă de grijă.

Teoria inteligenței emoționale se bazează pe decenii de cercetări și practică profesională. Daniel Goleman dezvăluie în conferința sa de la București (25 septembrie 2013) unul dintre aceste studii recente. Este vorba de cel al Lindei Lantieri care, în cei peste 40 de ani de muncă în educație socială și emoțională, a observat și apoi a implementat o metodă populară în Statele Unite. Astfel, se adaugă dezvoltarea conștiinței de sine la copii în setul de bază pentru inteligență emoțională într-una din versiuni pentru a augmenta puterea de concentrare și atenția, iar în alta pentru a-i ajuta pe copii să se liniștească. În cartea și CD-ul său „Building Emotional Intelligence” se regăsesc instrucțiuni pentru profesori sau părinți adaptate pentru trei nivele de vârstă: 1-5, 8-11 și 12+. CD-ul Lindei exemplifică modurile în care se poate utiliza neuroplasticitatea pentru a ajuta copiii să-și însușească abilități care sunt cruciale pentru inteligența emoțională. Conform lui Richard Davidson, fondator al Laboratorului pentru Neuroștiință Afectivă de la Universitatea din Wisconsin, acest tip de training oferit de Linda întărește circuitele neurale care ajută la auto-identificare și cele care țin auto-control și empatie. Mai mult, alți doi cercetători în domeniul utilizării conștiinței de sine în aria medicinei – Jon și Myla Kabat-Zinn – au observat cum acest program al Lindei Lantieri a fost aplicat cu succes la o clasă specială de copii hiperactivi.

Educația bazată pe inteligența emoțională pornește de la faptul că toate acțiunile educatorului (mai importante sau mai puțin importante – chiar și cele mărunte) pot permite crearea unui echilibru în relația cu copii. Acțiunile educatorului ar trebui să pună accent pe importanța sentimentelor și pe ținerea sub control a emoțiilor (evitând astfel, „suprastimularea emoțională” așa cum a numit-o Daniel Goleman). Cei trei autori ai cărții *Inteligența emoțională în educația copiilor* au identificat cinci principii fundamentale ale educației bazate pe inteligența emoțională:

A fi conștient de sentimentele proprii și ale celorlalți – o dată ce se pot recunoaște diferitele sentimente, există șanse mult mai mari ca acestea să fie controlate. Când o persoană este tristă, există tendința de interiorizare. Când e fericită, răspândește în jur voie-bună. Însă dacă acea persoană nu știe ce simte, nu e sigură de ceea ce va face și, prin urmare, nu știe cum să se poarte. Totodată este esențial ca persoana să fie conștientă de sentimentele celorlalți pentru a ști să-și aleagă mai bine momentele în care să ceară ceva cuiva sau să evite unele persoane.

A fi empatic și a înțelege punctele de vedere ale celorlalți – „Nu-i judeca pe alții până când nu te pui în pielea lor” (Hillel). Pentru a cunoaște sentimentele celui alt și a fi alături de el, trebuie să înțelegem care sunt acestea. Aceasta presupune să ascultăm și să citim indiciile nonverbale deopotrivă. Deseori, limbajul trupului și tonul vocii ne transmit emoțiile într-un mod mai eficient decât cuvintele. Putem considera empatia, astfel, o înțelegere emoțională nonverbală a celorlalți. Izolarea socială rezultată prin alocarea unui mare timp televizorului, filmelor, jocurilor mai are o capcană: li se oferă copiilor o falsă perspectivă asupra sentimentelor celorlalți, părând a fi reale. Astfel, prin imitație, copiii par să se poarte cu mai multă maturitate decât au în realitate pentru că sunt expuși la atâtea „experiențe de viață” într-un mod superficial. Devine, în acest mod, esențial ca ei să învețe să privească din diferite puncte de vedere, de a privi global, de a se ridica și a vedea situația din exterior.

A-și dobândi echilibrul și a face față impulsurilor emoționale și comportamentale – un aspect al autocontrolului este capacitatea de a echilibra reacția emoțională față de o situație, fie ea pozitivă sau negativă. Astfel, de multe ori, dialogurile dintre copii și adulți escaladează o adevărată „spirală a urlurilor”. Este foarte important de a ține în frâu impulsurile comportamentale. Răspunsul la o stare conflictuală pornește din instinct. Circuitul din zona creierului care este alarma noastră pentru amenințare, pericol și frică se numește amigdala și este activ atunci când o persoană își pierde cumpătul sau rămâne supărată o perioadă mai mare de timp. În opinia unui cercetător de la Universitatea din Wisconsin nivelul hormonului-cheie al stresului (cortizolul) este ridicat tocmai la astfel de persoane. Așa cum explica Daniel Goleman în cartea sa „Inteligența socială”, cortizolul poate fi benefic la niveluri scăzute, fiind vital pentru

mobilizarea zilnică. Dar când acesta atinge cote ridicate și se menține, subiecții devin suprasolicitați emoțional. Din păcate, acest lucru influențează și starea de sănătate, conform unui studiu desfășurat la Universitatea de Medicină din Stanford.

A-și construi scopuri și planuri pozitive - Trebuie recunoscută puterea imensă a optimismului și a speranței. Când există o stare de spirit pozitivă sau o stare plină de speranță sunt implicate, deopotrivă, mintea, sufletul și trupul. Speranța și buna dispoziție sunt însoțite de o anumită stare biochimică ce se manifestă printr-o mai bună circulație a sângelui, o funcționare optimă a sistemelor cardiovascular și respirator, o activitate mai bună a sistemului imunitar și printr-un grad redus de stres.

Timp de peste 20 de ani au fost prezentate cele mai importante descoperiri de către experții din psihologie, fiziologie, medicină comportamentală și filozofie dar și legăturile dintre ele și profesioniștii meditației budiste, în special Dalai Lama în cadrul conferințelor Mind and Life. Scopul schimburilor de idei a fost de a crește înțelegerea reciprocă și ușurarea apariției unei noi perspective asupra relațiilor dintre sănătate și experiența emoțională. Abia în ultimii 20 de ani, medicii, biologii și psihologii occidentali au început să înțeleagă legăturile reciproce dintre stările emoționale și starea de bine mentală și fizică (întâlnirile au fost focalizate pe neuroștiință, emoții & sănătate, somn, vise & moarte, altruism, etică & compasiune, fizică cuantică, emoții distructive, utilizarea fRMN (rezonanță magnetică nucleară funcțională), EEG (electroencefalogramă) în studiul meditației, științe biocomportamentale & budism). Totuși gânditorii budiști erau conștienți de mai bine de două mii de ani de capacitatea de vindecare a minții. Prezența la această conferință a celui mai înalt lider al budismului tibetan a furnizat o sinteză orient-occident unică. Dalai Lama a jucat rolul unui mediator pentru proaspetele descoperiri științifice raportate de participanți. Dialogurile de studiu au evoluat, din fericire, într-un efort de cercetare comun. Ca rezultat, experții din știința budistă a minții lucrează cu neurologii pentru a urmări impactul neuronal al acestor variate metode de antrenament mental. Acest studiu (prin subiectul Mingyur Rinpoche – un călugăr budist) a dat rezultate uimitoare. Este vorba de activitatea neuronală dintr-un centru al creierului, responsabil de fericire, în timpul unei meditații asupra compasiunii, care a atins un grad de neînchipuit în științele neuro-cognitive moderne – o creștere de până la 800%. Nu este de mirare că revistele *Time* și *National Geographic* i-au atribuit calitatea de cel mai fericit om de pe Pământ.

Educația bazată pe inteligența emoțională presupune și recunoașterea momentelor de eficiență a individului dar și a copiilor, precum și cooperarea cu ritmurile proprii ale fiecăruia. Este de preferat îmbunătățirea capacității de stabilire a scopurilor dar și de a planifica. Acest lucru se poate face prin auto-monitorizare și feedback. Copii trebuie ajutați să înțeleagă semnificația cuvântului *scop*.

A folosi aptitudini sociale pozitive în relațiile cu ceilalți – alături de a fi conștient de propriile sentimente, de autocontrol, de capacitatea de a stabili un scop și de empatie, este important să se știe modalitatea de a relaționa cu ceilalți. Aceasta presupune deprinderi sociale cum ar fi comunicarea și rezolvarea problemelor. Iar pentru a comunica, nu este suficient a exprima clar, ci trebuie să se asculte și să se ofere răspunsuri constructive (deopotrivă pentru educator, cât și pentru copil).

Într-un interviu acordat în România de către cercetătorul, psihologul și sociologul american Alfie Kohn, autorul unor serii de cărți (prima carte tradusă în limba română, declarată „Gold Award Winner” în cadrul National Parenting Publications Awards în anul 2006 se numește „Parenting necondiționat: de la recompense și pedepse la iubire și înțelegere”, apoi multe alte cărți încă netraduse „The Homework Myth: Why Our Kids Get Too Much of a Bad Thing”, „No Contest: The Case Against Competition”, „Beyond Discipline: From Compliance to Community”, „What to Look for in a Classroom... and Other Essays”) dinamitează cam tot ce știm în materie de educație. Kohn a fost invitat în sute de emisiuni radio și TV, având inclusiv două apariții în cadrul show-ului Oprah. A fost personajul principal al multor articole din „Washington Post” și „Los Angeles Times”, iar munca lui a fost discutată și prezentată în multe alte publicații de profil. Autorul controversat este considerat de revista „Time” drept „poate cel mai vehement critic al ideilor fixe din educație cu privire la note și teste standardizate. Astfel el a scris cartea care a deschis perspectivele părinților din întreaga lume în ceea ce privește creșterea și educarea conștientă a copiilor. Autorul promovează creșterea copiilor într-o nouă paradigmă, care exclude pedeapsa, condiționarea sau motivarea bazată pe criteriile pieței. Termenul *parenting necondiționat* este, în viziunea autorului, acel stil de educație în care părinții nu se limitează la a pedepsi greșelile copilului și la a recompensa buna purtare, ci se străduiesc să identifice nevoile și mesajele ce se ascund în spatele comportamentelor nedorite, să rezolve problemele prin cooperare, să ofere iubire necondiționată și să le permită copiilor să facă propriile alegeri, acestea fiind soluții benefice pe termen lung. Autorul sintetizează prin următoarea idee: „*Parentingul condiționat reflectă tendința de a vedea aproape orice*

interacțiune umană, chiar și între membrii unei familii, drept o tranzacție economică. Legile pieței – cerere și ofertă, după faptă și răsplată – au fost ridicate la rangul de principii universale și absolute, ca și cum totul din viața noastră, inclusiv ce facem cu copiii noștri, este similar cu achiziționarea unei mașini sau închirierea unui apartament”.

Din păcate, și mediul școlar are aceeași amprentă a mediului familial descris pe larg în cartea lui Kohn. În definitiv, dascălii susțin aceleași obiective ca și părinții; și ei își doresc să aibă elevi responsabili, afectuoși, morali, curioși, care să fie într-un proces de învățare continuă și așa mai departe. O consecință a dificultății de a fi educator/părinte este că există tentația de a se direcționa energia spre înăbușirea rezistenței pe care o opun copiii la cererile adulților prin a-i obliga pe cei mici să facă exact ceea ce adulții își doresc. Astfel, adulții se pot alătura majorității care pune un mare preț pe docilitate și care prețuiește obediența pe termen scurt mai presus decât orice. Mediul de la școală se caracterizează deseori printr-o diversitate de pedepse și recompense, un sistem elaborat de control al comportamentelor, „recunoașterea” celor care sunt ascultători și sancționarea celor care nu sunt. Copiii nu sunt învățați să devină membrii înțelegători ai unei comunități, nici factori de decizie morali, nici gânditori analitici, ci sunt instruiți să urmeze instrucțiuni. În cel mai rău caz, încurajarea de a învăța devine mai puțin importantă decât impunerea ordinii.

O atenție sporită ar trebui acordată și categoriei de recompense verbale, de tipul „Bună treabă!”, „Bine lucrat!” etc. Întrucât copii se dau în vânt după aprobarea adulților, aceste recompense verbale manipulează copii și par a fi o soluție bună, întrucât are efecte imediate. Însă, pe termen lung, folosirea lor exagerată poate produce dependență. Copiii vor căuta mai degrabă să se bazeze pe evaluările și deciziile noastre cu privire la ce e bun sau rău decât să-și formeze propriile judecăți. Metoda, folosită ani de-a rândul, a avut și alte consecințe descoperite în rândul unor studenți. Astfel, aceștia aveau tendința de a retrage ideile proprii de îndată ce un adult nu era de acord cu ei, nu puteau duce la bun sfârșit sarcini mai dificile și nu puteau împărtăși ideile cu alți studenți. Se poate crea și un cerc vicios, în care copiii lăudați vor avea nevoie de o și mai mare aprobare din partea adulților. E de preferat de a împărtăși bucuria reușitei cu un copil (cu precădere copiii mici și preșcolari) decât de a da permisiunea de a se bucura de ceva. Astfel, copiii nu vor avea ca scop învățarea, ci obținerea aprobării adulților. Pot pierde chiar interesul pentru diferitele activități în lipsa acordării atenției. De asemenea, se diminuează curiozitatea de a face următorii pași, întrucât dacă întâmpină dificultăți devin derutați și au nevoie de ghidaj continuu, de cineva care să le spună în permanență că sunt pe drumul cel bun. Alternativa este de a lucra cu copiii pentru a-i afla motivele pentru care ei acționează în acest fel, de a le arăta că se observă progresele (oferind feedback, nu judecăți), de a-i face să observe ușor la efectele acțiunilor sale asupra altor persoane (dacă este cazul), de a vorbi mai puțin și de a întreba mai mult (sporind interesul în acea direcție), de a-i înconjura cu afecțiune reală, cu bucurie și entuziasm adevărate, de a le oferi suport necondiționat, chiar și atunci când aceștia greșesc, căci, până la urmă ei câștigă experiență astfel.

De asemenea, un alt semnal de alarmă îl constituie însuși cuvântul „competitivitate”, în ultimul timp un cuvânt-cheie pentru educatori, economiști și politicieni. El sugerează o confuzie fundamentală între excelență, pe de-o parte și căutarea disperată de a-i întrece, de a-i învinge pe ceilalți. Astfel s-a dezvoltat mitul superiorității testelor standardizate, iar unii dintre educatori, cedând presiunii, predau activitățile în scopul ca elevii lor să treacă cu brio peste teste și nu să conștientizeze utilitatea lucrurilor învățate sau să fie în stare să îmbine bucățelele acestea într-un puzzle complex. Nu este greu de observat că în cele mai multe săli de clasă elevii ajung să lucreze unul împotriva celuilalt, în competiția lor pentru note și distincții. Lecția pe care toți o asimilează este că toată lumea reprezintă un potențial obstacol pentru succesul propriu. Îngrijorător este faptul că generația nouă a dus aceste practici și către mediile de lucru. Companiile au (atât la conducere, cât structurate pe toate nivelele de ierarhie) oameni care promovează această competitivitate, în loc să conștientizeze faptul că echipa ar trebui să aibă același scop. E ca și cum ar vrea să se distrugă singuri din interior, perpetuând egoismul și individualismul. Ca și măsură de contracarare, cel puțin în școală, ar trebui pus un mai mare accent pe mai noua educație, cea pentru cooperare. Elevii trebuie încurajați să lucreze în perechi sau în grupuri mici pentru a se ajuta reciproc să învețe. Vor avea o încredere mai mare în ei înșiși și vor dezvolta strategii mai sofisticate din punct de vedere cognitiv, cu rezultate mai bune.

În cazul în care unii copii contează mai mult decât alții, atunci fiecare copil primește mesajul că acceptarea educatorului nu este niciodată un lucru sigur. Ei învață că valoarea lor depinde de performanțele lor („Mă place doar atunci când...”). În 2001 a fost efectuat un studiu, iar concluzia a fost că elevii care s-au simțit necondiționat acceptați de către profesorii lor s-au arătat cu adevărat interesați în

procesul de învățare. Astfel ar trebui pus în primul rând copilul și nevoile sale decât comportamentul. Și acest lucru nu ține doar de modul cum i se răspunde unui copil atunci când acesta greșește, ci de nenumăratele gesturi care îl face pe copil să știe că educatorul este bucuros că îl vede, că are încredere, că îl respectă, că îi pasă ce se întâmplă cu ei. Iar atunci, după ani de la terminarea școlii educatorul poate fi mândru să știe că a făcut lucruri demne de reținut în memoria elevilor săi.

Într-un mediu educațional în care se urmează principii sănătoase accentul este pus pe înțelegere, nu pe comportament; copilul este învățat să se gândească la consecințele pe care acțiunile lui le au asupra altora, nu la consecințele asupra lui însuși; copilul este încurajat să gândească, nu să facă ce i se spune; copilul este apreciat pentru ceea ce este, nu pentru ceea ce face.

Există un studiu care a urmărit și vârste mai mici – până la cinci ani – din Washington. Una dintre concluzii a fost aceea că „supunerea frecventă este deseori asociată cu neadaptarea”. În consecință, „un anumit grad de rezistență la autoritatea parentală” poate fi un „semn bun”. Alți doi psihologi au descris în „Journal of Abnormal Child Psychology” („Însemnări despre psihologia anormală a copilului”) un fenomen îngrijorător pe care l-au numit „supunere compulsivă”, în care frica celor mici față de părinți îi determină să facă orice li se spune, imediat, fără să se gândească. Nu puțin au fost terapeuții care au vorbit despre consecințele emoționale ale nevoii exagerate de a le face pe plac adulților și de a li se supune. Ei evidențiază faptul că acești copii uimitor de cuminți fac ce le spun părinții și devin ceea ce doresc părinții, însă prețul este adesea faptul că se pierd pe sine. Este o mare diferență între un copil care face ceva deoarece crede că este un lucru benefic și altul care se comportă identic, mânat însă de constrângere. Grijă ca micuții să interiorizeze valorile noastre nu este sinonimă cu a-i ajuta să aibă propriile valori. Și se situează la extrema cealaltă față de scopul de a educa copii care să gândească independent. Autoarea bestsellerului „Kids Are Worth It – Giving Your Child the Gift of Inner Discipline”, Barbara Coloroso relatează că i-a auzit adesea pe părinții unor adolescenți plângându-se: „A fost un copil așa de bun, de cuminț, de manierat. Se îmbrăca frumos... Și uite cum a ajuns!” La acestea, răspunsul ei este următorul: „Cât a fost mic, s-a îmbrăcat cum i-ați spus să se îmbrace, s-a purtat cum i-ați spus să se poarte și a vorbit cum i-ați cerut să vorbească. A ascultat de cineva care îi spunea ce să facă... El nu s-a schimbat. Încă ascultă de cineva care îi spune ce să facă. Problema este că nu mai sunteți dumneavoastră acea persoană, ci prietenii lui”.

Punerea în practică a acestor principii sănătoase se poate observa din numeroasele articole despre cel mai bun sistem educațional din lume, cel din Finlanda. Astfel absența spiritului competițional, promovarea proiectelor care se rezolvă în echipă, transdisciplinaritatea, accesul la educație pentru toți copiii, comunicarea care stă la baza relației dintre elev și profesor, încurajarea interacțiunii elevului cu profesorul, existența unui curriculum flexibil pe care elevul îl poate alege în funcție de dorințele și abilitățile sale, stimularea raționamentului critic încheie pledoaria. „Cel mai uimitor lucru este că se schimbă în momentul de față trăsăturile-cheie ale educației: cunoștințele și modul în care învățăm. Devin din ce în ce mai importante competențele legate de gândire creativă, de creativitate și de inovare, în general. În școala tradițională li se cerea copiilor să știe răspunsul corect la întrebare, în școala modernă pornim de la presupunerea că nu știm care este răspunsul corect, trebuie să explorăm împreună”, a declarat un consilier finlandez cu ocazia unei întâlniri menite să evidențieze diferențele dintre sistemele de educație din Finlanda și România, dar și soluțiile ce pot fi aplicate. Așadar, un sistem de educație nu își poate regăsi calitatea doar în rezultatele la olimpiade internaționale, ci și în abilitatea viitorilor adulți de a funcționa în societate, de a interacționa unii cu alții, de a-și construi o carieră de-a lungul a 40-50 ani și de a o adapta la schimbările de tehnologie.

Concluzionând, pentru o educație eficientă, avem nevoie ca toți vectorii educaționali (instituțiile specializate pentru diferite paliere de vârstă, familia, alte componente ale non-formalului) să converge către elementul central: copilul. Doar printr-un efort comun, de educație necondiționată vom putea să învățăm copiii să fie stăpâni pe sine, echilibrați, empatici, pozitivi, să reușească să se folosească de propriile calități și să determine acele modalități cu care se pot folosi cât mai eficient de mediul lor.

Bibliografie

- CAMPBELL Ross** – *Educația prin iubire*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2011
- ELIAS M., TOBIAS S., FRIEDLANDER B.** – *Inteligența emoțională în educația copiilor*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2012
- ELIAS M., TOBIAS S., FRIEDLANDER B.** – *Stimularea inteligenței emoționale a adolescenților*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2003
- FABER Adele, MAZLISH Elaine** – *Comunicarea eficientă cu copiii – acasă și la școală*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2010
- FABER Adele, MAZLISH Elaine** – *Cum să vorbim copiilor dacă vrem să ne asculte și cum să-i ascultăm pentru ca ei să ne vorbească*, București, Editura Teora, 2008
- GOLEMAN Daniel** – *Emoții vindecătoare (Dialoguri cu Dalai Lama – despre rațiune, emoții și sănătate)*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2008
- KOHN Alfie** – *Parenting necondiționat – de la recompense și pedepse la iubire și înțelegere*, București, Multi Media Est Publishing, 2013
- TOLLE Eckhart** – *Un pământ nou – trezirea conștiinței umane*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2009
- ROCO Mihaela** – *Creativitate și inteligență emoțională*, Iași, Editura Polirom, 2004
- SWANSON Eric, RINPOCHE Yongey Mingyur** – *Bucuria de a trăi (Descifrarea secretului și a științei fericirii)*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2009
- <http://www.traininguri.ro/wp-content/uploads/2013/11/Handbook-Daniel-Goleman.pdf>
- <http://www.edutopia.org/linda-lantieri-how-to-relaxation>
- <http://www.lindalantieri.org/presentations.htm>
- <http://www.youtube.com/watch?v=Cakfe44tlk4>
- http://www.ted.com/talks/lang/ro/ken_robinson_how_to_escape_education_s_death_valley.html
- <http://www.tvrplus.ro/editie-garantat-100-162571>
- <http://www.alfiekohn.org/teaching/uncondtchg.htm>
- <http://www.alfiekohn.org/teaching/lts.htm>
- <http://www.alfiekohn.org/miscellaneous/wtlfiacintro.htm>
- <http://www.alfiekohn.org/parenting/gj.htm>
- <http://www.alfiekohn.org/miscellaneous/cve.htm>
- <http://wp.lps.org/pwillia/blog/2013/11/18/a-teachable-moment/>
- <http://www.gandul.info/stiri/miracolul-invatamanului-finlandez-vazut-din-interior-banii-investiti-in-educatie-nu-se-pierd-niciodata-11121893>
- <http://www.descopera.ro/dnews/11839498-cum-ne-simtim-corpul-cand-experimentam-fiecare-emoție-foto>
- http://www.edweek.org/tm/articles/2013/11/26/ctq_walker.html?tkn=YQTDI2yXW%2BPei4kMQ%2FW%2FS7KnjchvdWGq%2F%2FUl8&intc=bs&cmp=SOC-SHR-GEN#.Usqf0QljPfk.facebook

STRATEGII DE DEZVOLTARE A CREATIVITATII ELEVILOR

GRAD DIDACTIC I LASLEA CAMELIA
SCOALA GIMNAZIALA NR. 21 SIBIU

Summary

Creativity involves not only the ability to create original and new products, but also to issue traits that will allow the existence of creative manifestations, the search for solutions, curiosity, originality in assertive points of view.

Some psychologists consider that "to be creative" means "to create something new, original and realistic". A creative person is someone characterized by originality and expressivity, an imaginative one, a path breaker, ingenious, inventive, etc. (Mihaela Rocco, 2004, page 17).

According to some authors, "creativity is the skill or the ability to produce something new and valuable", whilst others consider creativity as a process through which a product is achieved.

As a very complex mental structure, creativity is characterized by a multitude of meanings: efficiency, usefulness, value, ingenuity, novelty, originality.

To develop creativity among students for getting performance undertakes a change of the paradigm, of the pedagogical practice, based on passing from a teaching characterized by assimilation and verbalization aim to a teaching based on the student.

Creativitatea pedagogică definește modelul calităților necesare educatorului/cadrului didactic pentru proiectarea și realizarea unor activități eficiente prin valorificarea capacităților sale de înnoire permanentă a acțiunilor specifice angajate la nivelul sistemului și al procesului de învățământ.

Creativitatea face posibilă crearea de produse reale sau pur mintale, constituind un progres în planul social. Componenta principală a creativității o constituie *imaginația*, dar creația de valoare reală mai presupune și o *motivație*, *dorința de a realiza ceva nou*, ceva deosebit. Și cum noutatea nu se obține cu ușurință, o altă componentă este *voința*, *perseverența* în a face numeroase încercări și verificări.

Idealul educațional, obiectivele curriculare generale vizează deja de multă vreme valorificarea și desăvârșirea potențialului uman în vederea formării unei personalități armonioase și creative, capabilă să se implice și să exercite orice profesiune cu randament optim. Idealul educațional include, deci, ca notă intrinsecă, creativitatea, și urmărește dezvoltarea celor mai importante calități general-umane: aptitudini, atitudini, motivații.

Rolul școlii în formarea comportamentului creator este foarte important, deoarece rămâne principalul instrument pe care societatea îl folosește pentru cultivarea creativității la membrii ei tineri, de vârstă școlară.

Preocuparea de formare a independenței în gândire și exprimare implică și o legătură cu familia. Părinții trebuie convinși că tutelarea excesivă împiedică dezvoltarea intelectului, manifestarea independentă a gândirii și fanteziei lui fiind factori esențiali în dobândirea viitoare a unei autentice competențe profesionale.

Se pot face multe pentru educarea spiritului creativ în școală. Se vede necesitatea de a modifica destul de mult modul de gândire și stilul de lucru în clasă, cristalizate în secole de învățământ tradițional, prea puțin preocupat de această latură a personalității elevului, care capătă în zilele noastre o valoare din ce în ce mai însemnată.

1. Rolul și factorii creativității

Despre importanța creativității nu e nevoie să spunem multe, toate progresele științei, tehnicii și artei sunt rezultate ale spiritelor creatoare. Desigur, există mai multe trepte de creativitate. (C. W. Taylor)

Creativitatea expresivă se manifestă liber și spontan în desenele sau construcțiile copiilor mici. Nu se pune problema, la acest nivel, de originalitate. Este însă un mijloc excelent de a cultiva aptitudinile creatoare ce se vor manifesta ulterior.

Planul productiv este planul creării de obiecte, specific muncilor obișnuite. Un olar sau o țesătoare de covoare produc obiecte a căror formă se realizează conform unei tradiții, unei tehnici consacrate, aportul personal fiind redus.

Planul inventiv este accesibil unei minorități foarte importante. E vorba de inventatori, acele persoane ce reușesc să aducă ameliorări parțiale unei unelte, unui aparat, unei teorii controversate.

Creativitatea inovatoare o găsim la oamenii caracterizați ca fiind „talente”. Ei realizează opere a căror originalitate este remarcată cel puțin pe plan național.

Creativitatea emergentă este caracteristică geniului, omului care aduce schimbări radicale, revoluționare într-un domeniu și a cărui personalitate se impune de-a lungul mai multor generații.

În afară de aceste aspecte, dacă nu creativitatea, cel puțin imaginația este necesară fiecăruia dintre noi în condițiile vieții obișnuite.

În ce privește factorii creativității, se poate vorbi, mai întâi, de *aptitudini* pentru creație. Există anumite structuri cerebrale, pe care nu le cunoaștem, care favorizează imaginația, ele creând predispoziții de diferite grade pentru sinteza unor noi imagini, unor noi idei.

A doilea factor care trebuie amintit este *experiența*, cunoștințele acumulate. Importantă nu este doar cantitatea, bogăția experienței, ci și varietatea ei. Multe descoperiri într-un domeniu au fost sugerate de soluțiile găsite în altă disciplină.

Alți factori interni ai dezvoltării creativității sunt *motivația* și *voința*. Creșterea dorinței, a interesului pentru creație, ca și a forței de a birui obstacole are, evident, un rol notabil în susținerea activității creatoare.

Societatea are o influență deosebit de importantă pentru înflorirea spiritului creativ într-un domeniu sau altul. În primul rând, intervin cerințele sociale.

Un alt factor determinat în stimularea creativității îl constituie *gradul de dezvoltare a științei, tehnicii, artei*.

2. Educarea creativității

Prin însăși trăsătura ei definitorie – originalitatea – ca ceva nou și imprezvizibil, creativitatea pare a fi incompatibilă cu ideea de educare deliberată.

Multă vreme creația a fost considerată apanajul exclusiv al unei minorități restrânse. Distingând însă mai multe trepte calitative în creativitate și observând cum și eforturile de gândire obișnuite implică ceva nou, cel puțin pentru persoana aflată într-un impas, astăzi nu se mai face o separare netă între omul obișnuit și omul creator.

Factorul intelectual (imaginație, gândire, tehnici operaționale) este relativ mai ușor educabil, deși persistența în timp a efectelor unui curs sau a unei metode nu este mare. Factorii de personalitate în sensul larg al noțiunii, care țin de atitudini, motivații, caracter, deprinderi de lucru se lasă mai greu influențați în direcția și cu intensitatea dorită de noi, dar odată achizițiile educative dobândite, persistența lor nu se mai măsoară în luni, ci în ani sau etape de vârstă.

La educarea creativității sunt importante, deopotrivă, metodele, **relația profesor-elev** (autentic democratică și de cooperare), **atitudinea** adultului față de elev (deschisă și receptivă față de copil și de valorile creativității sale) și **atmosfera** pe care cadrul didactic o instaurează în clasă.

Trebuie să fim conștienți și să combatem anumite piedici în calea manifestării imaginației, creativității.

3. Creativitatea ca dimensiune complexă a personalității

Creativitatea integrează în sine întreaga personalitate și activitate psihică a individului, iar, la rândul ei, se subsumează și integrează organic în structurile cele mai complexe ale personalității. Creativitate este o dimensiune de sine stătătoare a personalității, integrată organic în ea.

După Guilford (1951), personalitatea creatoare se distinge prin : fluiditate, flexibilitate, originalitate, elaborare, sensibilitate față de probleme, capacitate de redefinire. Lowenfeld (1959) stabilea unele caracteristici relativ asemănătoare : sensibilitatea pentru probleme, receptivitatea pentru orice, identificarea cu problemele unor oameni și culturi, variabilitatea ideilor, capacitatea rapidă de adaptare la orice situație, originalitatea.

În contrast, persoanele mai puțin creative se descriu și sunt descrise ca dispunând de un bun caracter, de preocupări pentru semenii, ca încrezătoare în convenționalitate.

Educația trebuie să construiască drumuri noi pentru speranță, prin formarea unor cadre cât mai flexibile, a unor capacități și comportamente capabile să facă față schimbării permanente și să adapteze elevul la incertitudine și complexitate. Școala este chemată să contribuie decisiv la reconstrucția spirituală :

- *profesorii* au astfel posibilitatea deprinderii de noi abilități în planificarea și managementul proiectului. Reuniunile cu colegii din diferite țări europene sunt o oportunitate de a cunoaște alte sisteme educaționale și metode de predare ce pot inspira inovația în școală .

- atât *profesorii* cât și elevii dobândesc noi abilități relevante, atât pentru viața profesională, cât și pentru cea personală, precum abilități de comunicare și prezentare, luarea deciziei, rezolvarea de probleme și managementul conflictului, creativitate, munca în echipă și solidaritate. Ei învață limbi străine noi și le pot practica pe cele pe care deja le cunosc.

4. Cultivarea creativității

Instrumentele creativității sunt metode euristice pentru facilitarea și stimularea creativității unei persoane sau unui grup de persoane. **Principalele instrumente de stimulare a creativității**, folosite de diferiți utilizatori: **brainstorming**, **metoda matricii morfologice**, **diagrama**, **chestionare**, **scheme cu sugestii**, **analiza metaforică**, **metoda scenariilor**, **Diagrama De ce-De ce** (Why-Why -in limba engleza.).

Există însă și alte tehnici de creativitate, între care se includ metoda gândirii laterale a lui Edward de Bono, sinectica (elaborată de William Gordon), matricea descoperirilor a lui Abraham Moles, metoda TRIZ. Brainstorming este instrumentul cel mai utilizat pentru stimularea creativității și este perceput ca fiind de cea mai mare valoare.

Pentru cunoașterea capacității creative a elevilor din clasele I-IV sunt necesare instrumente specifice de natură psihologică și pedagogică. Ceea ce trebuie să menționăm este faptul că direcționarea actului didactic în funcție de cunoașterea psihologică a capacităților, intereselor, aptitudinilor elevilor, ne ajută să avem o acțiune educativă eficientă.

Urmărind caracteristicile generale de personalitate ale elevilor putem să cunoaștem capacitatea creativă a acestora. Acest aspect ne determină să considerăm capacitatea creativă ca fiind rezultatul unui cerc larg de influențe determinate de calitatea gândirii creative a elevilor. Prin urmare procesul mental ce stă la baza creativității este într-adevăr o abilitate puternică care aduce cu ea o gamă largă de oportunități și aptitudini de ordin caracterial menite să sporească mai bine gândirea elevilor. De aceea, abilitatea de creație a elevilor este foarte dificil de evaluat deoarece se poate manifesta în moduri diferite.

Creativitatea elevilor poate fi descoperită prin realizarea de experimente în limba și comunicare, matematica și științe ale naturii, în artă, în educație muzicală și altele care ajută elevii în achiziționarea unor perspective de a face conexiuni neobișnuite.

Numeroasele abordări privind studiul creativității ce cuprind orientări majore asupra explicării acestui fenomen complex descriu natura procesului de creație, subliniază dezvoltarea ca o expresie a talentului creativ al elevilor, promovează comportamentul creativ, oferă suport pentru conceptele de învățare creativă și altele.

Activitățile curriculare și extra-curriculare, creează un profil unic ce încurajează la nivel înalt abilitățile de gândire creativă ale elevilor .

Școala are rolul important de a acționa pentru stimularea potențialului creativ al elevilor în următoarele direcții:

- identificarea potențialului creativ al elevilor
- dezvoltarea posibilităților individuale de comunicare, care să înlesnească punerea rezultatelor creației la dispoziția societății;
- dinamizarea potențialului creativ individual, în sensul valorificării adecvate a talentelor și a cultivării unor atitudini creative.

Prin urmare, climatul socio-cultural în care elevul crește nu influențează doar formarea și afirmarea creativității, ci și manifestarea performanțelor creatoare .

Se remarcă faptul că produsul creației este un element nou în raport cu experiența anterioară a elevului de a găsi soluția la o problemă. Astfel, în produsul creației apar două criterii complementare:

originalitatea și relevanța care permit autoevaluarea performanței elevului prin comportamentul spontan al acestuia și prin produsele noi și originale realizate de el. Prin acestea, produsul creator reflectă complexitatea unor corelații existente între subiect și obiect.

Este importantă aptitudinea cadrelor didactice de a cunoaște și stimula capacitatea creativă a școlarului mic prin folosirea corelată a mai multor metode.

Metodele de cunoaștere psihopedagogică sunt principalele componente structurale, în cunoașterea personalității școlarului mic.

Pe lângă celelalte metode, metoda anchetei prin chestionar ne-a ajutat să cunoaștem impresiile sincere cu privire la cunoașterea și stimularea capacității creative a școlarului.

Chestionarul adresat elevilor este un chestionar mixt de opinii ce conține întrebări deschise/libere lăsând elevului posibilitatea de a formula singur răspunsul, întrebări închise care permit alegerea unei variante de răspuns marcând cu X și întrebări semiînchise care contin pe lângă setul de variante explicite, încă una de tipul "Dacă da, dați exemple, Alte situații".

Metodele de stimulare a creativității, pot fi definite ca un sistem de procedee specifice, polivalente, orientate spre dezvoltarea mentală a elevului, prin oferirea de oportunități pentru a încerca idei noi, modalități noi de gândire și de rezolvare a problemelor.

Activitățile extracurriculare desfășurate la clasele experimentale ca și activitățile obligatorii curriculare, au avut deopotrivă obiective formative. Avantajul acestor activități s-a axat pe stimularea independenței în gândire și acțiune a elevilor, prin dezvoltarea unui spirit de colaborare și toleranță la acestora.

Deși nu se poate vorbi de o identificare a elevilor buni la învățatura cu cei care au un nivel crescut de creativitate, rezultatele obținute în urma investigației ne arată că antrenamentul creativ aduce modificări pozitive dorite, atât pe planul nivelului intelectual cât și pe cel al creativității elevilor.

Se confirmă eficiența activităților formative desfășurate la nivelul grupului experimental, care prin oportunitățile oferite de activitățile extracurriculare, prin realizarea unui antrenament creativ cu mare întindere a laturii intelectuale au reușit să-și dezvolte abilitățile în dobândirea de cunoștințe noi, flexibilitate în gândire și rezolvarea problemelor în mod creativ.

Asadar, educarea gândirii creative a elevilor prin diferite metode și tehnici de predare folosite de învățator, determină elevii să-și folosească imaginația, să emită soluții noi de rezolvare a diferitelor probleme, dezvoltându-le propria experiență în căutarea noului și creșterea nivelului cunoștințelor la obiectele de studiu preferate de fiecare dintre aceștia.

Creativitatea constituie astfel, o problemă fundamentală a întregului proces instructiv-educativ din clasele I-IV și nu numai, în sensul că premisele ei native și sociale trebuie cunoscute încă de la vârsta fragedă, pentru ca învățatorul să acționeze prin cele mai eficiente modalități psihopedagogice și metodice, atât în actul de predare/învățare cât și prin activitățile din afara clasei (extradidactice).

Palatele și cluburile copiilor și elevilor sunt instituțiile care oferă nebanuite căi de stimulare a creativității, datorită tipurilor de activități extrașcolare diverse și atractive. Oferta educațională pe care o popularizează în rândul elevilor, mediul ambiental, relația dintre elevi și profesori, lipsa metodelor coercitive, stresante, note și a disciplinei excesive, contribuie din plin la actul de dezvoltare a imaginației și creativității copiilor. Motivația intrinsecă a fiecărui copil, care frecventează cercurile noastre îi ajută în procesul creației, deoarece ei se manifestă spontan, liber, dezinhibați și sub îndrumarea cadrului didactic, care posedă măiestrie pedagogică, talent își cultivă aptitudinile creatoare proprii.

Țelul cadrelor didactice din aceste instituții este de a organiza util, plăcut și relaxant timpul liber al copiilor și elevilor, de a produce trăiri afective intense, capabile să se revitalizeze dorința și curiozitatea de a explora, de a descoperi veleitățile fiecărei personalități, conform inteligențelor multiple predominante, de a face astăzi mai mult ca oricând din copiii de astăzi, creatorii de mâine, nu numai pentru a le permite să se adapteze schimbărilor rapide din societatea noastră, dar și pentru a le oferi mijloace de a se ocupa de calitatea vieții lor și a atinge standardele performanțe din orice domeniu. Formarea prin creativitate nu urmărește o însușire mecanică a metodelor și tehnicilor creative, ci interiorizarea lor, modelarea personalității, transformarea aptitudinilor creative într-un comportament adecvat, astfel orice situație-problemă invită să-i găsească soluții de rezolvare. După cum spunea Morice Debesse: „ușurința de adaptare, tenacitatea, spiritul de observație și inițiativă contează în profesie cel puțin tot atât cât și calitățile inteligenței”.

Preocuparea cadrelor didactice angajate în activitatea extrașcolară este orientată spre valorificarea din plin a posibilităților creatoare și întreaga pricepere și imaginație a copiilor în realizarea unor activități

practico-aplicative. Cea mai frecventă formă de imaginație solicitată aproape în fiecare zi și la care face apel în mod curent profesorul este imaginația reproductivă, care constă în capacitatea elevilor de a reprezenta diferite obiecte, fenomene, întâmplări, acțiuni pe baza unor relatări verbale ale profesorului, fără material concret-intuitiv. Dar cea mai importantă formă a imaginației este desigur cea creatoare, care se manifestă fie involuntar, fie voluntar și este legată într-o oarecare măsură de capacitățile intelectuale și implicit de inteligență.

Bibliografia

1. BIRKENBIHL, V. F. – „*Mod de întrebuințare a creierului*”, București, Gemma Pres, 1999
2. IONESCU, M., - “*Demersuri creative în predare și învățare*”, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca, 2000
3. GARBOVEANU Maria – „*Stimularea creativității elevilor în procesul de învățământ*”, București, EDP, 1981;
4. MATEI N.C. – „*Învățarea eficientă*”, București, EDP, 1995;
5. NICOLA, I. – “*Tratat de pedagogie școlară*”, Ed. Didactica și Pedagogică București, 1996
6. POPESCU G. – “*Psihologia creativității*”, Ed. Fundației România de Măine, București, 2007

RELAȚIA MENTOR-DISCIPOL ÎN PRACTICA PEDAGOGICĂ A STUDENȚILOR

GRAD DIDACTIC I, LUP FLORINA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ "N.IORGA", SIBIU

The Mentor-Disciple relationship in the pedagogical practice of students

Mentoring is a particular training through direct assumption of responsibility according to their own vocational development in their work as teachers. There is a close bond between the activity which implies calling and the training for doing this kind of activity. I think mentoring is the most appropriate way of training for the future vocational profession that of a man at the dais.

Mentoring has a series of advantages which increase the practical character of the development and its efficiency. The mentoring activities take place in the natural circumbience of the disciple and the mentor along with the disciple cohabit seeking together alternatives for everyday problems and challenges. Even more, one must bear in mind that the attention is focused on the disciple because we are in the area of vocational education. He becomes partner in the process of his own development and he has the possibility of exploiting and practicing his skills and availability.

Mentoring implies a large and flexible range of activities according to the needs and to the character of the disciple's activity. Among these activities we can find: professional dialogues, attendance at the mentor's activities, exchange of practice with his mentor or with other figures from his domain, attendance at scientific manifestations. All of these activities take place under the protection of the mentor. In terms of safety and comfort offered by the mentor's supervision the development will be more natural and it will be taken to the proximate area and it will be intended for personal and professional success.

As a mentor in the activity of preparing future Religion teachers I support the disciples in coping with the changes in their lives. They are young people who train to confront with a new reality that of being teachers thus mentors themselves. In the same time we are working together to prepare a new social status and a new role in society.

Key words : mentor, disciple, trust, reciprocity, calling, status, social role

Motto: „Și, ca alergătorii, își trec din mână în mână făclia vieții” - Lucrețiu

Mentoratul este un program particular de formare, prin asumare directă de responsabilitate, potrivit dezvoltării vocaționale, proprie muncii de profesor. Există o legătură strânsă între activitatea ce presupune vocație și pregătirea pentru exercitarea unei astfel de activități. Cred că mentoratul este modalitatea cea mai potrivită pentru antrenarea în viitoarea profesie vocațională, aceea de om la catedră.

Mentoratul prezintă o serie de avantaje, care sporesc caracterul practic aplicativ al formării și, implicit, eficiența acesteia. Activitățile de mentorat se desfășoară în mediul natural de manifestare a discipolului, conviețuind, înfruntând și căutând împreună, mentor și discipol, alternative pentru problemele și provocările cotidiene. În plus, trebuie ținut cont că, situându-ne în sfera învățământului vocațional, atenția este centrată pe cel ce învață, pe discipol. El devine partener în procesul propriei formări, cu posibilitatea de a-și valorifica și exersa aptitudinile și disponibilitățile.

Mentoratul presupune o paletă foarte largă și flexibilă de activități, în funcție de nevoile și de specificul activității discipolului, viitorul dascăl. Pot fi: dialoguri profesionale, asistențe la activitățile desfășurate de mentor, schimb de bune practici cu mentorul sau cu personalități din domeniu, participare la manifestări științifice, spre care accesul este ușurat de prezența mentorului și, toate desfășurate sub aripa protectoare a mentorului. În condițiile de siguranță și confort oferite de supervizarea mentorului, dezvoltarea va fi mai firească, dusă în zona proximă și destinată succesului personal și profesional.

Ca mentor în activitatea de pregătire a viitorilor profesori de religie, susțin discipolii pentru a face față schimbărilor apărute în viața lor – ei sunt tinerii care se pregătesc să se confrunte cu o nouă realitate, aceea de a fi, la rândul lor, profesori, deci mentori. În același timp, lucrăm împreună pentru pregătirea unui nou statut social și a unui nou rol în societate. Îmi place să-i învăț pe alții și să învăț, la rândul meu, de la ceilalți.

Scopul activității este susținerea studenților în vederea pregătirii lor pentru viitoarea profesie de cadru didactic.

Sarcinile ce derivă din scopul propus:

- introducerea în noua postură de „om la catedră”, cu rol schimbat față de ce a fost până acum;
- orientarea în noul cadru organizațional;
- punerea la dispoziție a propriei experiențe, privitor la relațiile cu copiii, cu colegii profesori, cu personalul școlii, cu părinții;
- îndrumarea în modul de transmitere a cunoștințelor către elevi, prin familiarizarea cu metodele ce pot fi folosite;
- orientarea în legătură cu instrumentele de evaluare și cu valoarea acestora.

Modalități de realizare a acestor sarcini:

- asistențe la clase, cu notarea sistematică a obiectivelor urmărite, în fișele de observație;
- discuții în legătură cu strategiile didactice folosite;
- alcătuirea documentelor de proiectare didactică;
- susținerea lecțiilor de probă și a lecțiilor finale și discutarea lor cu colegii;
- aprofundarea studiului de specialitate;
- familiarizarea cu studiile de metodică și de psiho-pedagogie necesare;
- elaborarea de fișe de lucru, teste de evaluare, etc.

Probleme ce se pot ivi:

- copierea modelului profesorului universitar – lecția transformată în prelegere;
- nivel înalt de transmitere a cunoștințelor;
- cantitate mare de informații, transmise în timp scurt;
- dificultăți de relaționare cu copii de diferite vârste;
- folosirea neadecvată a unor metode didactice;
- dificultăți de integrare a mijloacelor didactice în lecție, etc.

Mod de evaluare. Fișele de evaluare a lecțiilor sunt un instrument util, dar insuficient. Pentru mine, cea mai bună evaluare o oferă ora următoare, când copiii știu, sau nu, ce le-a predat studentul practicant și când pot, sau nu, să facă legătura, să construiască pe achizițiile anterioare.

Scenariul urmărit poate fi analizat pe mai multe paliere:

- a) să fiu eu o sursă de învățare, un model de educator, de aceea stilul didactic practicat să fie cât mai aproape de nevoile copiilor, să centrez învățarea pe copii.
- b) Să urmăresc impactul pe care acest stil didactic îl are asupra discipolilor.

- c) *Să creez climatul psiho-afectiv propice învățării, de încredere, respect reciproc și motivație, prin manifestarea inteligenței emoționale.*
- d) *Să cultiv acest tip de inteligență și discipolilor.*

Pentru ca practica pedagogică să răspundă așteptărilor, este nevoie de o analiză de nevoi, pentru a identifica prioritățile în activitatea de mentorat. Această analiză de nevoi poate avea conținuturi diverse, printre care se pot întâlni:

1. *Activitatea didactică centrată pe elev, în comparație cu cea centrată pe profesor.*
2. *Învățarea interactivă. Metode.*
3. *Evaluarea continuă a elevilor. Instrumente de evaluare.*
4. *Rezolvarea problemelor de disciplină la nivelul clasei.*
5. *Proiectarea unităților de învățare.*
6. *Planul de lecție.*
7. *Inteligența emoțională în relația profesor-elev.*
8. *Activitatea educativă și extrașcolară.*
9. *Realizarea probelor de evaluare pentru unitatea de învățare proiectată.*
10. *Cunoașterea elevilor. Rolul fișei psihopedagogice, etc.*

În funcție de evaluarea și interpretarea nevoilor de dezvoltare a discipolului, vor fi fixate și obiectivele activității:

- a) *Cunoașterea programei școlare și a nivelelor de competență ce trebuie atinse.*
- b) *Actualizarea cunoștințelor de specialitate.*
- c) *Stabilirea, cu claritate, a obiectivelor lecțiilor.*
- d) *Planificarea activităților de învățare care stimulează interesul copiilor.*
- e) *Utilizarea metodelor de predare/învățare pentru atingerea obiectivelor propuse.*
- f) *Integrarea eficientă a mijloacelor didactice în lecție.*
- g) *Crearea unui climat psihoafectiv propice învățării și cooperării.*
- h) *Evaluarea continuă.*
- i) *Oferirea unui bun exemplu de conduită personală și profesională.*
Apoi, planurile de activitate (de dezvoltare personală), pot fi diferite. La fel,

dialogurile profesionale mentor-discipol și concluziile privind progresul profesional.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

COSMOVICI, A., IACOB, L., *“Psihologie școlară”*, Polirom, Iași, 1998

CRISTEA, S., *“Dicționar de pedagogie”*, Editura Litera Internațional, Chișinău-București, 2000

CUCOȘ, C., *“Pedagogie”*, Polirom, Iași, 1996

IONESCU, M., RADU, I., *“Didactica modernă”*, Dacia, Cluj-Napoca, 1995

„Cum construiește sistemul de educație timpurie din țara noastră copiii și tinerii? Ce mod de reconstrucție se cere astăzi?”

Lector dr. Alina Georgeta Mag,

Departamentul de Drept Privat și Științele Educației, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Abstract

The theme is relevant and contemporary, both for theory and practice. The significant argument of this research is the fact that educational relationships should be adapted and rebuilt according to child's psychology of today. Conception underlying thesis is the following: if children don't benefit early of relationships that allow meeting their social and emotional needs, as an exercise to assert their personality, than the impact on their future levels will be negative, hard to recover. The present project was built on the need to improve educational practices through an innovation that is focusing on children's wellbeing in the way teachers construct educational relationships in the preschools environment. The innovations of the thesis are the following: the building of a new training program in the field of relationships' skills for preschool teachers - the program promotes a new way to construct educational relationships with children that is primarily focused on how to ensure children's wellbeing. This project had led to the cultivation of responsible attitudes of educators towards the way to relate with children and to the importance of children's wellbeing for a healthy development. That is the added value of the research.

Key words: *educational relationships, social and emotional needs, children's wellbeing, healthy development, teachers training.*

Lumea în care trăim este tot mai complexă. Avem nevoie de tot mai multă informație și construim tot mai multe punți pentru a comunica unii cu alții. Devine tot mai evident că modul în care începe viața ființa umană este hotărâtor pentru evoluția sa socială și individuală. Cele mai importante descoperiri ale științelor sociale, ale educatorilor și ale disciplinelor bio-psiho-sociale încearcă să identifice factorii care dau un start cât mai adecvat în viață ființelor umane.

În ultima decadă, schimbarea a devenit o constantă în viața de zi cu zi. Suntem nevoiți să facem față presiunii volumului din ce în ce mai mare de informații și schimbări, care sunt foarte rapide. Modul în care copilul este valorizat de societate se reflectă în preocuparea pe care aceasta o are pentru ca drepturile copilului să fie respectate și implementate în toate domeniile vieții sociale, fie ele publice ori private. Educația copiilor implică nevoia de a găsi soluții adaptate noilor curente. Adevărata măsură a stării unei națiuni este considerată aceea care urmărește cât de bine servește copiilor ei, asigurându-le sănătatea, siguranța, securitatea materială, educația timpurie și, mai ales, *starea de bine*, care le dă sensul de a fi iubiți, valorizați și cu adevărat incluși în familia și societatea în care s-au născut.

Societatea de astăzi este alta decât cea de ieri. Copiii au astăzi nevoie de abilități noi, considerate vitale, pentru a se adapta unei lumi în continuă schimbare. Comunitatea educațională actuală devine din ce în ce mai largă, mai elastică, mai fluidă, și se recompune permanent prin jocul interferențelor și al unor noi moduri de a gândi relațiile dintre semeni. Paradigmele clasice de realizare a educației sunt pe cale de a fi rediscutate și parțial schimbate. Societatea cunoașterii presupune noi și inedite forme de schimb și reproducere a informației, și noi forme de relaționare educațională. Interesant este faptul că, tocmai cei educați „forțază” redimensionarea practicilor de formare ale cadrelor didactice, în consens cu aceste noi cerințe. Se estimează că, numeroase schimbări vor surveni în filozofia formării cadrelor didactice, în mileniul în care am intrat. Expansiunea cu scop formativ a noilor tehnologii de informare și comunicare și ultimele descoperiri ale cercetărilor în domeniul psihologiei dezvoltării copilului au reverberații multiple, de la redimensionarea conținuturilor învățării, care trebuie să devină mult mai flexibile, și până la regândirea sistemelor de formare profesională a cadrelor didactice, pentru a educa noile generații de copii.

Cercetările științifice au stabilit importanța promovării unei dezvoltări sănătoase a copilului în primii săi ani de viață, demonstrând că programele ce acordă o atenție integrată dezvoltării timpurii oferă o oportunitate extraordinară pentru evitarea sau minimizarea problemelor de dezvoltare, aducând în același timp avantaje durabile atât individului, cât și societății. Dovezi importante din domeniul fiziologiei, nutriției, sănătății, sociologiei, psihologiei și educației indică faptul că primii ani de viață sunt cruciali pentru formarea inteligenței, personalității și a comportamentului social al viitorului adult.

Studii recente susțin că dezvoltarea sănătoasă a copilului, echilibrul său mintal și emoțional depind de *eficiența relațiilor timpurii* (Schaffer, H. R., 2007). Dată fiind importanța relațiilor în copilăria timpurie, perioadă extrem de bogată în transformări cu impact durabil de-a lungul vieții adultului, acestea trebuie să reprezinte o prioritate absolută pentru orice societate, pentru părinți și pentru sistemele de formare profesională ale celor care sunt responsabili de educație. Drepturile copiilor trebuie să fie asigurate încă de la naștere, nevoile lor specifice de dezvoltare trebuie înțelese și satisfăcute prin modul în care părinții și educatoarele construiesc relațiile educaționale pe parcursul acestei etape cruciale, deoarece opțiunile și măsurile luate vor afecta nu doar felul în care un copil se dezvoltă, ci chiar progresul unui stat.

„Cât de bine sunt pregătite cadrele didactice pentru a construi relații educaționale eficiente?” Cu siguranță, este o întrebare la care merită să reflectăm. Practica educativă ne oferă multe exemple pozitive, dar și negative. Observăm că, unele dintre ele, transformă relațiile cu copiii într-un prilej de etalare a propriei științe, puteri sau personalități, fără să se gândească ce efecte psihologice produc asupra lor. Se știe că problemele emoționale și comportamentale prind rădăcini în copilăria timpurie. Ele compensează anumite lipsuri, răni emoționale, eșecuri în relaționare. Timiditatea, subaprecierea sau, dimpotrivă, supraaprecierea propriei persoane sunt rezultatul unor sentimente rănite, intenții neînțelese, comportamente interpretate greșit. Relațiile cu copiii comportă deseori ocazii de suferință. Multe dificultăți intelectuale și școlare au la origine blocaje emoționale din relațiile educaționale timpurii. Toate acestea sunt consecințe ale incapacității adulților de a asculta emoțiile copiilor și de a le respecta.

La nivelul sistemului de învățământ, reforma a înregistrat o evoluție rapidă, educația timpurie fiind considerată o prioritate la nivel național și mondial. Sistemele de formare profesională ale educatoarelor sunt în plin proces de reformă, curriculumul pentru educația copiilor de la naștere până la șapte ani este actualizat, pe baza elaborării standardele de dezvoltare ale copiilor de vârstă timpurie. Grădinițele devin din ce în ce mai acut o concentrare de controverse. Problema formării educatorilor devine un element central al politicilor sociale din tot mai multe țări. Peste tot se impune un proces de regândire profundă a sistemelor de formare a educatorilor, de creștere a atractivității profesiei de educator, a prestigiului educatorilor și a motivațiilor pentru o carieră didactică. Însă, avem nevoie de specialiști nu doar în transmiterea unor informații specifice, ci mai ales în conturarea personalității celor educați, de la vârstele cele mai mici. Nu competențele strict disciplinare sunt definitorii pentru un cadru didactic, ci mai ales aptitudinile psihopedagogice, relaționale, formative, cu atât mai mult în domeniul educației timpurii.

O analiză atentă a ofertei sistemului de formare profesională, ne determină să precizăm că până în prezent, dezvoltarea cognitivă a copiilor a fost supra-explorată de programele de formare, în timp ce nevoile sociale și emoționale au fost neglijate, ca rezultat al concentrării exclusive asupra pregătirii lor

pentru școală. Curriculumul pentru învățământul preșcolar a fost construit în mod accentuat în funcție de dezvoltarea cognitivă și nu s-a focalizat suficient pe nevoile socio-emoționale specifice vârstei, ceea ce este în detrimentul copiilor. În acest context, *starea de bine* a copilului este decisivă pentru dezvoltarea lui generală și influențează toate procesele psihice. Cu toate acestea, importanța stării de bine a copiilor este de multe ori neglijată. Eforturile pentru reformarea învățământului nu își ating însă scopul, dacă nevoile emoționale ale copiilor nu sunt împlinite. Profesioniștii ar trebui să învețe foarte multe despre viața copiilor, pentru a-și putea exercita optim datoriile profesionale. Pentru a le înțelege mai bine situațiile de viață, cercetătorii trebuie să afle mai multe despre gândurile, opiniile, emoțiile, reflecțiile și comportamente lor. Cunoștințele despre relațiile educaționale sunt în continuă creștere și sunt necesare studii mai aprofundate, legate de influența acestora asupra dezvoltării copiilor.

Psihologia copilului s-a schimbat (Jones, P., 2009). Creșterea numărului de copii cu profile atipice de dezvoltare, confirmă din ce în ce mai mult faptul că, astăzi, ei au nevoie de un alt mod de relaționare, de alte stimulări. Cei mici au acum alte elemente de conduită, iar conduita multor educatori a rămas aceeași, efectele fiind perverse. Sistemul de învățământ din țara noastră nu mai corespunde atât de bine nevoilor actuale ale copiilor. Proiectul prezentat în acest studiu vine în întâmpinarea nevoii experimentării active a unor noi moduri de construire a relațiilor educaționale centrale la vârstele timpurii. Intervenția propusă constă în conceperea unui program de formare continuă a cadrelor didactice în domeniul competențelor relaționale, care oferă o nouă și promițătoare posibilitate de a răspunde nevoilor sociale și emoționale ale copiilor, prin promovarea stării lor de bine.

Tema acestui studiu este relevantă și de actualitate, atât pentru teoria, cât și pentru practica educativă. *Starea de bine* a copiilor a devenit nucleul studiilor recente (Jones, P., 2009). De asemenea, un număr ridicat de documente internaționale stipulează *drepturile copiilor*. Întrebările legate de modul în care starea de bine este asigurată și drepturile legale sunt respectate, implementate și interpretate reprezintă esența cercetărilor. Se resimte nu doar nevoia de a se cerceta viața copiilor de către cercetători, ci și de a lua în considerare opiniile lor critice despre propriul rol. Această nouă viziune și schimbările care se produc la ora actuală în întreaga lume necesită o reconsiderare a curriculumului pentru educație timpurie, din perspectiva asigurării condițiilor pentru dezvoltarea normală și deplină a copilului, în funcție de potențialul de care dispune.

Centrarea pe copil este o cerință esențială a educației timpurii și, implicit, a dezvoltării unui curriculum actual (Potolea, P., Carp, D., 2008). Cercetarea actuală în domeniul educației timpurii se focalizează în primul rând pe *relațiile* copiilor cu ceilalți, pe latura socio-emoțională și *starea de bine*, care au un rol central în dezvoltarea lor. S-a dovedit astfel, că modul de relaționare și comportamentele părinților și educatorilor sunt principalii responsabili de riscurile dezvoltării în copilărie. Recunoașterea situațiilor de risc din sfera relațiilor educaționale oferă avantajul de a propune o viziune optimistă asupra problemelor, prin aceea că asigură conștientizarea nevoilor copiilor și subliniază posibilitatea intervenției de prevenire.

Ideea reconstrucției sistemului de relații educaționale în contextul educației timpurii pentru a răspunde mai bine nevoilor copiilor, în complexitatea lumii în care trăim, ni se pare foarte importantă și salutară. Cercetările în domeniul construirii relațiilor au fost până acum secvențiale, fragmentare și încă limitate. Actul educativ se instituie ca o relație privilegiată, ca o formă exemplară de mediere subiectivă. Oricât de sofisticate ar fi medierile antrenate de tehnica modernă, relațiile directe, față în față, nu pot fi eliminate. Relaționând cu ceilalți, mintea și emoțiile noastre vibrează. În plus, în interacțiunea directă, ființele se percep și se cunosc cu adevărat. Educația rămâne guvernată de numeroase relații de indeterminare care, oricât am încerca să le cunoaștem, rămân misterioase, ca și cele referitoare la actul creației. „*De ce trebuie să acordăm atâta importanță relațiilor educaționale timpurii?*” Pentru că relația dintre cadrul didactic și copil constituie “cureaua de transmisie” a ceea ce are mai bun omenirea – cultura și spiritul ei, iar în învățare, ca și în viață, avem nevoie unii de alții, pentru că altfel, nu am ști cine suntem și încotro mergem”.

Focalizarea asupra relațiilor educaționale, care să vină în întâmpinarea nevoilor concrete ale copiilor, este unul din principiile educative care trebuie pus în practică. Se impune, așadar, să se aprofundeze domeniul formării competențelor de relaționare, să se deschidă noi abordări și explicații

adaptate contextului actual al educației timpurii. Formarea relațiilor, deprinderi considerate astăzi vitale, nu mai poate fi neglijată de programele de formare inițială și continuă a cadrelor didactice. Reconstrucția sistemului de relații educaționale, prin conlucrarea mai multor paradigme explicative și articularea celor mai recente cercetări în domeniul dezvoltării timpurii a copilului, devine provocarea ce poate reface echilibrul necesar în sistemul de educație, prin valorizarea copilului și a copilăriei.

Situațiile în care copiii suferă din cauza unor relații educaționale neadecvate, atât în familie, cât și în grădiniță prin care învață un model agresiv de gândire și relaționare, se resimt ca o provocare. În acest sens, relațiile educaționale trebuie adecvate și reconstruite în funcție de psihologia copilului de azi. Schimbările sesizate la nivelul copiilor trebuie să determine o schimbare în sens pozitiv și constructiv a relațiilor educaționale cu educatorii, care au datoria să persevereze și să aprofundeze schimbarea, pentru ca rezultatele să fie vizibile și relevante.

Aparent puțin valorizate, competențele de relaționare ale educatorilor au aportul cel mai semnificativ în dezvoltarea sănătoasă a copiilor. Posibilitățile reale ale cadrelor didactice de a-și dezvolta competențele de relaționare au fost, însă, insuficient explorate. Este necesar să identificăm modalități eficiente de optimizare a relațiilor educaționale, dând expresie unei simbioze necesare între demersul psihologic și cel pedagogic în abordarea acestei problematice. Această inițiativă vine în sprijinul educatoarelor, în condițiile în care nevoile de ameliorare a activității didactice, în scopul transformării copiilor în partenerii propriei formări, sunt tot mai presante.

Bibliografie

Jones, P. (2009). *Rethinking childhood. Attitudes in Contemporary Society. New childhoods*. New York: Continuum.

Potolea, D. și Carp, D. (coord.). (2008). *Asigurarea calității programelor de formare continuă a cadrelor didactice; concepție și practici*, în *Profesionalizarea carierei didactice din perspectiva educației permanente*. București: Editura Universității.

Schaffer H. R. (2007). *Introducere în psihologia copilului*. Cluj – Napoca: Editura Asociația de Științe Cognitive din România.

Ștefan, C. A. și Eva, K. (2007). *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari – ghid practic pentru educatori*. Cluj – Napoca: Editura ASCR.

ABORDAREA TEXTULUI EPIC ÎN GIMNAZIU ȘI ÎN LICEU. CONCEPTUL DE SPAȚIO-TEMPORALITATE

Elena-Lucia Mara
Universitatea Lucian Blaga Sibiu
Departamentul de Drept Privat și Științe ale Educației

The literary text is a lively virtual world. Beyond the monotony of literary strings, ordered chapters and paragraphs, looming ideas, thoughts, feelings, worlds, characters transposing immediate reality. Literary text there, we need to discover. To attract students to read should help them to discover the beauty and pleasure of reading. If the text addresses the formal lyric (rhythm, rhyme, stanza, syntactic structure), and then shaping the meanings of the text, the text of the epic and dramatic first step is customary for tracking world presented (action, characters, space and time) and analysis of the work, its substance (the main idea, summary or story). According to the Dictionary of literary ideas, writing epic narrative includes all type of literature, free from all dogmas and normalization of the narrative.

Key-words: time, space, literary text, formal lyric, perspective, narrative.

Textul literar este o lume virtuală plină de viață. Dincolo de monotonia șirurilor literare, ordonate în capitole și paragrafe, se întrezăresc idei, gânduri, sentimente, lumi, personaje care transpun realitatea imediată. Textul literar există, noi trebuie să îl descoperim. Pentru a-i atrage pe elevi să citească trebuie să îi ajutăm să descopere frumusețea și plăcerea lecturii. Dacă textul liric abordează aspectele formale (ritm, rimă, strofe, structuri sintactice) și mai apoi conturarea sensurilor textului, în textele epice și dramatice se obișnuiește ca prim pas urmărirea lumii prezentate (acțiune, personaje, spațiu și timp) și de analiză a operei, a substanței acesteia (prin idei principale, rezumat sau povestire). Conform Dicționarului de idei literare, scrierea epică include totalitatea literaturii de tip narativ, eliberată de orice dogmatizare și normare a narativului.

Particularitățile textului epic se relevă în raport cu mobilitatea și flexibilitatea presupuse de extensia nelimitată în timp și dislocarea liberă într-un spațiu social și geografic, dislocarea și discontinuitatea intenționată a acțiunii, prezența instanțelor narative (autor, cititor, narator, personaj) sau prezența constantelor narative (perspectivă, focalizare). Spațio-temporalitatea are în textul epic manifestarea cea mai complexă. Basmul studiat în gimnaziu permite diverse asocieri între specii literare, dar găsește o serie de explicații formulelor specifice care pun în evidență tocmai aceste relații spațio-temporale specifice basmului. În schiță timpul și spațiul sunt reduse ca întindere, în general acțiunea se desfășoară pe parcursul a câtorva ore și într-un singur loc sau pe o traiectorie care presupune deplasarea într-un număr limitat de spații, precum în D-I Goe... de Ion Luca Caragiale. Noțiunile de teorie literară pentru **gimnaziu** sunt în mod special legate de operă literară, narațiune, narator, momentele subiectului, personaj. Programa de clasa aV-a prevede unele noțiuni greu de asimilat, dat fiind caracterul abstract al acestora (distincția autor- narator), recunoașterea lor devenind eficientă prin propunerea unor exerciții care coboară acele concepte din sfera abstractă a definirii lor la cea concretă. Sinteza și aprofundarea cunoștințelor dobândite în gimnaziu se face în mod gradat, elevii de clasa a V-a pătrund în spațiul epic prin intermediul narațiunii, apoi a conceptelor de autor-narator-personaj pentru ca mai apoi în clasa a VIII-a să analizeze o operă literară ca demonstrație de specie literară. Ca algoritm propunem în analiza textului epic utilizarea modelului lui Judith Langer, model ce constă în trei pași:

1. *a pași din exterior spre interior*- lectura afectivă a textului;

2. *a fi în interior și a explora lumea textului*- explorarea primară a textului;
3. *a păși înapoi și a regândi datele*- analiza textului urmată apoi de comentariul în sine al textului analizat.
  - Explicarea titlului
  - Identificarea temei
  - Găsirea unor similitudini cu alte opere din creația prozatorului
  - Observarea acțiunii
  - Identificarea momentelor subiectului
  - Analizarea personajului principal
  - Punctul de vedere propriu față de creația respectivă, completat de cel al criticii literare

După o lectură integrală a textului, explorarea primară cu solicitarea exprimării primelor impresii, și analiza propriu-zisă a textului prin surprinderea momentelor subiectului, acțiunii și a personajului, se va redacta comentariul textului urmărind:

- date generale despre text (autor, apariție, specie literară)
- tema textului și semnificația titlului
- acțiune, timp și spațiu, momentele subiectului
- analiza/caracterizarea personajului principal
- semnificații globale.

Desfășurarea activității lecției de predare a speciei literare schița (momentele subiectului) la clasa a VI-a (3 ore) va avea următorul demers:

- I. *Actualizarea unor cunoștințe*: atitudini ironice și satirizarea unor defecte general umane
- II. *Captarea atenției pentru activitatea ce urmează*:

Profesorul spune elevilor că până acum au pătruns în lumea defectelor umane doar prin imaginarea unor situații și că vor descoperii un copil de aproximativ aceeași vârstă cu ei, dar care este răsfățat și obraznic datorită educației greșite a unei familii cu pretenții.

- III. *Anunțarea subiectului lecției și a obiectivelor operaționale*: vom citi, împreună, una din schițele lui Ion Luca Caragiale și anume „D-L Goe...”. Va trebui ca, la sfârșitul orei, să fiți capabili să: 1,2,...

IV. *Cunoașterea treptată a textului, dirijarea acestui proces*: Profesorul citește împreună cu elevii textul reprodus în manual. Ei sunt solicitați apoi să semnaleze cuvintele noi sau neînțelese și se explică aceste cuvinte, dar și cuvintele care nu sunt folosite cu forma literară, precizând că autorul folosește cuvinte specifice epocii în care a scris poezia

Elevii sunt antrenați apoi în exerciții de lectură expresivă.

După citirea textului, profesorul scrie pe tablă câteva date despre autor:

- Ion Luca Caragiale este unul din reprezentanții de seamă ai epocii Marilor Clasici
- El a scris proză și comedii.
- Dintre operele importante amintim: „O scrisoare pierdută”, „O noapte furtunoasă”, „Vizita”, „Bubico”

Prin activitate pe grupe, ei sunt solicitați să sesizeze tipologia copilului răsfățat și să urmărească evoluția acțiunii pe momentele subiectului.

- g1. primește ca sarcină extragerea din text a trăsăturilor d-lui Goe, trăsături care îl categorisesc drept un copil răsfățat
- g2. are ca sarcină identificarea expozițiunii- loc, timp, personaje
- g3. are ca sarcină identificarea intrigii- ceea ce determină acțiunea, cu precizarea specificului operei lui Caragiale- plasarea intrigii înaintea expozițiunii
- g4. are ca sarcină identificarea desfășurării acțiunii-cu etapele/episoadele ei

g5. are ca sarcină identificarea punctului culminant-căutarea vinovatului

g6. are ca sarcină identificarea deznodământului- sosirea cu întârziere la București

V. *Evaluarea formativă*: Se prezintă și celorlalte grupe efectuarea sarcinilor, pentru ca toți elevii să își noteze momentele subiectului.

VI. *Asigurarea retenției și a transferului*: Realizarea unui cvintet despre acțiunile personajului:

Cuvânt-cheie: *Acțiune*

Două adjective: *incitantă, liniară*

Trei verbe: *călătorind, blocând, pierzând*

Patru substantive: *gară, compartiment, bilet, amendă*

Exprimarea esenței: *needucat*

Tema pentru acasă: manual, pag. 65, Folosiți-vă cunoștințele, Exprimați-vă părerea.

Textul epic în liceu impune o selecție atentă a textelor deoarece lectura lor antrenează întreg constructul psihic al elevilor, cu accent pe sistemul afectiv. Noțiunile de naratologie se studiază sistematic și la nivel teoretic pentru a permite înțelegerea textului (identificarea mărcilor naratorului, planul de idei, precizarea câmpurilor semantice) și interpretarea textului (semnificația locului, timpului, teme, motive, lumea reprezentată, relația dintre personaje, moduri de expunere, perspectivă narativă). Lectura textelor epice pentru liceeni nu este decât o fereastră deschisă spre explicare și interpretarea lui, orizontul de așteptare al elevului fiind acel cadru primar în care se produce întâlnirea dintre operă și elev/cititor, după cum spunea R. Jauss. Deoarece pentru fiecare specie literară în parte spațio-temporalitatea poate fi exploatată diferit, ne vom opri asupra basmului, povestirii, nuvelei și a romanului. În basm spațiul și timpul au o ordine proprie în care evenimentele sunt proiectate într-o dimensiune fabuloasă: atemporalitate/illo tempore, peisaje/lumi fantastice, precum în cadrul basmului cult al lui Ion Creangă. Temporalitatea unei povestiri se poate indica prin indici temporali, timp al povestirii și timp al narării, spațiul fiind ambivalent de tip închis/deschis sau fizic/ficțional care pot deveni mitice, așa cum constată criticul Nicolae Manolescu, făcând referire la opera lui Mihail Sadoveanu. În cadrul nuvelei timpul și spațiul dobândesc valențe aparte în cadrul celei fantastice, fiind prezentate ambivalent, pe de o parte cu atributele ordinii firești, iar pe de altă parte cu atribute fantastice cu ajutorul unei serii de procedee (înghețarea, accelerarea, inversarea, dilatarea, comprimarea timpului). Existența a două lumi este marcată de multe ori spațial, așa cum întâlnim în scrierile lui Mircea Eliade. Cea mai complexă rețea de relații spațio-temporale se întâlnește în cadrul romanului, unele scot la iveală elementul care asigură circularitatea, precum în romanele lui Liviu Rebreanu, altele fac referiri la caracterul realist al asocierii spațiului cu mediul personajului, în același roman, sau acronia, dilatarea timpului real în romanul subiectiv de analiză psihologică a lui Camil Petrescu.

Vom prezenta în continuare scenariul didactic al lecției de dobândire de noi cunoștințe la clasa a X-a, respectiv a basmului cult, care vizează spațio-temporalitatea din text și ipostazele personajului principal.

Subiectul lecției: **Povestea lui Harap-Alb** de I. Creangă

lecția 3: "Povestea lui Harap-Alb" – proză inițiativă

Tipul lecției: predare de noi cunoștințe

Secvențe didactice / Detalieri ale conținuturilor	Competențe specifice	Activități de învățare	Metode de instruire și de evaluare	Resurse timp material did.	Observații
<p>① <u>Captarea atenției</u></p> <p>② <u>Actualizarea informațiilor – ancoră</u></p> <p>→ componente de ordin structural, specifice basmului cult</p> <p>③ <u>Dirijarea învățării</u></p> <p>→ epicul structurat pe motivul călătoriei inițiatice, alte tipuri de călătorii, motive literare asociate;</p> <p>→ experiențe de cunoaștere ale eroului; treptele devenirii, traseul ascensiv al ființei spirituale;</p> <p>→ ipostazele protagonistului; relațiile cu antagonistul / ajutoarele / lumea;</p> <p>④ <u>Evaluare formativă și asigurarea feed-back-ului</u></p> <p>→ figurarea iconică a etapelor inițierii lui Harap-Alb</p> <p>⑤ <u>Asigurarea transferului și obținerea performanței (temă)</u></p> <p>→ argumentarea afirmației că: <u>Povestea lui Harap-Alb</u> "ține de ciclul încercărilor grele, în care eroul trebuie să îndeplinească</p>	<p>2.1. recunoașterea / selectarea unor structuri basmice logice</p> <p>2.2. înțelegerea posibilităților combinatorii în construcția textului narativ</p> <p>1.1. formularea corectă a unei alocuțiuni</p> <p>2. folosirea instrumentelor de analiză structurală și stilistică în studiul de text</p> <p>2.3. recunoașterea și comentarea unor structuri sau personaje arhetipale</p> <p>3.1. argumentarea unui punct de vedere personal</p> <p>1.2. aplicarea în exprimarea proprie a regulilor de comunicare orală</p> <p>3.2. elaborarea unui model grafic de reprezentare a traseului inițiativ al personajului</p> <p>3.3. raportarea critică și creativă la o aserțiune</p> <p>3.4. elaborarea</p>	<p>① test de construire a unei scheme narative specifice basmului</p> <p>② dialog de orientare despre structurarea subiectului în basmul lui I. Creangă</p> <p>③ studiul de text; exerciții de identificare și analiză a unităților de semnificare a textului (modele mitice, situații inițiatice)</p> <p>④ dezbateri argumentative privind experiențele de cunoaștere și ipostazele lui Harap-Alb</p> <p>⑤ exerciții de figurare logică și simbolică a cronotopului fabulos și a aventurii inițiatice a eroului</p> <p>→ <i>evaluarea activităților</i></p> <p>⑥ exerciții de comentare / argumentare a unui citat critic</p> <p>⑦ exercițiul de redactare a</p>	<p>➤ itemi cu alegeri multiple</p> <p>➤ tehnica interviului</p> <p>➤ lectură critică individuală</p> <p>➤ activitate în grupe: studiul de text</p> <p>➤ itemi semiobiectivi cu răspuns scurt</p> <p>➤ expunerea</p> <p>➤ dezbateri</p> <p>➤ itemi de tip atitudinal</p> <p>➤ brainstorming</p> <p>➤ dialog euristic</p> <p>➤ modelare</p> <p>➤ activitate individuală (temă pentru acasă)</p>	<p>test (anexa I)</p> <p>- fișele rezumative ale elevilor</p> <p>- fișe de lucru pentru fiecă-re grupă (4)</p> <p>- folii de lucru</p> <p>- folie finală</p>	<p>▪ prof. notează pe tablă secvențele instrucționale și competențele vizate</p> <p>▪ prof. monitorizează eventual, dirijează activitatea în echipe</p> <p>▪ dacă explorarea textului se blochează, furnizează fișa de sprijin</p> <p>▪ afirmațiile elevilor se reprezintă treptat pe folii de lucru</p> <p>se multiplică anterior pentru toți elevii</p>

isprăvi extraordinare, a căror realizare devine posibilă cu ajutorul unor însoțitori năzdrăvani” (J. Boutière)	unei argumentări scrise prin care care să susțină un punct de vedere personal	a unui eseu argumentativ			
--	---	--------------------------	--	--	--

Se recurge la tema de acasă care să solicite personalizarea răspunsului scris. Un exemplu ar putea fi următorul :

Realizați un eseu argumentativ de 1-3 pagini în care să prezentați particularitățile prozei inițiatice așa cum reiese din studiul basului cult, pornind de la afirmația critică: “*Povestea lui Harap-Alb ține de ciclul încercărilor grele, în care eroul trebuie să îndeplinească isprăvi extraordinare, a căror realizare devine posibilă cu ajutorul unor însoțitori năzdrăvani*” (J. Boutière)

Notă:

- eseu se va încadra în 1-3 pagini; respectând structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în formularea tezei/punctului de vedere cu privire la temă, *argumentația* cu minim 4 argumente și *concluzia*.
- pentru redactare vei primi 10 puncte, numai dacă se încadrează în minim două pagini, iar conținutul va fi notat cu 20 puncte.

Prin sugestiile date am încercat a sensibiliza și a convinge că orice text poate produce o mare bucurie transformată sau rezultată din întâlnirea cu un conglomerat de sentimente, pentru a putea transforma lectura într-un act de plăcere. Ieșirea din universul ficțional nu înseamnă abandonarea judecății și afectivității elevilor, ci tocmai dirijarea lor pe planul dobândirii competenței de comprehensiune.

Bibliografie :

1. Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Pitești, Editura Paralela 45, 2003.
2. Ittu, Iustina, *Funcția formativă a orelor de literatură*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1991.
3. Șerbănescu, Andra, *Cum se scrie un text*, Iași, Editura Polirom, 2000.
4. Barthes, Roland, *Plăcerea textului*, Cluj-Napoca, Editura Echinoc, 1994.

MENTORATUL DE INSERȚIE PROFESIONALĂ- O NECESITATE ÎN ȘCOALA ROMÂNESCĂ POSTMODERNĂ

**Prof. Gr.I Cornelia Melcu, Școala Gimnazială Nr. 9 „Nicolae Orghidan” Brașov
Prof. Olariu Sorina, Inspector școlar pentru dezvoltarea resursei umane, educație
permanentă și mentorat, Gr. I, Inspectoratul Școlar al Județului Brașov**

The education system in the world is facing a social challenge represented especially by the rapid development of society. New approaches in education- as mentoring- have become a hot topic in a number of professional spheres in recent years. Mentoring is very important in many fields but its most important and longest-established location is in education. This article discusses the mentoring given by the mentor during the practical part of beginner teachers: examining roles and responsibilities of participants, stages in mentoring relationship, personal perspectives, values and assumptions. Conceptions and patterns of behavior as regards the form of mentoring are discussed in terms of a strategy. Dynamics in mentoring relationships are discussed, and the need for further directions on mentoring relationships is noted.

Key- words: mentor, mentee, mentoring, mentoring relationship

Sistemele educaționale din zilele noastre trebuie să facă față mai multor provocări, datorate în special dezvoltării sociale rapide a civilizației umane. Noi moduri de abordare a problemelor – de exemplu, cele privind mentoratul- au devenit subiecte de interes în mai multe domenii, dar mai ales în cel educațional. Mentoratul de inserție profesională este, fără îndoială, un concept cheie, fără de care nu se poate vorbi de învățământ de calitate.

1. Cadrul legislativ:

Legea Educației- Legea nr.1/ 2011 a adus o mulțime de schimbări, care cuprind și referiri la statutul și rolul mentorului de inserție profesională. Articolul 247, care stipulează funcțiile didactice, conține clar specificată funcția de profesor mentor, la litera l: „în unitățile de învățământ, pentru asigurarea formării inițiale și a inserției profesionale a cadrelor didactice: profesor mentor”. Modul de constituire și funcționare a corpului de profesori mentori este cuprins în Ordinul 5485 din 29.09 2011 și în Metodologia apărută în 29.11.2011. Legea Educației Naționale a creat profilul ocupațional de mentor, stipulat în Statutul Personalului Didactic.

2. Roluri și responsabilități ale mentorului și debutantului:

Studiile realizate în domeniul mentoratului de inserție profesională nu sunt numeroase, dar, din ele, se desprinde ideea că profesionalizarea profesorilor debutanți depinde, în foarte mare măsură, de calitatea mentorilor lor . Scopul mentoratului este de a susține profesional și emoțional debutanții în vederea inserției profesionale și a dezvoltării profesionale. Beneficiile activității de mentorat sunt evidente. Amintim câteva dintre acestea, pe care le considerăm de importanță maximă: realizarea tranziției de la o generație la alta , prin transmiterea experienței acumulate de mentori, valorizarea profesioniștilor și, nu în ultimul rând, existența unor oportunități de învățare și dezvoltare profesională pentru toți cei implicați individual și instituțional.

În ultima perioadă s-au desfășurat și în țara noastră mai multe programe și cursuri care au avut ca scop principal activitatea de mentorat. Unul dintre acestea, la care au participat și autorii articolului de față, este „DE LA DEBUT LA SUCCES- program național de mentorat de inserție profesională a cadrelor didactice” POSDRU/57/1.3/S/36525. În cadrul programului de formare am dobândit cunoștințe cu privire la construirea unei relații de mentorat și la dezvoltarea unui sistem eficient de mentorat.

Procesul de inserție profesională a profesorului debutant presupune o relație profesională între mentor-un cadru didactic cu experiență și cel care începe cariera didactică. Această relație se bazează pe colaborare, respect reciproc și lucru în echipă, pentru a conduce la dezvoltarea profesională a celor implicați. Ambii actori ai diadei mentorale cresc și se dezvoltă în acest proces. Mentorul trebuie să fie în primul rând ghid și sprijin pentru discipolul său, pentru a acoperi toate probleme legate de cariera didactică cu care el se poate confrunta. Prin urmare, procesul de mentorat contribuie la schimbarea întregului climat profesional al organizației școlare, deoarece implicarea cadrelor didactice cu experiență și a echipei manageriale va crește interesul cadrelor didactice pentru propria dezvoltare profesională și pentru creșterea calității actului instructiv-educativ. Un astfel de mediu școlar, în care toată lumea învață, este benefic și pentru principalii beneficiari ai serviciilor educaționale, elevii și implicit pentru membrii comunității. Mentoratul trebuie să devină parte integrantă în cultura organizațională!

În documentele normative și legislative care reglementează statutul profesorului mentor sunt prezentate categoriile de competențe pe care acesta trebuie să le dovedească: competențe sociale și relaționale, competențe de planificare, organizare și analiză a activității cu stagiulul, competențe de specialitate și competențe didactice și metodice. Din experiența personală de mentorat, putem adăuga necesitatea de a dovedi măiestrie în alegerea strategiilor, modelelor și stilurilor de predare și de stimulare a învățării elevilor. Mentorul trebuie să fie adaptabil, pentru a răspunde nevoilor de formare ale debutantului, precum și stagiului de inserție profesională. Profilul de competență al profesorului mentor corespunde atât acțiunilor care vizează aspectele tehnice ale activității de mentorat, cât și celor care se referă la relația interpersonală, care trebuie să se caracterizeze prin respect, empatie, toleranță, încredere, siguranță afectivă. Procesul de mentorat poate deveni eficient dacă se realizează un climat de colaborare între mentor și debutant. Dacă se identifică nevoile profesionale ale stagiului, atunci se poate interveni în așa fel încât obiectivele activității de mentorat să fie atinse.

3. Perspective și experiențe personale:

Unsprezece profesori mentori de diferite specializări, din județul Brașov au îndrumat, fiecare, câte două, trei sau patru cadre didactice stagiare începând cu luna octombrie 2013. Ei au aplicat chestionare, au organizat întâlniri online și față în față, au întocmit Programe de intervenție pentru fiecare stagiar, au susținut lecții sau au asistat la lecții și activități, au purtat discuții cu echipele manageriale ale școlilor de proveniență ale debutanților și cu aceștia. Pentru că majoritatea sunt și profesori metodiști, s-a hotărât ca tot ei să fie cei care să efectueze și inspecțiile curente pentru obținerea definitivării în învățământ a stagiului înscriși la acest examen. Acest lucru a fost benefic atât pentru mentori, dar mai ales pentru debutanți, deoarece ei au primit feedback imediat, au fost monitorizați, li s-a înregistrat progresul și au fost permanent încurajați și ghidați. De altfel, toți debutanții au obținut note care să le permită susținerea examenului scris, fapt care dovedește eficiența activității de mentorat. Am pornit la drum, în diada mentor-debutant, convinși fiind că adevărații mentori inspiră încredere, mobilizează resurse, privesc înainte spre noi orizonturi și răspund provocărilor.

La sfârșitul stagiului, am înțeles cât este de important mentorul pentru destinul profesional al stagiului și al organizației din care face parte.

Realizările noastre în activitatea de mentorat sunt încurajatoare. Am reușit, împreună, să asigurăm legătura între cunoștințele teoretice ale debutanților și profesia didactică, am ameliorat performanțele de predare –evaluare, am îmbunătățit relațiile profesionale (cu accent sporit pe cooperare) și, suntem convinși că am pus bazele creșterii profesionale pe termen lung.

Din discuțiile purtate cu directorii unităților de învățământ în care stagiarii sunt încadrați a reieșit că activitatea noastră a adus schimbări pozitive în climatul educațional din școală. Principalii beneficiari au fost elevii, ale căror competențe au fost îmbunătățite prin valorificarea strategiilor și modelelor de acțiune din activitatea mentorului, prin implicarea și expertiza acestuia, iar debutanții au conștientizat că pe acest

drum nu sunt singuri. Starea de bine și de confort psihologic a debutanților duce, suntem convinși, la retenția acestora în sistemul de învățământ.

Participanților li s-a cerut să răspundă la un chestionar referitor la activitatea depusă, urmând ca, în urma concluziilor desprinse, să se intervină pe viitor. Debutanții au considerat utilă aplicarea programului e mentorat deoarece au primit informații referitoare la portofoliul cadrului didactic, îndrumări referitoare la conceperea proiectării didactice, sugestii privind ameliorarea performanțelor de predare. La fel de important, este, în opinia lor, și interasistența la ore, unii considerând că este nevoie chiar de acordarea unei ponderi mai mari acestora. Întâlnirile dintre mentor și debutant nu trebuie să lipsească, iar în cadrul acestora trebuie discutate impresii, eventualele probleme întâmpinate, nelămuririle cu care se confruntă debutantul. Ar fi ideal ca fiecare debutant să aibă un mentor, deoarece orice nelămurire ori dificultate apărută se poate rezolva printr-o sugestie primită de la cineva care are mai multă experiență. Unii debutanți consideră că ar trebui mai mult încurajată activitatea debutantului de către mentorul său și nu să se evidențieze în exces punctele slabe sau greșelile inerente pe care le face. Împărtășirea experiențelor este de mare ajutor, conducând stagiul spre îmbunătățirea performanței didactice. Mentorii au fost cu toții de acord că activitatea de mentorat este de un real folos debutantului, dar și lor, în egală măsură, deoarece te obligă să fii foarte bine pregătit în orice domeniu al activității profesionale. Pentru ca programul de inserție profesională să funcționeze, ar fi necesar, în primul rând, mai mult timp disponibil pentru acesta- de exemplu, o zi pe săptămână, ca ziua metodică. Pentru că un lucru, dacă nu are valoare cuantificată nu poate să aibă un rezultat demn de a fi luat în considerare, ar fi nevoie ca mentorii să aibă recunoașterea colegilor, să fie sprijiniți în activitate de directorii școlilor de proveniență și să fie și metodiști pentru a verifica modul în care debutanții se prezintă la examene/concursuri.. Prin urmare, ne dorim ca ca și în anii care urmează să se respecte acest lucru. De asemenea, mentorii au considerat că, din trei în trei ani,este necesar să se organizeze cursuri de formare continuă pentru ei, pentru a se afla mereu în contact cu noile tendințe în educație.

Bibliografia:

EZECHIL, LILIANA/coordonator; *Ghidul mentorului de inserție profesională*; București; Printech;2013

Legea educației naționale. Legea nr. 1/2011

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI , *Metodologie din 29/09/2011 Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 739 din 20/10/2011 privind constituirea corpului profesorilor mentori pentru coordonarea efectuării stagiului practic în vederea ocupării unei funcții didactice*

Relația dintre Stilurile de Disciplinare Parentale și Agresivitate la Preșcolari

Muntean Ioana

Profesor Psihologie - Pedagogie, Colegiul Național Pedagogic „Andrei Șaguna”, Sibiu

---

Agresivitatea la Vârsta Preșcolară

Jucându-se împreună, devine evident faptul că există diferențe semnificative între copii, privind caracteristicile personalității lor. Unii sunt zgomotoși și violenți, alții mai mult pasivi. Unii sunt vorbăreți, independenți și îndrăzneți iar alții agresivi sau au un comportament distructiv. Personalitatea copilului, definită ca și patternul său unic comportamental, felul în care percepe lucrurile și reacționează în stil propriu, este legată de complexitatea interdependenței dintre mediu și ereditate, copilul născându-se cu anumite caracteristici de personalitate. Atât părinții cât și alte persoane pot modela personalitatea copilului prin atitudine și reacții față de el.

Una din caracteristicile personalității care devine evidentă în perioada preșcolară este agresivitatea. Preșcolarii adesea manifestă ostilitate și agresivitate unul față de celălalt, precum adulții. Mulți copii se angajează într-un comportament agresiv, așteptându-se să întâmpine greutăți din partea celorlalți. Oricum, pentru unii copii, agresivitatea devine o temă dominantă în toate interacțiunile lor sociale.

Orice copil este agresiv din când în când. Câteodată acest lucru este acceptabil (de exemplu când trebuie să se apere sau când încearcă să câștige o competiție sportivă ce implică agresivitate) și câteodată nu este acceptabil (de exemplu, când lovește alt copil pentru a pune stăpânire pe o jucărie). Copiii trebuie să fie învățați să identifice când și cum anume este agresivitatea acceptată de societate și, mai ales, cum să-și stăpânească agresivitatea.

Tremblay (1991), studiind agresivitatea la copii, afirmă: ”De vreme ce secolul 20 s-a studiat dezvoltarea agresivității cu o concentrare în special pe adolescenți și preșcolari, se pare că apare o asumție conform căreia, agresivitatea este învățată în timpul acestor perioade de dezvoltare”. Definiția lui Tremblay privind agresivitatea include intenția agresorului de a face rău cuiva deși vârsta precisă la care copilul manifestă această intenție nu este încă clară.

Surse ale agresivității la preșcolari

Sigmund Freud credea că orice copil se naște cu instincte agresive și că, a fi părinte implică împiedicarea acestor impulsuri, învățarea copiilor să-și controleze propriile impulsuri. Totuși, acesta a menționat faptul că, oricât de bine si-ar face părinții treaba, asemenea impulsuri există în interiorul copilului și doar așteaptă să fie eliberate. Cu toate astea, cunoaștem cu toții măcar un copil foarte docil, care nu ar reacționa agresiv nici măcar aflat în situația de a se apăra. Copii precum aceștia își îndepărtează toate acele instincte agresive chiar și atunci când sunt în situații de risc. Astfel, dacă agresivitatea umană ar fi doar o problemă de instinct, acești copii nu ar exista.

O primă rădăcină a comportamentului agresiv este familia, univers al copilului, privit ca un tablou, un model al acțiunilor și al reacțiilor. Conturarea agresivității copilului este precisă atunci când părinții au de asemenea un comportament agresiv, preșcolarii imitând ceea ce au ca model. Un număr de factori familiali influențează comportamentul copilului, între care vârsta părinților, stilul parental și metodele utilizate în disciplinarea copilului, personalitatea părinților și a copiilor și relațiile stabilite între membrii familiei. Pentru multe studii, stilul parental, îndeosebi autoritar a fost un subiect interesant și s-a ajuns la concluzia că, este un predictor semnificant în agresivitatea copiilor (Fantuzzo & Mcwayne, 2002; Kiel & Buss, 2006; Nelson, Hart et al., 2006; Prinzie, Onghena, Hellinckx, Grietens et al, 2004).

Early Child Care Research Network (NICHD, 2002) a subliniat îngrijirea maternă ca cel mai puternic predictor al devenirii copilului. Kochanska et al. (2002) a demonstrat că agresivitatea și comportamentul problematic al copiilor se dezvoltă în concordanță cu relațiile acestora cu părinții, colegii, prietenii și alți factori culturali. Relația părinte-copil este responsabilă de conturarea dezvoltării copilului. Psihologul susține faptul că, gradul de disciplinare este diferit la băieți și fete, părinții bazându-se pe imaginea impusă de societate a puterii băieților și slăbiciunii fetelor.

Statutul socio economic al familiei este un alt factor care poate avea influențe asupra agresivității preșcolarilor. Cote et al. (2006) a analizat agresivitatea fizică la băieți și la fete pe parcursul unui studiu. El descoperă că, statutul socio economic este un predictor important în ceea ce privește agresivitatea fizică. Acest studiu longitudinal a examinat riscurile familiale și ale copilului având ca factori cu o semnificație ridicată pentru copiii care erau agresivi: genul masculin, venitul familial și mamele fără diplomă de absolvire. Acest studiu a avut ca rezultat confirmarea ipotezei conform căreia statutul socio economic este un predictor important vis-à-vis de agresivitatea fizică a copiilor.

Vârsta părinților se pare a fi un factor puțin studiat în ceea ce privește agresivitatea copiilor. Societatea numește un risc acel copil născut de părinți adolescenți în ceea ce privește agresivitatea.

Însă, părinții, familia, nu sunt singurii care pot da lecții de agresivitate. Există multe alte ”voci” în viața copiilor care transmit mesaje puternice despre comportamentul agresiv.

Ar trebui să ne neliniștească faptul că, unele programe de televiziune încurajează agresivitatea la copii. Mulți dintre copiii de 5 ani se uită la televizor după ora 9 seara, multe din scenele difuzate la această oră manifestând violență și fiind destinate satisfacerii adulților.

Copiii agresivi adesea se împrietenesc cu alți copii agresivi. Rezultatul nu este deloc surprinzător, acești copii susținându-se unii pe alții în a avea un comportament agresiv.

Crick și Grotpeter (1995) au studiat agresivitatea preșcolară, studiul cuprinzând 149 de copii. Cercetările indicau patru grupe diferite din acest eșantion. Primul grup de copii erau nonagresivi, 73% băieți și 78.3% fete. Următorul grup de copii indica mari diferențe de gen; 17.4 % din fete erau agresive din punct de vedere relațional comparativ cu 2% din băieți. Al treilea grup indica de asemenea diferențe de gen semnificative; 15.6% din băieți erau în mod evident agresivi comparativ cu numai 0.04% din fete. Ultimul grup reflectă atât agresivitatea relațională cât și cea deliberată, subliniind raportul de 9.4% băieți și 3.8%fete.

Majoritatea copiilor manifestă un comportament agresiv din când în când. Acest lucru este perfect normal. Nu este nimic în neregulă în cazul în care copilul se simte furios sau are o atitudine ostilă vis-a-vis de cineva, mai ales când persoana respectivă i-a făcut rău intenționat. Ce nu este în regulă e ca preșcolarul să dea frâu liber agresivității manifestându-se în acte agresive. Copilul trebuie să învețe să-și stăpânească agresivitatea, să se controleze.

Există diferite modalități prin care copiii se pot elibera de această agresivitate: pictura, modelajul, lucrul cu plastilina. Aceștia pot fi lăsați să creeze liber, manifestându-și furia, eliberându-se. La fel se procedează și prin exercițiile fizice, alergat, fotbal, box sau alte sporturi.

Studii referitoare la consecințele agresivității preșcolare

”Săpând” adânc în trecutul personal, este mult probabil să ne amintim de un ”tăuraș” al clasei, un copil care-i deranja mereu pe ceilalți colegi și provoca bătăile. Asemenea acte sunt tipice agresivității, comportament destinat rănirii altora. Trebuie făcută diferență între agresivitate și asertivitate. Comportamentele asertive sunt acțiuni întreprinse de individ, respectând drepturile altor persoane. În contrast, comportamentul agresiv, care poate fi atât fizic cât și verbal, este programat să rănească intenționat, să strice, să înjure, prin urmare, să nu respecte drepturile altora.

Copiii își manifestă agresivitatea când sunt suficient de mari pentru a se juca împreună. La copiii de 1-2 ani, conflictul vizează cel mai adesea obiectele de joacă.

Formele agresivității se schimbă odată cu dezvoltarea, dar tehnicile fiecărui copil de a se comporta agresiv sunt stabile în timp, mai ales pe acei copii care sunt extrem de agresivi de la o vârstă fragedă.

Există studii care aduc dovada faptului că mulți copii agresivi ajung să fie adolescenți sau adulți agresivi, câteodată violenți și care adesea comit crime.

Într-un studiu cuprinzând 500 de băieți care au crescut în Pittsburgh (Raine et al., 2005), printre copiii de 7 ani descriși de profesori lor ca fiind foarte agresivi, mai mult de jumătate dintre aceștia au comis delikte (de exemplu furt de mașini, atac de persoane), la vârsta de 17 ani.

Alt studiu evidențiază că, dintre 900 de fete din Canada (Coté et al., 2001) de 6 ani, descrise de profesori ca fiind deranjante la oră în mod frecvent, erau de patru ori mai mult diagnosticate în adolescență ca având un comportament cu probleme, acesta fiind descris prin agresivitatea individului, distrugerea proprietății, minșitul sau furtul.

Un alt studiu, implicând mai mult de 1000 de copii de 10 ani din Suedia, (Stattin & Magnusson, 1989), aproape jumătate din băieți, descriși drept "cei mai agresivi copii" pe care i-au avut acești profesori, au ajuns, ca adulți, să comită furturi sau atacuri de persoană.

Psihologii credeau că, agresivitatea este cauzată de frustrare, după cum am menționat într-un paragraf dintr-un subpunct anterior. Această idee era că, atunci când copii sau adulții sunt împiedicați în atingerea unui scop, devin frustrați și agresează. Astăzi, cercetătorii analizează mai multe cauze, incluzând factorii biologici, familia, comunitatea și cultura copilului, precum și propriile sale gânduri.

Prin urmare, nu trebuie să tratăm cu indiferență agresivitatea în rândul preșcolarilor deoarece cu timpul poate deveni o problemă gravă care va solicita ajutor specializat. Multe studii subliniază faptul că actele agresive sunt mult influențate de mediul în care copilul trăiește și se dezvoltă. De multe ori, copilul este martor la diferite manifestări violente, devenind indiferent la violență și ajungând chiar să copieze comportamentul respectiv în context social, în vederea obținerii scopului personal. Ei ajung să-și piardă acea inocență specifică vârstei, sensibilitatea și capacitatea de a înțelege suferința celorlalți, de a se îngrijora când cineva din preajma lui are de suferit. Devine imun la violență, tolerând acte de acest gen asupra celorlalți și, mai mult, executând un comportament de acest gen, fără a analiza consecințele.

Astfel, copiii se pot manifesta violent deoarece sunt fie frustrați, frustrarea producând o reacție emoțională puternică (Berkovitz, 1993), fie învață acest comportament pentru că și-au văzut personajele pe care le au drept model făcând același lucru.

Rolul fundamental care le revine părinților, este de a-și menaja copiii în vederea devenirii acestora ca persoane. Părinții trebuie să fie prin urmare modele veritabile ale unei conduite demne de urmat pentru copiii lor, copilul care beneficiază de modele pozitive în propria familie, având șanse ridicate de reușită în viață.

Stiluri de disciplinare parentale

Stilul indulgent

Stilul indulgent se caracterizează prin permisivitatea părintelui. Copilul se manifestă cum vrea, fără să-i fie impuse prea multe restricții. Părintele indulgent este adeptul libertății, fiind sensibil la lumea înconjurătoare și formându-i și copilului această sensibilitate aparte. Acesta rar folosește pedeapsa ca mod de sancționare a copilului, preferând discuțiile cu el, manifestând de asemenea caldura și interes vis-à-vis de interesele copilului. Această atitudine permite copilului să-și dezvolte o identitate proprie, cu o personalitate de remarcat și originală. Se simte foarte important și valoros, acest lucru contribuind la o stimă de sine ridicată. Copilul de asemenea va fi apt de creativitate și de a lua singur decizii. Totuși, un stil indulgent parental nu va reuși să-i fixeze copilului niște limite atunci când acestea ar trebui să existe, copilul fiind de multe ori

considerat obraznic sau chiar copil problemă. Se poate ajunge în faza ca părintele să fie depășit de situația în care copilul tinde să preia controlul. (Dolean Ioan & Dacian Dorin, 2001).

Stilul autoritar

Părintele care adoptă un stil autoritar are o filosofie foarte clară, care se învârtă în jurul legii și actelor normative. El îi cere copilului să respecte cu strictețe regulile impuse de el, nerespectarea acestora aducând cu sine sancțiuni sau pedepse. Copilul care încearcă să-și manifeste independența este considerat obraznic, acest lucru fiind considerat foarte indignant pentru părinte. Părintele nu răspunde la întrebări suplimentare deoarece se impune clar prin "funcția" pe care o deține. Acesta este foarte detașat, rece, considerând munca și efortul foarte importante în dezvoltarea copilului. Acesta din urmă devine ordonat, disciplinat și respectuos însă doar față de cei de care îi este frică. Simțul lui critic va deveni foarte dezvoltat și va exista tendința acestuia de a fi perfecționist în tot ceea ce face. Adoptarea acestui stil atrage însă după ea numeroase dezavantaje. Copilul crescut de acei părinți autoritari va învăța să fie neiertător cu cei care îi greșesc, insensibil, și inflexibil. Va fi incapabil să realizeze o comunicare eficientă și de multe ori îi va lipsi curajul în ceea ce privește inițiativa. Se va teme frecvent de eșec, fiind continuu nemulțumit. Toate aceste trăsături evidențiază o stimă de sine scăzută, acest lucru, conform cercetărilor, putând avea repercursiuni negative marcante pe parcursul vieții individului. (Dolean Ioan & Dacian Dorin, 2001).

Stilul indiferent

Indiferența unui părinte nu poate avea decât urmări nefericite în ceea ce-l privește pe copil. Acesta se poate simți o povară pentru propria familie, "un accident" în viață. Copilul învață că propria părere nu este ascultată, devenind introvertit din cauza lipsei de importanță pe care părinții o manifestă față de el. Prin urmare complexul de inferioritate dobândit de copil duce la o stimă de sine extrem de scăzută. Adultul devenit în urma unei experiențe de acest gen, se va baza doar pe propria experiență de viață, fără să accepte sfaturile celorlalți nici o secundă. Deși lipsa de afecțiune îl va face rezistent la greutățile pe care viața le va etala pe parcurs, acest copil va deveni rigid și insensibil la sentimentele celorlalți, bazându-se pe modelul parental. A iubi și a stabili relații afective cu ceilalți nu te va face decât un om slab. (Dolean Ioan & Dacian Dorin, 2001).

Stilul protector

Acest stil este adoptat de acei părinți "model", părintele este foarte atent în tot ceea ce privește copilul și nevoile acestuia, dedicându-se meseriei de părinte. Rolul pe care acesta îl consideră primordial este acela de a proteja copilul, de a-i oferi suport și securitate, conștientizând fragilitatea acestuia și sensibilitatea lui la lumea înconjurătoare. El își învață copilul să fie grijuliu și precaut cu privire la tot ceea ce se află înafara celei familiale. Exagerarea unora dintre părinții care adoptă acest stil constă în îngrijorări excesive, tensiune și agitație în situațiile în care copilul este într-o eventuală "primejdie". Starea copilului de agitație este în această situație amplificată de părintele extrem de protector. Tendința acestora în momentul în care apare o problemă este aceea de a căuta un vinovat și de a ține morală, acest lucru având drept consecință scăderea eficienței rezolvării unui conflict. Se acceptă cu greu ideea că acel copil are capacitatea de a fi independent sau că nu ar avea nevoie de ajutor permanent. Stările de frică nejustificate, tulburările de somn sau ale regimului alimentar, sunt câteva dintre consecințele asupra copilului în momentul adoptării de către părinte unui asemenea stil disciplinar. Cu timpul, copilul va avea senzația de "sufocare" și se va îndepărta încet încet de părinți. Comunicarea cu aceștia de asemenea va avea lipsuri, deoarece copilul, simțind îngrijorările excesive ale părinților, ascunde informații pentru a nu crea situații tensionate. Prin urmare, acesta poate dezvolta o viață secretă, personală, departe de cunoștințele părinților săi. De asemenea, pus în situația de a-și exprima furia, preferă să o facă indirect prin răzbunare sau sabotaj. (Dolean Ioan & Dacian Dorin, 2001).

Stilul democratic

Adoptând acest stil, părintele are în vedere respectarea drepturilor copilului fără să uite de stabilirea unor reguli care să fie urmate constant de către membrii familiei. Acesta este un susținător al ideii egalității între semenii iar regulile pe care le impune au o anumită flexibilitate. Acest stil este un echilibru între ceea ce înseamnă indulgență și flexibilitate și autoritate. Este de asemenea protector și atent la detaliile din viața copilului dar și susținător al independenței copilului și încrezător în forțele proprii ale acestuia. Copilul își va dezvolta astfel un echilibru emoțional, aflat la baza dezvoltării personalității copilului. Nivelul stimei de sine va fi ridicat, fiind o consecință a autonomiei personale și a capacității decizionale conturate de stilul democratic adoptat de părinți. Modelul parental imprimă așadar copilului respect față de ceilalți, acceptarea altor opinii și chiar a criticelor dar și exprimarea propriului punct de vedere. El va fi capabil de a-și alege propriul drum în viață, de a-și urma și îndeplini visele. Este de menționat faptul că, un copil crescut în acest stil, se va adapta cu greu unui stil autoritar pe care îl poate întâlni de-a lungul vieții. În mod evident, fiecare stil parental are atât avantaje cât și dezavantaje. Există de asemenea o neconcordanță între valori de la părinte la părinte. În timp ce unii consideră anumite valori drept calități, alții le consideră defecte. De aceea este clar stabilită ideea că o persoană poate avea mai multe stiluri parentale, în funcție de diferiți factori. Copilului trebuie să i se creeze un climat favorabil de dezvoltare prin concordanța dintre stilurile adoptate de tutorii copilului. Mama și tatăl copilului trebuie să mergă în aceeași direcție în ceea ce privește educația copilului. Universul copilului se limitează, la început, la familie. În primul rând mama și tatăl: de la cea dintâi el așteaptă satisfacerea nevoilor sale fundamentale, securitate, afecțiune, protecție, inițiere în viață, un model. Dar, mai mult decât atât, tatăl și mama formează un cuplu care se repercutează ca atare asupra copilului. (Dolean Ioan & Dacian Dorin, 2001).

Relația dintre stilurile de disciplinare parentale și agresivitatea la preșcolari

Deși puțini părinți își învață copiii să-i rănească pe alții, experiența familială este un prim teren de observare a celor mici a comportamentului agresiv. Modul parental de disciplinare este crucial. Atunci când părinții folosesc pedeapsa fizică în disciplinarea copilului, mesajul ascuns receptat de copil, este acela că, forța fizică funcționează ca mod de a-i controla pe alții. Integrarea acestuia în mediul social va avea de suferit datorită manifestărilor adoptate de cei mici, necorespunzătoare situațiilor și contextului. Când acestuia i se va interzice ceva de către un membru din afara sferei familiale, acesta va apela la forța fizică pentru a-și atinge scopul deoarece are un exemplu clar în familie privind ”scopul scuză mijloace”.

Într-un studiu (Dodge, Bates & Pettit, 1990), copiii care au fost pedepsiți atât de aspru încât aveau urme fizice vizibile, au fost cotați de două ori mai agresivi decât acei copii care nu au experimentat o pedeapsă de acest gen. Însă, reactivitatea parentală agresivă nu este esențială în dezvoltarea agresivității copiilor. Atunci când părinții sunt neimplicați emoțional sau mult prea indulgenți, copiii pot fi agresivi. (Hart et al., 1998; Rubin, Bukowski & Parker, 1998). Neimplicarea emoțională a părinților, indiferența, conduce spre dezvoltarea într-o direcție greșită privind partea emoțională a copilului. Acesta va deveni insensibil la sentimentele celorlalți, manifestând o formă agresivă de respingere a celorlalți și izolare.

Stilul indulgent parental de asemenea poate contura un comportament agresiv în ceea ce privește copilul, acesta necunoscând limite sau supunere. El își va etala comportamentul agresiv prin dorința de autoritate și libertate fără nici un fel de restricție.

În multe familii cu copii agresivi se poate dezvolta de-a lungul timpului un cerc vicios. Fiind comparați cu familiile fără copii agresivi, atât copiii agresivi cât și părinții lor sunt mult mai probabil conduși spre a răspunde agresiv unui comportament normal. Mai mult de atât, după ce acest ciclu al agresivității începe, atât copiii cât și părinții progresează în această direcție.

Odată ce un copil este etichetat agresiv atât de către părinții lui cât și de către alte persoane, este foarte probabil ca acel copil să fie acuzat de agresivitate și pedepsit chiar și atunci când acesta se comportă aproape normal (Patterson, 2002). "Copilul agresiv" va fi acuzat de toate lucrurile care au mers prost iar comportamentele greșite ale altor copii vor fi de multe ori ignorate.

Un alt aspect al stilurilor parentale legat de agresivitatea prescolarilor poate fi monitorizarea, noțiune ce face referire la cunoștința părinților privind propriul copil (unde sunt, ce fac, cu cine sunt). Atunci când părinții nu monitorizează comportamentul copiilor, se observă frecvența agresivității la aceștia (Pettit et al., 2001). Lipsa de monitorizare a copiilor se poate reda într-un stil parental indiferent, acțiunile copilului fiind lăsate în voia sorții în consecința neimplicării parentale. Bineînțeles, monitorizarea necesită cooperarea copiilor iar copiii foarte agresivi nu comunică deoarece văd monitorizarea ca fiind un act "intruziv" (Laird et al., 2003). Având deja comportamentul agresiv instalat, un copil poate fi extrem de indignat în momentul în care cineva încearcă să-i schimbe patternul comportamental, considerând ajutorul drept o jignire.

O altă legătură se poate stabili între conflictul parental și agresivitatea copiilor. Atunci când părinții se ceartă și se contrazic constant, este mai mult decât sigur ca și copiii lor să fie agresivi. (Ingoldsby et al., 1990). Aceștia vor prelua comportamentul părinților, considerându-l normal și-l vor utiliza în relațiile cu ceilalți ca și mod de rezolvare a problemelor personale (Graham-Bermann & Brescoll, 2000).

Pe măsură ce copilul crește, este tot mai evident faptul că, esențialul pentru echilibrul copilului constă în înțelegerea dintre părinți. Așa cum mama îl face pe copil încă de mic să accepte anumite interdicții, prin forța dragostei pe care o are copilul pentru ea, tatăl face ca regulile să fie respectate ajutându-se de legăturile de afecțiune pe care a știut să le creeze între el și copii.

Dacă părinții manifestă un stil autoritar cu o predominantă dominatoare, neacceptând să fie contraziși sau neascultați, copilul interpretează acest lucru în următorii termeni: supunerea față de părinți coincide cu rebeliunea față de ceilalți.

Sears, Maccoby și Levin (1957) și Maccoby (1990) au identificat de asemenea un număr de relații între practicile disciplinare și agresivitatea la copii. Agresivitatea parentală este prin urmare un model pentru comportamentul agresiv al părinților. Se pare că părinții mult prea permisiivi au copiii foarte agresivi deoarece a scăpa nepedepsiți în urma actelor agresive, este încurajator în mod negativ pentru copii. Părinții care aplică pedepse fizice au copii agresivi spre deosebire de acei părinți care pedepsesc comportamentul agresiv în alt mod. Cel mai înalt nivel de agresivitate este identificat însă în rândul copiilor ai căror părinți adoptă un stil permisiv care, atunci când izbucnesc, apelează la pedeapsa fizică.

Atât permisivitatea sau toleranța excesivă cât și autoritatea excesivă a părinților provoacă efecte negative privind copilul. Acestea se rezumă la incapacitatea părintelui de a se raporta în mod corect, clar și precis la copil. Cadrul familial specific celor două stiluri prezintă relații la baza cărora nu stau sub nici o formă respectul sau egalitatea în totalitate. Aceste valențe sunt absolut necesare unui climat familial benefic unei dezvoltări armonioase a preșcolarului care are nevoie de suport constant din partea familiei, de un mediu în care să se simtă protejat și ascultat în același timp. Imaginea părintelui în viziunea copilului trebuie să fie una ideală, de model, securitate și afectivitate, căldură și încurajare. Relația părinte-copil este mult influențată de pretențiile pe care părintele le are de la copil. Adaptarea acestei relații ar trebui să urmărească stabilirea unor limite privind aceste pretenții și de asemenea raționalizarea fără a depăși normalul sau posibilitatea de înțelegere a copiilor. (Dolean Ioan & Dacian Dorin, 2001).

Părinții trebuie să-și disciplineze copiii deoarece eșecul în a face lucrul acesta îl poate priva de posibilitatea de a-i menaja comportamentul copilului, de a-l învăța să se controleze și să interacționeze cu ceilalți. Pentru a fi eficientă, disciplinarea unui preșcolar trebuie să adopte o monitorizare atentă a copilului fără ca încrederea acestuia să fie trădată sau subliniat actul

agresiv în mod constant. Orice pedeapsă aplicată trebuie să fie mai degrabă instructivă decât fizică și trebuie centrată strict pe comportamentul copilului, nu pe el ca persoană (Parke, 1977).

Într-o cercetare care avea ca subiect folosirea pedepsei ca tehnică de control a comportamentului la preșcolari, Ross Parke (1976) evidențiază limite privind studiul în acest domeniu. El subliniază faptul că cercetătorii descoperă că pedeapsa este un mod eficient de a îndepărta comportamentele nedorite și de a le apropia pe cele dorite. Parke evidențiază ca timpul joacă un rol foarte important în aplicarea unei pedepse. El constată că pedeapsa trebuie aplicată imediat după comportamentul de corectat al copilului pentru a fi eficientă. De asemenea este foarte importantă consistența poziției pe care părinții o adoptă. Nu va avea nici un efect dacă un părinte va pedepsi copilul pentru un comportament necorespunzător o dată iar la următoarea abatere de acest gen va adopta un stil indulgent sau permisiv.

Natura relației dintre cel care aplica pedeapsa și copil este foarte importantă. Atunci când relația este apropiată și deține un grad ridicat de afectivitate, pedeapsa este mult mai eficientă decât atunci când relația respectivă este rece. În plus, pedeapsa va fi mai eficientă atunci când este acompaniată de un motiv pentru care copilul este pedepsit. Motivul trebuie repetat clar și precis astfel încât copilul să știe că a avut un comportament necorespunzător. Părintele trebuie să fie calm în momentul aplicării pedepsei dar în același timp să-și mențină poziție stilului adoptat.

În urma celor afirmate de literatura de specialitate, există astfel o strânsă interdependență între stilul disciplinar parental adoptat și agresivitatea la preșcolari, comportamentul agresiv fiind puternic influențat de modul în care părinții menajează situația.

Bibliografie:

Adams Jennifer L., (2009) , *Preschool aggression within the social context: A study of families, teachers and the classroom environment*, Editura UMI

Baumrind D, Black A. E., (1967), "Socialization Practices Associated with Dimensions of Competence in Preschool Boys and Girls," *Child Development*, 38-2, p. 291-327

Baumrind D., (1968), "Authoritarian v. authoritative parental control. Adolescence", 3, p. 255-275

Crick, N.R., Casas, J.F., & Mosher, M. (1997). "Relational and overt aggression in preschool." *Developmental Psychology*, 33(4), p. 579-588.

Dolean Ioan & Dacian, (2001), *Meseria de părinte*, Editura Motiv, Cluj-Napoca, p. 17-21

Fantuzzo, J., & McWayne, C. (2002). "The relationship between peer-play interactions in the family context and dimensions of school readiness for low-income preschool children." *Journal of Educational Psychology*, 73(4), p. 79-87.

Laplanche J., Pontalis J. B., (1998), *Dicționar de psihanaliză*, Editura Humanitas, București, p.34.

Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, (2010) "Revista Învățământului Preșcolar", Nr.1-2 , Editura Coresi, București, p. 79.

Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, (2007), "Revista Învățământului Preșcolar", Nr.4, Editura Coresi, București, p. 34-35.

Prinzle, P., Onghena, P., Hellinckx, W., Grietens, P., Ghesquiere, P., & Colpin, H. (2004). "Parent and child personality characteristics as predictors of negative discipline and externalizing problem behaviour in children." *European Journal of Personality*, 18, p. 73-102.

Stănciulescu Elisabeta, (1998), *Sociologia educației familiale*, Vol. II, Familie și educație în societatea românească, Editura Polirom, București, p. 75-79

Tincă Silvia, (2007), *Repere în abordarea copilului dificil*, Ediția a II-a, Editura Eikon Educațional, Cluj-Napoca, p.51-60

DRUMEȚIA - ACTIVITATE INTERDISCIPLINARĂ ÎN BENEFICIUL ELEVILOR DIN SIBIU

NAN IOAN DORIN

Gradul didactic I

Profesor asociat

Colegiul Național "Gheorghe Lazăr" Sibiu

Facultatea de Științe, ULB Sibiu

Abstract

Sibiu's "Marginime" (Neighbouring Area) represents a natural, cultural and touristic region which is very attractive for outdoor leisure activities.

The peak of the Cindrel Mountains which is situated at a distance of 12 km from Sibiu represents the ideal place for the inhabitants of Sibiu to practise the easiest form of tourism - hiking.

For the young generation, especially for the students from primary and middle schools (6-14 years old), hiking represents an insignificant activity, being rarely practised together with their teacher, form teacher or a subject teacher.

The projects we have undertaken so far as well as the future ones have demonstrated that hiking on the touristic paths in the Cindrel Mountains (the North-Eastern slope) will contribute to the acquisition of practical skills and enlargement of geography, biology and history knowledge of the students.

Key words: hiking, crosscurricular education, primary and secondary school students

1. Introducere

Considerăm că valoarea turistică a Mărginimii Sibiului și a Munților Cindrel este insuficient exploatată de către factorii educaționali, ca o alternativă a educației nonformale și informale. Un număr restrâns de învățători, diriginți sau profesori de diferite specialități includ drumeția în programul cu clasa de elevi. Acest fapt și convingerea că drumeția, forma de turism cea mai simplă și accesibilă va influența în bine atitudinile comportamentale ale elevilor de vârstă școlară mică și gimnazială, a constituit argumentul care a declanșat proiectul educațional „*Prin drumeție mai aproape de natură*”. Acest proiect s-a derulat timp de patru semestre în anii școlari 2010-2012 și au fost înscrise șase clase din ciclul gimnazial aparținând școlilor din municipiul Sibiu și localitatea limitrofă Cristian.

Scopul proiectului a fost: promovarea drumeției ca formă de petrecere a timpului liber cu clasa de elevi și împreună cu profesorul-diriginte.

Pentru a veni în sprijinul profesorilor am stabilit ca drumețiile să fie coordonate de un cunoscător a traseelor turistice din Munții Cindrel și astfel s-au format echipe în cadrul proiectului: profesor-diriginte și un ghid (montaniard) membru al Societății Carpatine Ardelene a Turiștilor, secțiunea Sibiu (SKV).

În primul semestru, cu fiecare clasă, s-au desfășurat activități predătorești referitoare la mersul pe munte, despre geografia, flora, fauna și traseele turistice din Munții Cindrel, informarea părinților și obținerea acceptului acestora pentru participarea copiilor la drumeții. Apoi, în fiecare din următoarele semestre, au fost programate câte o drumeție pe traseele recomandate, la data hotărâtă de cei doi parteneri (diriginte și ghidul montan).

Diseminarea activităților desfășurate cu toți participanții, în prezența părinților și a reprezentanților Inspectoratului Școlar Județean și Societății Carpatine Ardelene a Turiștilor, ne-a permis să tragem câteva concluzii:

- Drumețiile s-au dovedit a fi activități plăcute, interesante și provocatoare. Întrebări adresate de participanți, de genul: - *Când facem următoarea drumeție ?*, - *Unde vom merge data viitoare ?*, întăresc afirmațiile anterioare.
- Copiii au făcut față efortului, ceea ce înseamnă că traseele au fost alese în concordanță cu vârsta și capacitățile lor biomotrice.
- S-au înscris 117 elevi și au participat la cel puțin o drumeție, 96.

- Drumețiile s-au desfășurat fără incidente sau accidente și acest lucru reprezintă un motiv pentru reluarea proiectului educațional.

Începând din acest an școlar se desfășură a doua ediție a proiectului „Prin drumeție mai aproape de natură”, la inițiativa Societății Carpatine Ardelele a Turistilor, secțiunea Sibiu. S-au înscris, de această dată, 18 clase din municipiul Sibiu și localitățile Cristian, Rășinari și Sadu. Conștienți de valențele formative, de caracterul interdisciplinar al drumeției, profesorii implicați au următoarele specialități: istorie; biologie; geografie; arte plastice; psiho-pedagogie ; educație fizică și matematică.

Experiența dobândită de-a lungul timpului în organizarea drumețiilor pentru elevi și colaborarea cu profesorii de diferite specialități ne-a determinat să emitem următoarea ipoteză de lucru: *drumețiile sunt pe lângă o formă atractivă de petrecere a timpului liber și o modalitate de aprofundare/înțelegere a cunoștințelor/noțiunilor de geografie, botanică, istorie locală, cât și pentru dobândirea unor abilități practice și formarea unei atitudini comportamentele de dezvoltare personală.*

2. **Scopul lucrării:** evidențierea oportunităților pe care le oferă drumețiile în zona montană a Munților Cindrel, cu acces din Mărginimea Sibiului, ca activități interdisciplinare pentru elevii de ciclul primar și gimnazial.

3. Obiectivele studiului

- 3.1. Identificarea și inventarierea traseelor turistice propice desfășurării drumețiilor de o zi cu acces din Mărginimea Sibiului.
- 3.2. Descrierea traseelor identificate;
- 3.3. Identificarea unei zone din Mărginimea Sibiului pentru amenajarea unui loc de campare pentru grupuri de elevi.
- 3.4. Evidențierea oportunităților pentru desfășurarea drumețiilor în echipe interdisciplinare.

4. Activitățile desfășurate.

- 4.1. Analiza rapoartelor drumețiilor din cadrul proiectului „Prin drumeție mai aproape de natură” elaborate de ghizi-montani.
- 4.2. Parcurgerea traseelor recomandate pentru drumeții cu elevii din ciclul primar și gimnazial, înregistrarea timpilor de mers și evaluarea dificultăților acestora.
- 4.3. Studiul literaturii de specialitate referitor la traseele turistice din Munții Cindrel (ghiduri, monografii etc.)
- 4.4. Parcurgerea traseelor turistice cu acces din comuna Rășinari cu investigarea zonei cuprinsă între Valea Caselor, Valea Șteaza și culmea principală a Munților Cindrel.
- 4.5. Studiul planurilor de dezvoltare turistică a localităților din Mărginimea Sibiului.
- 4.6. Studiul monografiilor localităților din Mărginimea Sibiului pentru a identifica datele istorice și cunoștințele de geografie concordante cu programele școlare.
- 4.7. Identificarea noțiunilor și cunoștințelor de botanică care pot fi aprofundate în timpul drumețiilor.
- 4.8. Observarea sistematică a comportamentului elevilor în timpul drumețiilor.

5. Rezultatele studiului

- 5.1. Traseele turistice propice pentru drumețiile de o zi recomandate cu elevii de gimnaziu (11-13 ani).

Recomandăm ca drumețiile cu elevii de gimnaziu să se desfășoare cu plecare și revenire în/din localitățile Rășinari, Sibiu și din stațiunea Păltiniș. Din Sibiu către aceste locuri de intrare pe traseele turistice sunt disponibile mijloace de transport în comun: autobuze spre și de la Rășinari, Păltiniș și tren regio la/de la Sibiu. Din cele două localități și din stațiunea Păltiniș sunt marcate și sunt întreținute trasee turistice care corespund disponibilităților biomotrice ale elevilor de gimnaziu. Redăm aceste trasee în tabelul nr.1

Tabelul nr. 1. Trasee recomandate pentru drumeții cu elevii de gimnaziu

Zona de acces	Itinerarul	Timpi de mers* (ore)	Timpi de parcurs** (ore)
Rășinari 573 m alt.	Rășinari – Prislop – Dealul Scheiului (800 m alt) – Valea Sibișel – Valea Caselor – Rășinari	3 ½ - 4	5 - 6
	Rășinari – Prislop – Dealul Scheiului – Poiana Trandafirilor (1000 m alt) - Valea Argintului – Cisdănoara	4 ½ - 5	6 - 7

	Rășinari – Prislop – Dealul Scheiului – Poiana Trandafirilor – Vf. Măgura (1304 m alt) – Muchea Vânătorilor – Cislădioara	5 ½ - 6	7 - 8
	Rășinari – Prislop – Dealul Scheiului – Poiana Trandafirilor - Valea Argintului – Rășinari	4 – 4 ½	5 - 6
Sibiel 550 m alt	Sibiel – Valea Cetății – Poiana Godea (900 m alt) – Valea Sibielașu – Sibiel.	4 ½ - 5	6 - 7
	Sibiel – Dealul Cetății sau pe Valea Cetății – Poiana Godea – fosta cabană Fântânele (1200 m alt) - Valea Sibielașu – Sibiel	5 – 5 ½	6 – 7 ½
	Sibiel – Dealul Cetății – Poiana Godea – fosta cabană Fântânele – Dealul Lăpușel – Cacova (Fântânele)	5 ½ - 6	7 - 8
Păltiniș 1450 m alt	Păltiniș – Poiana Găujoara – Vf. Bătrâna (1911 m alt) – Poiana Muncel – Păltiniș.	3 ½ - 4	5 - 6
	Păltiniș – Poiana Oncești – Poiana Muncel – Vf. Bătrâna – Poiana Găujoara – Păltiniș.	4 ½ - 5	6 - 7
	Păltiniș – Poiana Oncești (1600 m alt) – Poiana Lupilor – Șanta – Păltiniș.	3 – 3 ½	4 - 5
	Păltiniș – Poiana Oncești – Poiana Lupilor – Ghihan – Apa Cumpănită – Rășinari	4 ½ - 5	6 - 7
	Păltiniș – Valea Dăneșei – Calea Studenților – Păltiniș.	4 – 4 ½	5 ½ - 6 ½
	Păltiniș – Calea Studenților – Cheile Cibinului – La Pisc – Gura Râului.	3 ½ - 4	5 - 6

*Timpuri sunt orientative. Reprezintă timpul efectiv de mers.

**Reprezintă timpul total de parcurs al traseului și include timpul de mers și timpul de odihnă. Valorile sunt orientative. Conducătorul grupului va stabili durata pauzelor de odihnă și alimentare.

5.2. Trasee recomandate pentru drumeții cu elevii de ciclul primar (7 – 10 ani)

Recomandăm traseele cu plecare și revenire din/în comuna Rășinari. Mijlocul de transport în comun (autobuz) permite deplasarea în siguranță până în centrul comunei. De asemenea, recomandăm traseul de pe Valea de Argint cu plecare și revenire din/la Cislădioara. Descriem aceste trasee în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2. Trasee recomandate pentru copii din ciclul primar

Zona de acces	Itinerarul	Timpuri de mers* (ore)	Timpuri de parcurs** (ore)
Rășinari	Rășinari – Valea Caselor – Valea Sibișel – poiana de la vărsarea pârului de pe Valea Dobrei, revenire pe același traseu.	3 - 4	4 - 5
	Rășinari – Valea Caselor – Dealul Scheiului – cătunul Prislop – Rășinari	4 ½ - 5	5 - 6
	Rășinari – Valea Caselor – Dealul Scheiului – Valea de Argint - cătunul Prislop – Rășinari	5 - 6	6 - 7
Cislădioara	Cislădioara – Valea de Argint – cantonul silvic și revenire la Cislădioara	2 ½ - 3	3 - 4

*Timpuri sunt orientative. Conducătorul grupului poate să aibă în vedere o pauză mai mare pentru copiii din ciclul primar, pentru a organiza diferite jocuri dinamice.

5.3. Cunoștințele de istorie care pot fi aprofundate în timpul drumețiilor din piemontul Munților Cindrel

Mărginimea Sibiului este o regiune etnografică situată în partea de N-NE a Munților Cindrel.

Această regiune cuprinde 13 localități. Cea mai veche este Rășinari atestată documentar din anul 1204, urmată de Tălmăciu 1318, Orlat 1322 și Săliște 1354.

Comuna Rășinari este cunoscută datorită Muzeului etnografic, Caselor memoriale ale poetului Octavian Goga și filozofului Emil Cioran. De asemenea, aici se află mormântul Mitropolitului Andrei

Șaguna. Rășinariul se remarcă și prin frumusețea picturilor murale interioare și exterioare ale celor trei biserici ortodoxe construite începând din secolul XVII.

Localitatea Sibiel este cunoscută prin Muzeul de icoane pe sticlă, Biserica „Sf. Treime” construită în 1765. Pe Dealul Cetății se mai pot vedea ruinele cetății medievale.

Întreaga Mărginime se remarcă prin vestigii și amenajări cu scop de apărare din perioada medievală.

Deci, istoria medievală poate fi mai bine înțeleasă de către elevi, urmărind realizările mărginenilor în acea perioadă.

5.4. Cunoștințele de geografie fizică care pot fi aprofundate în timpul drumețiilor

Așa cum am arătat, propunem ca drumețiile să se desfășoare pe versantul N-E a Munților Cindrel. De pe culmea principală care coboară din Vârful Cindrel și se termină deasupra orașului Cislădie, se poate vizualiza întreaga configurație a Munților Cindrel și cea mai mare parte a Munților Lotrului (crasta principală). Localitățile din Mărginimea Sibiului se află la poalele Munților Cindrel și au fost edificate la confluența sau pe văile râurilor care își au obârșia în zona pe care o vom străbate.

De asemenea, de pe culmile, dealurile sau vârfurile atinse în timpul drumețiilor, în condiții atmosferice favorabile, privind spre nord – est, vom distinge localitățile din piemontul Munților Cindrel, Sibiul și depresunea cu același nume, Depresiunea Transilvaniei până la Cheile Turzii. Privind spre răsărit vom admira splendoarea Munților Făgăraș și frumusețea Văii Oltului, dincolo de Avrig până la trecerea printre munții.

Pe lângă aceste informații, elevii vor înțelege cu siguranță mai bine: - localizarea geografică a munților din Masivul Parâng (Carpații Meridionali); geografia fizică a munților, bazinele hidrografice din această zonă montană; formarea râurilor și noțiunile de confluență, albie, aval, amonte etc; piemontul, ecosistemul biologic, degradarea solului, degradarea mediului etc.

5.5. Cunoștințele de botanică care pot fi aprofundate în timpul drumețiilor

Drumețiile se vor desfășura de la altitudinea medie de 550 m a localităților din Mărginimea Sibiului și până în culmea principală a Munților Cindrel, la 2000 m alt. Sigur că nicio drumeție nu va acoperi o asemenea diferență de nivel (tabelul 1). Eșalonat, așa cum am procedat în cadrul proiectelor noastre, drumețiile vor fi organizate, mai întâi, pe trasee ușoare, cu plecare din Rășinari sau Sibiel și apoi din Păltiniș. Vegetația din această zonă este formată din păduri de foioase și conifere, pășuni deluroase și apine, vegetație spontană de arbuști etc. Contactul cu această vegetație le va permite elevilor să facă diferențe dintre conifere și foioase, să cunoască flora spontană și să înțeleagă influența mediului (altitudine, vânturi și umiditate) asupra dezvoltării acesteia.

5.6. Abilitățile practice care pot fi dobândite de elevi în timpul drumețiilor

În timpul drumețiilor apelăm la hărțile și ghidurile turistice. Ne folosim de busolă. Pentru participarea la drumeții apelăm la echipament specific (rucsac, pelerina montană, surse de aprindere, briceagul etc.). Drumețiile contribuie în mod cert la dobândirea următoarelor abilități practice: utilizarea hărților turistice, utilizarea busolei; orientarea în teren după configurația terenului și a vegetației, aprinderea unui foc și întreținerea lui numai în locuri permise; construirea unui adăpost etc.

5.7. Loc propice pentru campare

Camparea reprezintă o inedită și atractivă componentă a turismului montan. Însă, aceasta trebuie realizată cu echipamente speciale și în locuri adecvate. Toate regulile unei înnoptări în cort sau sub cerul liber trebuie însușite înainte de a te aventura spre culmile munților. Această instruire trebuie să fie o „școală”. Pentru această instruire am identificat Valea Caselor, mai exact poiana situată la aprox. 4 km în amonte de Rășinari. Considerăm că acest loc poate fi amenajat, iar autoritatea locală are posibilitatea să-l administreze. Amenajarea și întreținerea acestuia (toaletă ecologică, apă potabilă etc.), asigurarea securității față de câinii ciobănești și față de factorul uman, va permite organizarea excursiilor la sfârșit de săptămână în această zonă, inclusiv cu înnoptare în corturi. Amenajarea locului și montarea corturilor se va adăuga abilităților practice dobândite de viitorii montanari.

Concluzii

Zona montană nord estică a munților Cindrel este propice drumețiilor pentru elevii din ciclul primar și gimnazial.

Prima ediția a proiectului educațional „Prin drumeție mai aproape de natură” a evidențiat valențele interdisciplinare ale drumeției.

Înscrierea a optsprezece clase de elevi la a doua ediție reflectă creșterea interesului profesorilor-diriginți pentru această activitate. Aceasta reprezintă o oportunitate pentru a demonstra rolul drumețiilor în aprofundarea/înțelegerea cunoștințelor/noțiunilor de istorie, geografie, botanică etc.

Drumeția permite dobândirea unor abilități practice diverse care îi ajută pe tineri să se descurce în diferite situații.

Propuneri

Amenajarea unui loc de campare pe Valea Caselor cu sprijinul autorităților comunei Rășinari.

Implicarea studenților de la specialitatea educație fizică și sport, studii de licență, la derularea drumețiilor din cadrul proiectului educațional. Includerea în practica lor pedagogică a drumeției cu clasele de elevii din municipiul Sibiu.

Atragerea profesorilor de biologie, geografie, istorie etc. alături de echipele formate de profesorul diriginte și ghidul montan.

Realizarea unor studii pentru identificarea traseelor adecvate ciclismului montan (mountainbike) în zona Mărginimii Sibiului.

Bibliografie

BELEAUA ANDREI, *Munții Cindrel*, București, Editura Bel Alpin Tour, 2011;

NAN IOAN DORIN, 2003, *Activitățile corporale în timpul liber*, Sibiu, Editura Mira Design, 2003;

POPA, C., 2007, *Rășinari – Istoria și civilizația unui sat din Mărginimea Sibiului*, Sibiu, Editura Etape, 2007;

www.cjsibiu.ro

www.rasinari.ro

*** *Munții Cindrel*, Sibiu, Editura Constant, 2006;

*** *Mărginimea Sibiului destinație europeană de excelență*, broșura finanțată de FEADR, Măsura 313 - „Încurajarea activităților turistice”, Sibiu, 2012

PROFESOR INV. PRESC. GRAD DIDACTIC I LUCIA NICOLETA PADURARIU

GRADINITA CU P.P. NR. 18 SIBIU

Rezumat

The „School in a Different Way” Programme is a challenge both for children and for their teachers. The children of the middle grade A are very much interested in travels, they like to tell stories about the abroad vacations they had. This is why, in the week of „School in a Different Way – Know More, Be Better” we tried to help the kids discover a new world, different from the ones they already know. And because we cannot travel to China, we brought China into the classroom, with the help of our guests, the teachers from The Confucius Institute. Tea and tea ceremony, porcelain objects, pictures and music from this country were presented during this week. Following the huge success of this week’s activity, we decided to extend our collaboration for the next year.

Cuvinte cheie: *scoala altfel, descoperire, lume, diversitate, comunicare, cooperare, different, school, discovery, world, diversity, communication*

Titlu proiectului: *Impreuna sa descoperim lumea!*

Argument

Dorinta de-a calatori, de-a descoperi lucruri noi ne stapaneste pe aproape oricare dintre noi. Insa, timpul, distanta si costurile ne impiedica sa ne implinim aceste vise.

*Totusi putem face acest lucru **altfel**, printr-o calatorie imaginara pentru care educatoarele, timp de o saptamana re creeaza lumea in spatiul minunat al gradinitei – aducand in fiecare sala de grupa cate un continent.*

*In contextul globalizarii este important sa-i sprijinim pe copii sa-si cunoasca originile, radacinile, cultura, traditiile obiceiurile pentru a le furniza un pasaport autentic cu care sa calatoreasca in **lume**.*

Si cum ne putem cunoaste mai bine pe noi insine decat cunoscandu-i pe alti?

*In aceasta saptamna putem sa cream pentru copii situatii prin care sa **descopere** lumea, sa constientizeze faptul ca exista in jurul lor un spatiu mai mare decat familia, gradinita, comunitatea din*

care fac parte. Putem sa-i ajutam pe copii sa descopere prin intermediul muzicii, dansului, jocului, al gustului si tehnologiei moderne locuri interesante.

Si cine stie, poate ca intr-o zi vor ajunge chiar sa se plimbe prin aceste locuri...

Va dorim calatorie placuta!

Scop

Descoperirea diversitatii culturale prin crearea unor situatii inedite.

Obiectivele proiectului:

- Cunoașterea unor elemente de geografie;
- Imbogatirea cunostintelor copiilor referitoare la alte culturi prin implicarea lor in activitati inedite;
- Dezvoltarea abilității de recunoaștere, acceptare și respect al diversității;
- Comunicarea impresiilor, ideilor pe baza observărilor efectuate.

Parteneri

Confucius Institute

Educatoarele de la Gradinita cu P.P. nr.18

Parinti

Teatrul de Papusi

Scoala nr. 18 Sibiu

Gradinita cu P.P. nr.38 Sibiu

Initiator proiect

Lucia Nicoleta Padurariu – prof. Grădinița cu Program Prelungit Nr. 18 Sibiu

Grup țintă

Preșcolarii Grădiniței cu Program Prelungit Nr. 18 Sibiu

Resurse

- **Umane:** educatoare – Cibu Dan Maria, Padurariu Lucia, părinți, inv. Simona Cont, profesori de la Institutul Confucius
- **Materiale:** CD-uri cu muzică, prezentari PP, scurte filme documentare, blocuri desen, tempera, pensule, planșete, hârtie creponată, aracet, foarfece, creioane colorate, paie, hartie albă, album, papuși teatru, statuiete, obiecte de ceramica specifice diferitelor continente, alimente specifice zonelor, imagini cu costume populare, jocuri specifice diferitelor continente, harti, globul pamantesc;
- **Timp:** o săptămână – 7-11 aprilie 2014

Calendarul activității

Calendarul este detaliat în *Anexa nr. 1*.

Obiective

Obiectivele sunt detaliate în *Anexele nr. 1*

Rezultate așteptate:

- Participarea activă și responsabilă la activitățile comune desfășurate;
- Formarea unor abilități de lucru în echipă;
- Crearea unor activități compensatorii și recompensatorii stabilind astfel un nivel motivational ridicat pentru participarea la activitățile extracolare.

Impactul estimat:

Realizarea unei călătorii imaginare în Asia continent recreat în sala de grupă.

Exercițiile suport de desfășurare a activităților vor urmări:

- Atitudinile copilului, spontaneitatea și inițiativa (opozitie, pasivitate, cooperare, entuziasm);
- Maniera de relaționare (formulare de întrebări, plictiseala, necooperare, detașare, iritare, tensionare, încordare, plăcere, participare totală ,etc.);
- Adaptarea la situațiile propuse, gradul de cooperare și de atenție.

Diseminare:

În ultima zi a săptămânii copiii se vor plimba în fiecare sală de grupă pentru a lua contact cu obiceiurile, cultura, tradițiile de pe celelalte continente.

Realizarea unei expoziții cu lucrările copiilor;

Album cu fotografii din timpul derulării proiectului, în format CD.

Realizarea unui material PP cu imagini din fiecare zi a proiectului și postarea lui pe site-ul grădiniței.

PLANIFICAREA ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE ȘI EXTRAȘCOLARE**„ȘCOALA ALTFEL”****07- 11 APRILIE 2014**

Nr crt	Denumirea activității/ tema	Obiective	Tipul activității	Responsabil	Participanți	Termen Data/ora	Modalități de realizare/ Materiale didactice/ Evaluarea
1.	Asia în imagini China	Îmbogățire a cunoștințelor referitoare la mediul înconjurător;	Observare	Prof. Lucia Padurariu, Prof. Maria Dan	Prescolarii din grupa Piticilor	07.04.2014	Harta lumii; Atlas; Fotografii, Prezentări PP Realizare de fotografii pentru portofoliu
2.	Ceremonia	Descoperirea unor obiceiuri specifice altor	Activitate gospodărească	Prof. Lucia Padurariu, Prof. Maria Dan	Prescolarii din grupa Piticilor,	08.04.2014	Ceai de iasomie, Cescute chinezesti, Imagini, Film documentar/

	ceaiului	popoare					prezentare PP Realizare de fotografii pentru portofoliu
3.	Sa gatim mancaruri asiatice – chinezesti Sa decoram impreuna Dragonul!	Exersarea unor abilitati practice dobandite Exersarea deprinderii de-a lucra - in perechi scolari cu prescolari	Activitate gospodareasca Activitate artistica	Prof. Lucia Padurariu, Prof. Maria Dan Prof. Simona Cont	Prescolarii din grupa Piticilor, Elevi ai Scolii Gen. Nr. 18 Sibiu	09.04.2014 Ora 9.00 Ora 10.30	Orez, sos soia, Woak, Legume, Conserva bambus, Bete chinezesti, Servete de masa, Filme, prezentari PP, Culori tempera, pensule, hartie creponata, lipici,etc. imagini cu dragoni Realizare de fotografii pentru portofoliu
4.	Festivalul International de carte pentru copii - Cartea verde - Drumul intelepciunii	Dezvoltare a capacitatii de-a audia un text literar intr-un mediu diferit de sala de grupa	Activitate artistica	Prof. Lucia Padurariu, Prof. Maria Dan Prof.Mihaela Bratu – Gr. nr. 38 Sibiu	Prescolarii din grupa Piticilor, Prescolari de la gradinita nr. 38 Sibiu	10.04.2014 Ora 10.30	Materiale puse la dispozitie de Gr. cu P.P. nr. 38 Sibiu Realizare de fotografii pentru portofoliu
5.		Dezvoltare a capacitatii de-a		Profesori de la Confucius Institute	Prescolarii din grupa		Vizionare

	Muzica si dansul, pictura	percepe melodii specifice altor popoare; descoperire a unor instrumente muzicale specifice Chinei	Activitate artistica	Prof. Lucia Padurariu, Prof. Maria Dan	Piticilor,	11.04.2014 Ora 9.00	material PP, Film, melodii chinezești, instrumente muzicale specific chinezești Realizare de fotografii pentru portofoliu
--	---------------------------	---	----------------------	---	------------	----------------------------	---

APLICAREA TEHNICILOR PEDAGOGICE MODERNE PE UN TEXT LITERAR

**POPA MARIA, PROF. DOC.
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 2 CISNĂDIE**

Rezumat: The paper presents the stimulation of the reading through modern, interactive-attractive pedagogic methods and the development of personality on cognitive, emotional and vocational level. These methods help the literary text to be better understood and the messages conveyed by it can be applied to everyday life, to similar situations encountered.

Supporting or fighting some principles stimulate the formation of a realistic, practical thinking.

Cuvinte cheie: reading, method, modern, pleasure, example, personal development

OUĂLE DE AUR (basm popular bulgar)

Povestea spune că trăia odată pe malul mării un moș sărman. Aduna scoici din nisip și le înșira, făcând din ele coliere, pe care le vindea. Odată a vândut șapte șiraguri și cu banii căpătați, a cumpărat o găină din târg. Însă găina nu era dintre cele obișnuite: nici nu trecea ziua, că îi și făcea stăpânului câte un ou de aur. S-a mirat moșul: iacă minunea-i minune! A strâns el o traistă cu ouă de aur și s-a dus să le vândă unor giuvaergii, care i-au umplut coșul întreg cu monede. Cu banii luați, bătrânul a cumpărat o corabie și porni pe mare, iar găina făcea câte un ou de aur...

Trecu o luna...

Omul a adunat ouăle, le-a vândut și a cumpărat încă o corabie... Spre sfârșitul anului, moșul avea o duzină de corăbii.

A început el să se îmbogățească, a început și lăcomia să nu-i dea pace; cu cât era mai bogat, cu atât devenise mai hrăpăreț.

„Dar de ce – s-a gândit moșul – n-aș cumpăra toate corăbiile de pe mare ? Găinușa mea face în fiecare zi câte un ou de aur. Hai s-o tai și să iau tot aurul dintrodă, ca să cumpăr toate corăbiile din lume, până la una“.

Zis și făcut. Taie jupânul cel lacom găina vrăjită îi scoate măruntaiele și – ce să vezi? Îna-untru găsi numai pipota, ficatul, inima, intestinale...de-i veni să-și smulgă părul din cap de ciudă.

A trecut câțeva vreme ...Toate corăbiile moșneagului cel lacom s-au scufundat una după alta... Cum trăise înainte moșul pe malul mării, nevoiaș, așa a rămas să-și ducă mai departe viața, în sărăcie.

1. Metoda cubului

Metoda folosită aici, este **metoda cubului** și am aplicat-o la trăsătura caracteristică personajului principal din povestea «Ouăle de aur».

Definiție: Metoda urmărește un algoritm care vizează cele șase fețe ale unui cub: descrierea, comparația, asocierea, analizarea, aplicarea, argumentarea atunci când se dorește explorarea unui subiect nou sau unul cunoscut pentru a fi îmbogățit cu noi cunoștințe sau a unei situații privite din mai multe perspective.

Etape :

- se formează grupuri, de câte 6 copii
- fiecare copil din grup interpretează lăcomia dintr-un anumit punct de vedere, indicat de cadrul didactic, conform metodei aplicate
- copiii rezolvă sarcina individual într-un timp dat
- prezintă pe rând răspunsul formulat

Rezultatele obținute prin această metodă sunt:

- capacitate sporită de comprehensiune
- gândire critică

- calități ale atenției bine conturate
- capacități empatice
- atitudine tolerantă și pozitivă
- stimă de sine

<p>1.</p> <p>DESCRIE</p> <p>cuvântul lacom</p>	<p>2.</p> <p>COMPARĂ</p> <p>cuvântul lacom cu darnic</p>	<p>3.</p> <p>ASOCIAZĂ</p> <p>lăcomia cu altceva</p>
<p>4.</p> <p>ANALIZEAZĂ</p> <p>la ce duce lăcomia</p>	<p>5.</p> <p>APLICĂ</p> <p>lăcomia la început de vers, alcătuind un acrostih</p>	<p>6.</p> <p>ARGUMENTEAZĂ</p> <p>de ce e, sau nu e bine, sa fii lacom</p>

- 1- Avar, hrăpăreț,
- 2- Este opus lui darnic, e doar pentru el
- 3- Lacom- zgârcit, avar
- 4- Este un viciu ce duce la egoism etc.
- 5- **L-ăcomia** (Acrostihul este o altă metodă de înțelegere a textului)
  - A-htiat
  - C-araghios
  - O-ribil gest
  - M-âncăcios
- 6- Nu e bine pentru că poți pierde tot și te îndepărtează de lume

2. Metoda "Cvintetul "

Definiție – este o tehnică de reflecție ce constă în crearea de cinci versuri în scopul de a se sintetiza conținutul unei teme abordate

Obiective -

- să se sintetizeze cunoștințele, informațiile despre subiect
- să exprime gânduri, sentimente, idei personale asupra subiectului prin intermediul cuvântului
- să deprindă capacitatea de a gândi înainte de a acționa

Descrierea metodei : Comunicarea sarcinii de lucru (se anunță tema *Lăcomia* și sunt reamintite regulile de alcătuire a unui cvintet):

- primul vers, un singur cuvânt ce denumește subiectul, cuvânt cheie
- al doilea vers, 2 cuvinte care definesc caracteristicile subiectului - 2 adjective
- al treilea vers, 3 cuvinte care exprimă acțiuni (verbe la gerunziu)
- al patrulea vers, 4 cuvinte care exprimă starea copilului față de subiect
- al cincilea vers, un cuvânt care arată însușirea esențială a subiectului, cuvânt sinteză

1. Lăcomia

2. Avidă necumpătată

3. Poftind adunând riscând
4. Urăsc viciul dominației materiale
5. Avariție

3. Metoda dezbaterii prin întrebări

Definiție: este o metodă de analiză a faptelor petrecute în poveste prin întrebări, răspunsuri, argumente, de la bibliotecar la cititor și invers, dar și elevii între ei;

Obiectiv: Capacitatea de a pune întrebări. Scopul întrebării este dublu: pe de o parte de a verifica dacă și cât a înșușit elevul și pe de altă parte, nivelul aprofundării problematicei în discuție, în funcție de următorii parametri: „cine” (personajele), „ce face?” (acțiunea), „când”, „unde” (plasarea acțiunii în timp și spațiu), „cum” (modul de desfășurare a acțiunii).

Descrierea metodei: Unii copii adresează pe rând întrebări și alții răspund, iar apoi invers, fiecare dând un răspuns și punând câte o întrebare celorlalți, până când nedumeririle sunt rezolvate sub stricta observare a bibliotecarului care urmărește și corectează (când e cazul) pentru înțelegerea exactă a poveștii; ex.:

«- De ce a riscat să piardă tot și să ajungă iar sărac; de ce nu s-a mulțumit cu ce avea; de ce își dorea totul; de ce lăcomia i-a luat gândirea; când era mai liniștit, când era sărac sau când nu se mai sătura; ce era bine să facă; când era bine să se oprească etc.? »

Expunerea interogativă cucerește în primul rând teritoriul emoției, apoi scena logică și în al treilea rând solul memoriei, transformând informația în cunoaștere și cunoașterea în experiență. Elevii participanți la această metodă sunt actori activi ai actului educațional, alături de dascăl.

„Cheia tuturor succeselor este fără discuție semnul de întrebare ?” scria Balzac; datorăm cele mai multe din descoperiri lui „cum”, iar înțelepciunea în viață constă poate în a te întreba „de ce ?”.

Frumoase sunt cuvintele lui Constantin Noica: „Când pui o întrebare luminezi lucrurile”. Este vorba de o punere a lor în lumină, în sensul că se deschide un orizont, doar întrebând.

4. Metoda « ghidului de anticipație »

Definiție: Anticipația este descrierea literară a unui viitor care are mari șanse să se întâmple. Spre deosebire de premoniție, anticipația descrie viitorul în baza unui demers logic.

Obiective: Acest mod îl face pe elevi să participe activ la lecție, să savureze lectura cu plăcere, să își dezvolte spiritul critic, imaginația și creativitatea, spiritul inventiv, perspicacitatea, iscusința, raționament schematic, devenind ei mici scriitori pentru câteva momente.

Descrierea metodei constă în oprirea lecturii la un moment, dinaintea deznodământului, iar fiecare elev își imaginează ce ar fi putut face moșneagul sau cum se sfârșește povestea. ex.:

«Dar pentru că lăcomia nu-i da pace, ce – s-a gândit moșul?»

Ce crezi că se va întâmpla? Ce dovezi ai?

După care se continuă lectura, fiecare copil analizându-și capacitatea de anticipare.

5. Metoda cadranelor

Definiție: extragerea esențialului din textul analizat, de rezumare și sintetizare a unui conținut informațional solicitând implicarea elevilor în înțelegerea acestuia.

Obiectivele acestei metode sunt:

- utilitatea mesajului transmis de text,
- semnificațiile și
- relevanța acestuia.

Învățarea se îmbunătățește când elevii aplică un repertoriu de strategii de gândire. Folosind aceste strategii, în cadrul experiențelor de învățare, elevii internalizează procesul, permițându-le acestora să lege ceea ce știu deja de noile informații care trebuie învățate.

Descrierea metodei: se împarte tabla sau foaia în 4 cadrane în care copii trebuie să completeze răspunsul unor întrebări ce ar putea împărțiți textul în 4 idei principale, ca o sinteză la ceea ce urmează să rețină.

Activitatea se poate desfășura pe grupe sau ca activitate independentă;

Elevii audiază o prelegere, o povestire sau citesc un text. Sunt invitați să noteze informațiile în fiecare cadran, după exemplul:

- Cadranul I: idea principală desprinsă din citirea textului;
- Cadranul al II-lea: sentimentele pe care le-a trezit conținutul textului;
- Cadranul al III-lea: stabilirea unor legături între conținutul textului și cunoștințele și experiența lor de viață;
- Cadranul al IV-lea: “morală” ce se desprinde din conținutul de idei prezentat.

Pornind de la acestea, elevii sunt solicitați să găsească un titlul potrivit pentru ceea ce au audiat sau au citit.

Care este personajul principal al povestirii ?

- *moșneagul*

Cuvinte sau expresii care îl caracterizează pe moșneag

- *lacom*

Faptele care dovedesc că acel om era lacom

- *să cumpere tot*

Care este morală textului ?

- *să nu fi lacom*

Titlul textului ales de copii ar fi – *La ce duce lăcomia?*

6. Metoda organizatorului grafic

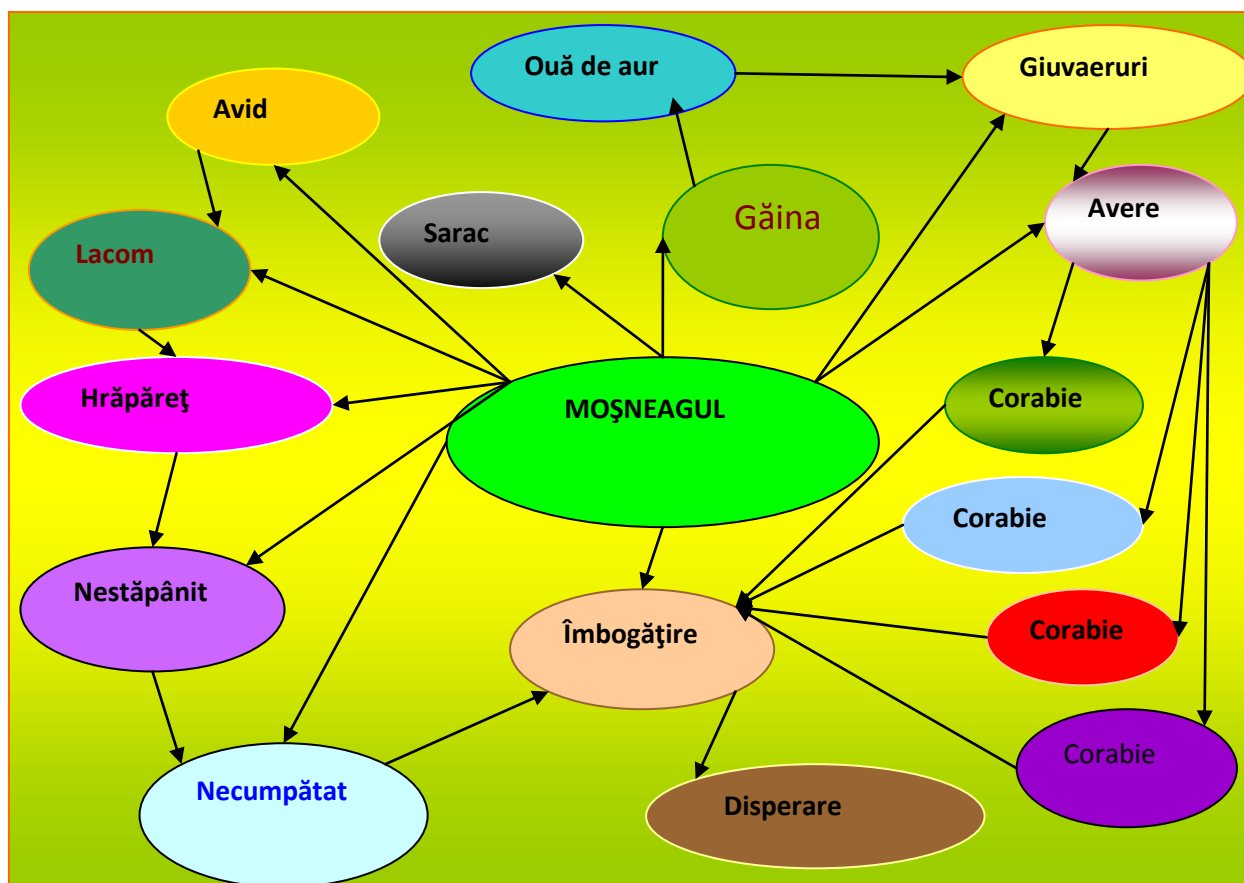
Definiție este o schemă grafică ce unește termenii învățați din text și legătura dintre aceștia în vederea redării povestirii.

Obiective:

- realizarea unor asociații noi de idei
- cunoașterea propriului mod de a înțelege o anumită temă

Etape:

- Se scrie un cuvânt sau se desenează un subiect în mijlocul tablei / foi de hârtie, în cazul nostru – Moșneagul (personajul principal al poveștii)
- Copiii, individual sau în grupuri mici, emit idei prin cuvinte legate de tema dată
- Se fac conexiuni, de la titlu la ideile copiilor, unite cu linii trasate de la nucleu la contribuțiile lor

7. Metoda « scaunul interviuatului »

Definiție: este o metodă modernă, interactivă, ce poate fi folosită și la sfârșitul lecției pentru realizarea feed-back-ului.

Obiective: Dezvoltă copiilor capacitatea de a pune întrebări, de a învăța să comunice și care sunt criteriile unei comunicări de calitate. Elevii timizi au prilejul să-și întrebe colegul cu speranța că în curând vor avea curaj să pună întrebări și pedagogului.

Etape: Un elev numit i-a loc pe un scaun în fața clasei, jucând rolul unuia dintre personaje poveștii, în cazul nostru al moșneagului. Colegii trebuie să-i adreseze întrebări, jucând rolul de mici « reporteri ». Nu se adresează întrebări ce primesc răspunsul de da/nu, ci întrebări cu răspunsuri argumentative.

Formularea întrebărilor reflectă o bună înțelegere a conținutului operei literare dar, și o bună cunoaștere a diferențelor dintre o descriere și un dialog, cât și prezentarea sumară a trăsăturilor fizice și sufletești ale personajelor¹.

Astfel:

«Din ce cauză, de ce ai ajuns la disperare, moșneagule ? Ce ai gândit și cum credeai că vei reuși să te îmbogățești și mai mult ? »

Rolul moșneagului poate fi schimbat de alt copil.

8. Metoda RAI- răspunde- aruncă- interoghează

Definiție: este o metodă ce constă în a desprinde idei principale și informații de detaliu dintr-un text citit în vederea realizării feed-back-ului printr-un joc de aruncare a unei mingi ușoare.

Obiective: să desprindă idei principale și informații de detaliu dintr-un text citit fixare și verificare a cunoștințelor.

¹ Ioan Cerghit, *Metode de învățământ*, Iași, Editura Polirom, 2006, p.34.

Etape: Elevul care aruncă mingea trebuie să formuleze o întrebare din poveste, elevului care o prinde. Cel ce prinde mingea răspunde la întrebare apoi o aruncă mai departe altui coleg, punând o nouă întrebare. Elevul ce nu știe răspunsul iese din joc, la fel și cel ce este descoperit că nu cunoaște răspunsul la propria întrebare. Ex. :

«Cum justifici disperarea moșneagului ? Care sunt consecințele lăcomiei ? Cum consideri că ar fi trebuit să procedeze moșneagul ? Ce ți s-a părut mai interesant în text ?

9. Metoda - Proverbe și ghicitori

Definiție: este un mod de legare a cunoștințelor noi de ceea ce se cunoaște deja sau, de explicare mai bună a unui termen sau trăsătură de bază, din text.

Obiective:

- Lărgirea orizontului
- Îmbogățirea vocabularului

Etape: Elevii fie caută din timp tema propusă, fie își amintesc exemple din alte texte cunoscute cu alt prilej. Ex.:

Lăcomia pierde omenia.

Lacom la bogăție și sărac la minte.

Cine lăcomește nu se pricopsește.

Lacomul mai mult pierde.

Cine aleargă după doi iepuri mai mult pierde.

Cine nu se mulțumește cu puțin, pierde cel mult.

Cine se lăcomește să apuce și ce nu-i aparține, pierde și pe ale sale.

10. Metoda conversației

Definiția: este metoda ce are la bază explicația prin conversație.

Obiective: Am urmărit în cele trei etape de :

- Evocare- stimularea interesului de participare la acțiune, anticiparea conținutului, stârnirea curiozității prin prelectură
- Realizarea sensului (înțelegerea) prin a găsi răspunsul cel mai potrivit la întrebări, interpretând textul după propria lor gândire, pătrunderea mesajului, valorizarea conținutului prin lectura textului
- Reflecția la ceea ce știau deja sau au învățat ceva nou, sublinierea punctelor importante din text, exersând gândirea prin lectură.

Dialogul este o « punte de legătură » între lumile fiecărui participant la conversație.

Descrierea metodei: constă într-o conversație a elevilor între ei pe o temă dată, printr-o exprimare corectă. Tema va fi pregătită din timp, sub asistența cadrului didactic, în care elevii vor povesti ce au citit și vor completa în povestea expusă de coleg cu cunoștințele dobândite prin lectură. Dialogul este o punte de legătură între lumile fiecăruia.

În cazul nostru tema a fost cine a mai scris despre lăcomie sau ce alt personaj literar cunoașteți.

Elevii au aflat astfel de Miorița, Hagi Tudose de B.Șt.Delavrancea, Vremea Ducăi –Vodă de M.Sadoveanu etc. opere literare în care este întâlnită lăcomia.

În toate aceste metode elevii și-au dezvoltat capacitatea:

- La nivel cognitiv: de receptare și înțelegere corectă a textului, au urmărit succesiunea logică a evenimentelor, au modificat finalul prin deducție, au tras concluzii specifice, argumentând criteriile folosite,
- La nivel de înțelegere: au avut ocazia de a traduce, a transforma, a organiza, a personaliza povestea după cum au văzut ei etc.
- La nivel de analiză au găsit și explicat cuvintele noi, le-au asociat, comparat, dedus, cu cele pe care deja le știau (sinonime, antonime),
- De evaluare la ce e bine și ce nu e.

11. Metoda „pălăriilor gânditoare”

Definiție: este un joc în sine

Obiectivele acestei metode sunt:

- dezvoltă competențele inteligenței lingvistice,
- inteligenței logice și
- inteligenței interpersonale.

Descriere metodă: Copiii se împart în șase grupe – pentru șase pălării. Pentru succesul acestei metode este important însă ca materialul didactic să fie bogat, iar cele șase pălării să fie frumos colorate, să-i atragă pe elevi. Fiecare e liber să spună ce gândește, dar să fie în acord cu rolul pe care îl joacă. Fiecare culoare reprezintă un rol. Pălăria albă → informează, Pălăria roșie → spune ce simte despre, Pălăria galbenă → aduce beneficii creative, Pălăria neagră → identifică greșelile, Pălăria albastră → clarifică, Pălăria verde → generează ideile noi. Ex.:

Pălăria albă	Pălăria roșie	Pălăria galbenă	Pălăria neagră	Pălăria albastră	Pălăria verde
redă pe scurt textul poveștii	Spune: - Nu-mi place modul cum moșneagul a procedat	Spune: Care sunt avantajele acestui drum luat de moșneag, la ce rezultat pozitiv ar fi ajuns	Spune: Care sunt erorile, ce la împiedicat pe moșneag să se îmbogățească, la ce riscuri s-a expus ?	Spune: Putem să rezumăm, care sunt ideile principale, să ne concentrăm pe deznodământ?	Spune: Șansa succesului era dacă nu taia găina

O altă metodă prin care un elev mediu este capabil să înțeleagă textul după lectură este și linia valorilor.

12. Metoda “linia valorilor”

Definiție: un joc prin care elevii pot avea o părere argumentată pro sau contra și prin care lămuresc pe alții să adopte părere lor prin convingere.

Obiectivele acestei metode sunt:

- dezvoltă competențe ale justei evaluări
- o apreciere a valorilor morale în comparație cu alte valori
- o susținere a propriei opinii și capacitatea de argumenare a ei
- acceptarea altei opinii și evaluarea acesteia
- capacitatea de ați schimba poziția după o analiză profundă
- stimularea gândirii libere

Descriere metodă:

Desenează o linie a valorilor și notează opinia personală în legătură cu tema pusă în discuție ;

Alege grupul din care vrei să faci parte – GRUPUL PRO sau GRUPUL CONTRA-discutați de ce împărtășiți același punct de vedere (notați argumentele);

Se aleg EXPERTII fiecărui grup (cei care au cele mai puternice opinii, care argumentează poziția grupului și care răspund la întrebările celor din echipa adversă;

La sfârșit, elevii se aliniază, în grupul din care fac parte (PRO sau CONTRA), după aprecieri, ca în cazul unei scări valorice (cât la sută sunt convinși de ideea pe care și-au asumat-o). În cazul de față: un grup este pro îmbogățire și ocupă un colț al clasei, iar cel contra lăcomiei, celălalt colț, opus. Prin schimbul de argumente, pe cei de pe margine i pot lămurii să treacă fie la un grup, fie la altul. Astfel câștigă jocul cei ce aduc argumentele cele mai convingătoare și au de partea lor cei mai mulți elevi.

Aici majoritatea au ales că e mai bine să te mulțumești cu cât ai și să fi liniștit decât să te zbați să aduni mai mult decât e necesar , ca apoi să pierzi totul și să fi din nou sărac și cu mintea tulburată de disperare.

Metoda cultivă toleranță, blândețe, solidaritate, integrare, sentimente altruiste, toate fațetele sensibilității umane. Consider că prin aceste metode orice elev poate să înțeleagă mesajul transmis de autor, iar aplicarea acestor metode scot la iveală „o lume ce există în fiecare copil și care așteaptă să fie descoperită și explorată”².

BIBLIOGRAFIE:

1. CERGHIT, Ioan. *Metode de învățământ*, Iași, Editura Polirom, 2006, p.34.
2. CURY, Augusto. *Părinți străluciți, Profesori fascinanți*, București, Editura For You, 2010, p.101.

---

² Augusto Cury, *Părinți străluciți, Profesori fascinanți*, București, Editura For You, 2010, p. 101.

Conferință
Educația în secolul XXI

DEZVOLTAREA CURRICULARĂ A COMPETENTELOR CHEIE ÎN PREȘCOLARITATE

Profesor învățământul preșcolar:
ȘANDRU IOANA-IULIANA
Grad didactic: Definitiv
Grădinița Nr.14
Sibiu

Summary

We live in a multicultural world, so I think it is important especially in the early years of the child, we as teachers educated to lay the foundations of a solid, strong initiative to train staff, acquiring over time these key skills as we become adults already having a "European agenda" for culture in a globalizing world.

Keywords: preschool curriculum, key skills, creativity, partnerships.

I. Preșcolaritatea - nevoile educației moderne

„Știți care este inima tuturor vârstelor?

Copilăria.” Lucian Blaga

În fața unei societăți care se schimbă, operând modificări de fond și formă la nivelul tuturor sistemelor sale, învățământul românesc trebuie să-și asume o nouă perspectivă asupra funcționării și evoluției sale. Este necesar ca școala să se afle în dialog autentic și permanent cu societatea, străduindu-se să realizeze punți de legătură între nevoile educaționale și perspectivele de dezvoltare economică.

În acest context, colaborarea dintre elevii, cadrele didactice și părinții diferitelor școli nu este un proces spontan, ci unul minuțios gândit și elaborat, ce presupune o activitate organizată, susținută, conștientă, îndreptată spre problemele educative ale tinerii generații. În cadrul acestei perspective inedite, parteneriatul educațional este o prioritate a strategiilor orientate către dezvoltarea educației românești.

Parteneriatul stabilite între diverse instituții sunt un pod de legătură, menit a evidenția promovarea unor legături multiple între învățământul preșcolar, urmărind însă obiective și interese asemănătoare, legate de universul copilăriei de pretutindeni. Prin implicarea copiilor de vârstă preșcolară în activități cultural - educative, urmărim să le dezvoltăm abilitățile de comunicare și munca în echipă. Parteneriatul ne oferă șansa de a implica copiii de vârstă preșcolară, cadrele didactice și comunitatea locală în activități ce stimulează creativitatea, încurajează comunicarea și schimbul de idei. Elevii și copiii de vârstă preșcolară vor fi purtătorii de cuvânt ai comunității și școlii unde învață, iar rezultatul efortului lor va fi cartea de vizită ce le va înlesni obținerea în viitor a „Pașaportului către Europa”.

În societatea actuală are loc un proces dinamic care obligă toate categoriile sociale să țină pasul cu evoluția societății și implicit a educației. Nevoile și cerințele copiilor “actori” pe scena educațională pretind cadrelor didactice o schimbare radicală a modului de abordare a activității didactice.

Activitățile pentru copii trebuie să aibă un caracter spontan, să contribuie la dezvoltarea independenței în gândire și în acțiune.

Se spune deseori că acei copii care au parte de dascăli creativi, vor fi și ei creativi urmând modelul.

Grădinița, pentru copiii care-i trec pragul, constituie prima experiență a vieții în societate. Ea le creează o gamă întinsă de relații noi cu copiii de aceeași vârstă și cu adulții. Ea îi așează într-un cadru nou prin dimensiunile și conținutul ei, obiecte, instrumente, materiale care le stimulează gustul pentru investigație și pentru acțiune, le propune activități pe care ei se forțează să le adapteze cât mai bine la nevoile lor.

Perioada preșcolară sau vârsta de aur a copilăriei este vârsta unor mari achiziții psiho-comportamentale fundamentale a căror calitate va influența în mare măsură nivelul de adaptare și de integrare a copilului în fazele următoare ale evoluției și dezvoltării lui. Vârsta preșcolară este o perioadă a descoperiri, copilul învață că există o lume interesantă dincolo de spațiul clasei și dorește să se implice în cunoașterea ei. “Procesul devenirii ca persoană unică, independentă și perfect funcțională își are rădăcinile în copilăria timpurie”. (Tomșa, Ghe.,2005,pag.44).

Influența grădiniței constă în aceea că:

- oferă copilului prilejul de a interacționa de pe poziții de egalitate, cu cei de vârsta sa;
- jocul este diversificat, dar alături de joc își fac treptat loc anumite sarcini de învățare care pregătesc copilul pentru debutul școlarității;
- activitățile copilului sunt organizate în funcție de scopuri bine precizate, care trebuie atinse și a căror realizare este controlată, iar rezultatele obținute de el sunt comparate cu cele ale grupului și apreciate public;
- sarcinile trebuie îndeplinite la un anumit nivel de performanță pentru că în caz contrar copilul nu mai este scuzat, ajutat sau chiar absolvit de îndeplinirea lor, ci devine ținta amuzamentului celorlalți;
- activitățile desfășurate împreună cu cei de aceeași vârstă îl pun pe copil în relații de cooperare dar și de confruntare, ceea ce duce la o diminuare a egocentrismului alimentat de relațiile strict familiale de până acum;
- grădinița este un nou spațiu de viață organizat specific, cu un program zilnic ce implică acțiuni permise și acțiuni interzise (care nu mai pot fi încălcate ca în familie), cu un regim de viață ce solicită un anumit grad de autonomie datorită unor activități de autoservire în care copilul trebuie să se descurce (mersul la toaletă, spălatul pe mâini, servitul mesei, aranjatul jucăriilor), toate acestea stimulând adaptarea.

II. Competențele cheie în preșcolaritate

„A ști ce să faci cu ce ai învățat”

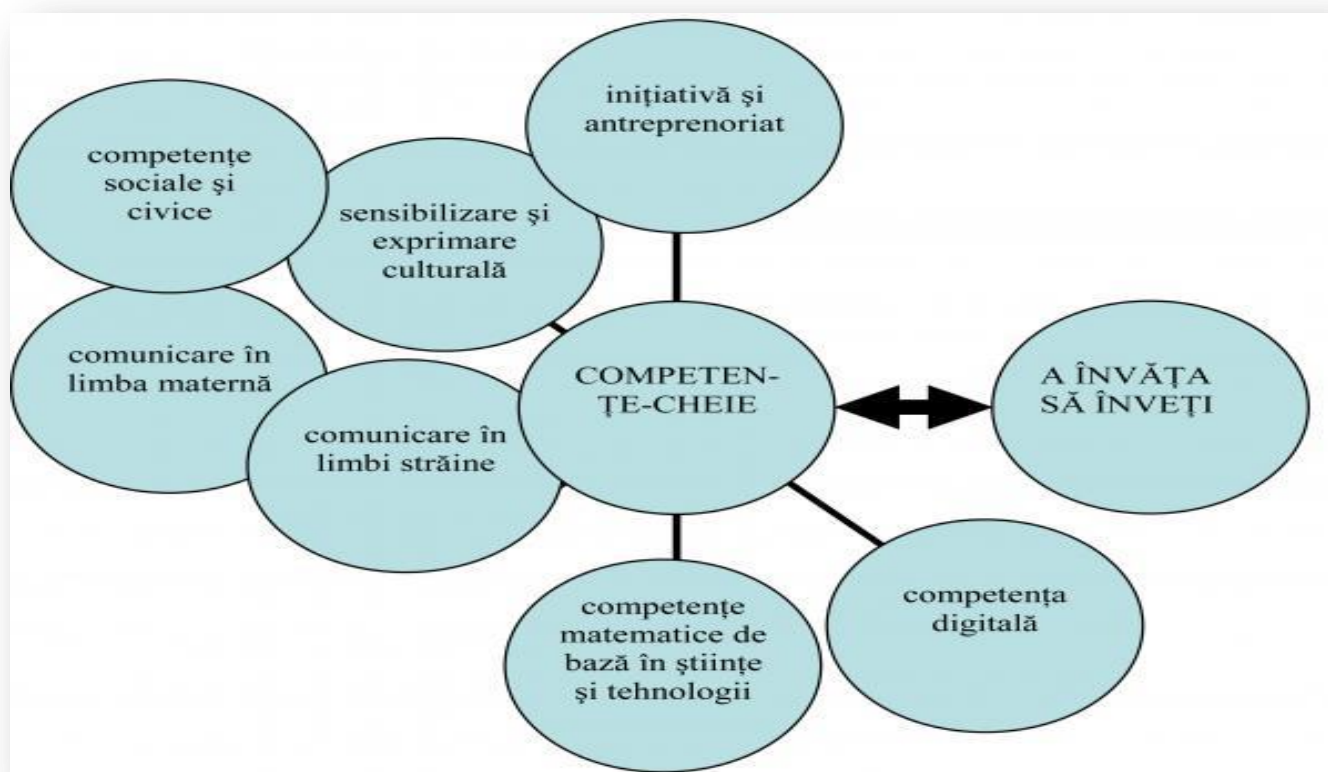
În ultimile decenii totul se rezumă la tehnică, viteză, dezvoltare rapidă așa că nu se poate vorbi decât despre dorința omului de a cunoaște tot mai multe, de a inventa, de a crea, de a robotiza.

„Competențele pot fi definite ca abilități, capacități de a utiliza cunoștințele însușite și structurate în configurații funcționale, în diferite situații pe care viața școlară, viața socială și cea profesională le ridică. Competențele se nasc și se evaluează la confluența verbelor: a ști, a ști să faci, a ști să fii, a ști să devii, deci sunt rezultatul acțiunii educative la nivel cognitiv, afectiv-atitudinal și psihomotor.”(Mara, D.2009, pp.27).

Globalizarea ca și fenomen a determinat specialiștii din întreaga lume să valorifice competențele cele mai frecvente de care are nevoie omenirea pentru a se integra în noua viață socială, în cea bazată pe cunoaștere și care ajută la dezvoltarea economică.

Astfel de abilități sunt promovate de marile companii și ar trebui să se țină cont că ar trebui să fie implementate încă de pe băncile școlii ca meserii de viitor.

Schema componentele competenței cheie

Toate aceste competențe-cheie sunt interdependente, iar accentul se pune, în fiecare caz, pe:

Gândire critică $\Rightarrow$ Creativitate $\Rightarrow$ inițiativă $\Rightarrow$ rezolvarea problemelor

⇒ Evaluarea riscurilor   ⇒ luarea deciziilor   ⇒ gestionarea sentimentelor.

Efortul copiilor trebuie să fie unul intelectual, de exersare a proceselor psihice și de cunoaștere, de abordarea altor demersuri intelectuale interdisciplinare decât cele clasice prin studiul mediului concret și prin corelațiile elaborate interactiv în care copiii își asumă responsabilități, formulează și verifică soluții.

În mediul preșcolar, avem posibilitatea de a aborda diverse teme și proiecte didactice în funcție de cerințele copiilor, de a le largi universul cunoașterii și de a experimenta uneori dincolo de contextul clasei, prin parteneriate cu instituții, vizite, drumeții.

În activitatea didactică dezvoltarea competențelor cheie sunt esențiale pentru evoluția copiilor, de aceea ca și cadru didactic încerc să ofer posibilități variate copiilor de a experimenta mediul, de a veni în contact cu diverse contexte care depășesc spațiul de clasă.

Efortul copiilor trebuie să fie unul intelectual, de exersare a proceselor psihice și de cunoaștere, de abordarea altor demersuri intelectuale interdisciplinare decât cele clasice prin studiul mediului concret și prin corelațiile elaborate.

II. Implementarea competențelor cheie în domeniul preșcolar

Competențele cheie cuprind trei aspecte ale vieții:

- **capital cultural:** competențele - cheie dau posibilitatea de a-și urma ținuturile și obiectivele, ținând cont de aspirațiile, dorințele de a se perfecționa pe tot parcursul vieții ;
- **capital social:** competențele - cheie le permite oamenilor să participe activ în calitate de cetățeni ai aceleiași societăți;
- **capital uman:** abilitatea fiecărui cetățean de a obține o slujbă decentă pe piața forței de muncă.

Comunicarea în limba maternă - care reprezintă capacitatea de a exprima și interpreta concepte, gânduri, sentimente, fapte și opinii, atât în formă orală, cât și în formă scrisă (ascultare, vorbire, citire și scriere) și de a interacționa lingvistic într-un mod adecvat și creativ într-o serie completă de contexte culturale și sociale;

Pe lângă activitățile din grădiniță, ale domeniului Limbă și comunicare, am inițiat un proiect cu Biblioteca Județeană Astra, secția pentru copii, unde aceștia au avut acces la cărți, am citit povești împreună cu părinții și nu în ultimul rând am creat propriile povești uimitoare cu diverse personaje. Prin această colaborare încercăm să-i introducem pe copii în lumea cărților, să le dezvoltăm creativitatea în exprimare, să le formăm o atitudine pozitivă față de carte.

Atât educatoarea cât și părinții și alți reprezentanți ai bibliotecii, trebuie să-și găsească timp, să asculte părerile copiilor despre cărțile audiate, să participe afectiv alături de aceștia la peripețiile eroului principal, asigurând o legătură dintre cele citite și viață. Doar atunci pasiunea pentru citit se poate

dezvolta în mod creator și poate deveni o parte din viață însoțindu-i din copilărie și până la o vârstă înaintată.

Obiectivele proiectului:

- cunoașterea importanței cărților în viața oamenilor;
- cunoașterea și respectarea normelor de comportare în bibliotecă;
- cultivarea sentimentelor de prețuire și dragoste față de frumusețea și armonia limbii române, față de creațiile literare;
- stimularea creativității copiilor în exprimarea orală;
- cunoașterea alcătuirii unei cărți (copertă, titlu, autor, pagini, numerotarea, etc.);
- dezvoltarea unui serviciu de bibliotecă dedicat petrecerii timpului liber într-un mod plăcut, util și creativ pentru toate categoriile de public: copii, tineri, adulți, vârstnici,
- cunoașterea bibliotecii și a importanței acesteia în procesul educațional,
- stimularea interesului pentru lectură în perioada preșcolarității,
- activizarea vocabularului cu cuvinte și expresii noi,
- învățarea unor metode noi de exprimare corectă,
- realizarea unor expoziții tematice în spațiul Bibliotecii Județene „ASTRA” Sibiu.

Comunicarea în limbi străine, care, pe lângă dimensiunile principale ale abilităților de comunicare în limba maternă, implică și abilitățile de mediere și înțelegere interculturală. Nivelul de cunoștințe depinde de mai mulți factori și de capacitatea de ascultare, vorbire, citire și scriere;

Opționalul de limba engleză pe care copii îl frecventează pe două ori pe săptămână are un rol important în dezvoltarea lor.

Cursul opțional ”Children’s nursery rhymes” se adresează preșcolarilor. Este un curs de un an ce urmează a fi parcurs în două ore pe săptămână. Acest curs urmărește să trezească interesul și plăcerea copiilor din grupa pentru limba engleză, să le dezvolte capacitatea de a exprima poezii și cântece în aceasta limbă, precum și spiritul de observație, gândirea reproductivă și creativă. Activitățile proiectate au rolul de a-i plasa pe copii în situații de comunicare similare celor din viață reală, stimulându-le astfel apetitul de a interacționa verbal cu cei din jur și totodată de a câștiga încrederea în sine. Prin dialoguri minimale, jocuri, poezii și cântece, preșcolarii vor dobândi o atitudine mai degajată și mai sigură ca vorbitori de limba engleză în particular.

Obiective:

1. Învățarea limbii străine pe baza limbii materne.
2. Antrenarea intensiva a auzului pentru a înțelege cele auzite.
3. Trezirea interesului pentru limba străină, dezvoltarea personalității copilului.

Competența digitală implică utilizarea cu încredere și în mod critic a tehnologiei din societatea informațională (TSI) și deci abilitățile de bază privind tehnologia informației și a comunicării (TIC);

Lumea contemporană reprezintă o permanentă și inedită provocare pentru educație. Existența fiecărui individ în parte, ca și a întregii societăți în ansamblul ei, capătă deci un ritm din ce în ce mai alert, devine tot mai marcată de necesitatea cunoașterii rapide, complete și corecte a realității înconjurătoare, pentru ca luarea deciziilor să fie făcută ferm, oportun și competent. Aceasta duce inevitabil, la creșterea volumului de informații ce trebuie analizat, la necesitatea stocării și prelucrării acestora, deci la necesitatea utilizării calculatorului atât în viața de zi cu zi cât și în procesul instructiv-educativ. Tehnologiile digitale nu trebuie să reprezinte o simplă adăugare în planul de învățământ, ele trebuie să fie integrate deplin „în serviciul educației” la toate nivelurile sistemului școlar. Actorii educaționali trebuie să fie formați pentru a face față schimbării, incertitudinii și inovării.

Această schimbare în sistemul de învățământ vizează următoarele obiective :

1. Creșterea eficienței activităților de învățare
2. Dezvoltarea competențelor de comunicare și studiu individual

În activitatea didactică utilizez softul educațional al edituri Edu. În lumina metodelor interactive, am încercat ca lecțiile, animațiile, aplicațiile și joculețele educative să ducă elevul în "aventura cunoașterii", să-i umple mintea și sufletul de bucuria descoperirii. Aproape toți copiii iubesc calculatorul, dar nu întotdeauna calculatorul iubește copiii, foarte des el transformându-se într-o fereastră cu vedere spre violență, vulgaritate, iraționalitate sau agresivitate, încât viitorul adult s-ar putea să confunde treptat eroismul cu violența și virtutea cu agresivitatea. Folosind softurile educaționale integrate în activitatea de zi cu zi ne propunem să transformăm calculatorul tuturor copiilor într-o fereastră spre lumea fascinantă a științei. După o plimbare virtuală printre plantele și animalele Terrei, prin trecutul istoric, pretutindeni pe Pământ și în afara lui, printre cifre și litere, copilul ajunge să descopere cât de prietenoase sunt toate și cât este de sublim sentimentul cunoașterii lumii în care trăiești.

În concluzie putem spune că pentru a realiza un învățământ de calitate și pentru a obține cele mai bune rezultate trebuie să folosim atât metodele clasice de predare, învățare, evaluare cât și metodele moderne!

Capacitatea de a învăța, procesul de învățare reprezintă abilitatea omului de a-și urmări și organiza propria învățare, fie individual, fie în grupuri, conform nevoilor proprii, precum și de conștientizare a metodelor și a oportunităților;

Iată ca am ajuns și la a ne întreba ce este aceasta capacitate și cum se formează ea în copilărie pentru a reuși să îi ajutam pe copii să și-o dezvolte sau să ne dam seama din timp și să putem să înlăturăm

inhibițiile din calea apariției și evoluției ei. Copilul învață de când este foarte mic. Chiar dacă vorbim despre o învățare implicită (învață numele celor din jur, să meargă, să vorbească, să mănânce, obiectele uzuale etc), chiar dacă vorbim despre o învățare explicită (învață culorile, cântece, poezii, cum fac animalele, să numere etc). De exemplu, unii copii au învățat foarte repede sunetele scoase de animale pentru ca au avut o jucărie care le producea.

Alții rețin povești chiar dacă sunt citite de puține ori. Fie care are un mod în care receptează cel mai bine dar și unul în care ajunge să rețină informația și să o folosească. De fapt a învăța, presupune mai multe procese: a fi interesat de continuat, a-l recepta, a-l reține, a reuși să-l utilizezi, a-l reproduce. Aici ne gândim la copii care rețin ușor dar care nu pot folosi informația, de exemplu copii care țin minte o poveste și o pot repeta dar nu pot răspunde la întrebări despre ea. Am ajuns așadar la una dintre caracteristici și anume aceea de a putea folosi cele învățate. Asta se referă la o prelucrare personală a materialului, fie că e vorba despre a învăța o poveste sau o lecție, un dans sau un instrument muzical. O altă parte importantă este ceea ce se numește de obicei ”concentrare”. Pentru a învăța ceva este nevoie să ne concentrăm, să fim atenți la materialul de învățat. Copiii exprimă mai rar această dificultate, în schimb ea poate fi foarte ușor observată la ei. Sunt copiii pe care nu-i ”atrage” respectiva activitate, care se grăbesc să termine, încearcă să facă altceva, etc.

Alții sunt fascinați de mici de cărți cu diferite ilustrații pe care le răsfoiesc, de construcții, jocuri de rol, pictură, admiră, întreabă despre ele și așa aflăm despre capacitatea lor de a lucra cu un material, de a interacționa cu el, care treptat am putea –o denumi capacitate de învățare.

Așadar primele semne pe care le avem despre viitoarea capacitate de învățare, le putem observa la copiii mici în capacitatea lor de a fi captați de diferite obiecte cu care se joacă, despre care întreabă și cu care interacționează.

Competențe sociale și civice. Competențele sociale se referă la competențele personale, interpersonale și interculturale și toate formele de comportament care permit fiecărei persoane să participe în mod eficace și constructiv la viața socială și profesională. Aceste competențe sunt legate de bunăstarea personală și socială. Este esențială înțelegerea codurilor de conduită și a obiceiurilor din diferite medii în care activează persoanele. Competențele civice, în special cunoașterea conceptelor și a structurilor sociale și politice (democrație, justiție, egalitate, cetățenie și drepturi civile), fac posibilă participarea activă și democratică a oamenilor;

După Dumitru Constantinescu profilul interpersonal, ca aspect al competenței sociale, include factori precum:

- ✓ experiența cognitivă; □
- ✓ comunicativitatea;
- ✓ □puterea de înțelegere a mesajelor transmise;
- ✓ □capacitatea de rezolvare a problemelor;
- ✓ creativitatea în gândire și acțiune;

- ✓ ☐ cooperarea și comunicarea interpersonală în grup;
- ✓ ☐ atitudinea de încredere în sine și în ceilalți;
- ✓ atitudinea orientată către învingerea obstacolelor care apar în calea atingerii scopurilor;
- ✓ stilul flexibil de abordare a sarcinilor și de interacțiune;
- ✓ sinceritatea;
- ✓ responsabilitatea și empatia în relațiile interpersonale;
- ✓ nevoia de cunoaștere, de afecțiune și de valorizare socială;

Toate aceste caracteristici își pun bazele și se dezvoltă în perioada preșcolară și nu numai deoarece este vorba despre educația permanentă la care suntem supuși și o dezvoltare personală continuă, în funcție de propria persoană. Încă din perioada preșcolară se pot observa personalitățile copiilor, firile introvertite sau extravertite, modul de relaționare cu ceilalți copii, atașamentul care joacă un rol primordial în primii ani de viață și adaptabilitatea la un mediu nou.

Simțul inițiativei și al anteprenoriatului reprezintă capacitatea de a transforma ideile în acțiune. Acest simț presupune creativitate, inovație și asumarea unor riscuri, precum și capacitatea de a planifica și gestiona proiectele în vederea atingerii obiectivelor. Persoana este conștientă de contextul propriei sale activități și este capabilă să valorifice oportunitățile apărute. Acesta este fundamentul pentru achiziția unor abilități și cunoștințe mai specializate, de care au nevoie cei care instituie sau contribuie la o activitate socială sau comercială. Acest lucru ar trebui să includă conștientizarea valorilor etice și promovarea bunei guvernări;

Conștiința și expresia culturală, care implică aprecierea importanței expresiei culturale a ideilor, a experiențelor și a emoțiilor printr-o serie de canale. Încă de micii, copiii trebuie să intre în contact cu diverse forme de exprimare cum ar fi arta, teatru, muzică, literatură, pentru dezvoltarea vorbirii, a creativității, exprimarea sentimentelor prin artă, televiziune, sport.

Preșcolaritatea aduce schimbări importante în dezvoltarea somatică, psihică cât și în planul vieții relaționale, deoarece apar diferențe de solicitări față de cele ale mediului familial care presupun noi conduite de adaptare. Dacă antepreșcolaritatea a fost perioada expansiunii subiective, preșcolaritatea este vârsta descoperirii realității, a realității umane, fizice și mai ales a autodescoperirii.

De aceea este important ca și noi cadrele didactice să ținem pasul cu ei, să ne ridicăm standardele pentru o educație de viitor, fiind astfel acțiunea noastră definitorie pentru dezvoltarea lor armonioasă. De aceea trebuie să avem obiective comune legate de educația copiilor, și un sistem de învățământ statnic și bine definit din punct de vedere al schimbărilor și reformelor ce au loc în educație, afectând astfel sistemul de învățământ românesc.

Bibliografia

1. **Programe școlare . Aria curriculara : *Limba si comunicare*, Consiliul național pentru curriculum din cadrul M.E.N, Institutul de științe ale Educației, Buc.,1999.**
2. **CONSTANTINESCU D., M. 2004, *Competența socială și competența profesională*, București, Editura Economică;**
3. **MARA, M., 2009, *Dezvoltare curriculară*, Editura Universității „L. Blaga” din Sibiu;**

METODE DE PREDARE LA LIMBA FRANCEZĂ SI ENGLEZĂ MUNCA INDIVIDUALĂ VERSUS MUNCA ÎN GRUP

Prof. VĂSIOIU VALENTINA-NICOLETA
Școala Gimnazială Păuca, județul Sibiu

The language teaching method represents a way of teaching. The choice of method is dependent on the approach. The methodological decisions will be made about the aims of the courses, about the teaching techniques, about what to teach, about ways of relating with students and of course about the activity types. The individual work constitutes a perfect way for a harmonious development and to ameliorate the individual teaching level. The group work is essentially for the social development of the pupils. Relating with others and the confidence given by the group are advantages offered by the group work. Also this type of activity offers confidence and the fear of failure is visibly diminished. In order to obtain visible results with the pupils we recommend that the individual work should be combined with the group work.

Key words: language teaching methods, individual work, group work

În vederea eficientizării întregului proces educativ și în vederea atingerii obiectivelor stabilite, activitățile propuse (fie individuale, fie în grup) de către cadrele didactice trebuie alese cu grijă. Dezvoltarea tehnologică, personalitatea elevilor, dinamica clasei, nevoile pieței de muncă etc. constituie doar câțiva factori ce influențează procesul instructiv-educativ.

1. Metode de predare

Metoda de predare este definită ca fiind „o cale eficientă de organizare și conducere a învățării, un mod comun de a proceda care reunește într-un tot familiar eforturile profesorului și ale elevului.”¹

Metodele de învățământ sunt un element de bază al strategiilor didactice, în strânsă relație cu mijloacele de învățământ și cu modalitățile de grupare a elevilor. De aceea, opțiunea pentru o anumită strategie didactică condiționează utilizarea unor metode de învățământ specifice.

Sistemul metodelor de învățământ cuprinde metode tradiționale și metode moderne.

a. Metodele tradiționale au un lung istoric în instituția școlară și pot fi păstrate cu condiția reconsiderării și adaptării lor la exigențele învățământului modern.

b. Metode moderne sunt determinate de progresele înregistrate în știință și tehnică, unele dintre acestea de exemplu, se apropie de metodele de cercetare științifică, punându-l pe elev în situația de a dobândi cunoștințele printr-un efort propriu de investigație experimentală; altele valorifică tehnica de vârf (simulatoarele, computerul).

Cerința primordială a educației progresiviste, cum spune Jean Piaget, este de a asigura o metodologie diversificată bazată pe îmbinarea activităților de învățare și de muncă independentă, cu activitățile de cooperare, de învățare în grup și de muncă interdependentă. Deși învățarea este eminamente o activitate proprie, ținând de efortul individual depus în înțelegerea și conștientizarea semnificațiilor științei, nu este mai puțin adevărat că relațiile interpersonale, de grup sunt un factor indispensabil apariției și construirii învățării personale și colective. “Învățarea în grup exersează capacitatea de decizie și de inițiativă, dă o notă mai personală muncii, dar și o complementaritate mai mare aptitudinilor și talentelor, ceea ce asigură o participare mai vie, mai activă, susținută de foarte multe elemente de emulație, de stimulare reciprocă, de cooperare fructuoasă.”²

---

¹ Ioan Cerghit

² Ioan Cerghit, 1997, p. 54

Întregul proces de învățare - predare depinde de alegerile pe care cadrul didactic le face. Fie că acesta alege să aloce mai puțin timp unui anumit subiect, fie acesta ignoră particularitățile elevilor, diferențele lor personalități, fie alege să nu parcurgă întregul conținut didactic, fie alege mai multe metode tradiționale în locul celor moderne, toate aceste alegeri se vor reflecta în modul în care elevii și-au însușit cunoștințele și s-au dezvoltat.

Atât metodele moderne cât și cele tradiționale sunt la fel de importante. Pentru ca fiecare profesor să își atingă scopul, el va trebui să aleagă din multitudinea de metode cele care se potrivesc cel mai bine claselor la care predă.

2. Munca individuală

În vederea unei dezvoltări armonioase și a ameliorării nivelului de învățare individuală, munca individuală constituie mijlocul perfect. Munca individuală prezintă avantajul de a crea posibilitatea ameliorării și dezvoltării nivelului de învățare individual. În ultima perioadă s-a putut remarca creșterea cerințelor de învățare continuă (educație permanentă) și de autoinstruire. Acest lucru face necesară deprinderea elevilor cu studiul independent și intensificarea acestei modalități de lucru.

Activitatea individuală presupune că, în funcție de particularitățile psihoindividuale, elevii să fie angajați în realizarea unor sarcini de învățare pe măsura acestora, adecvate din acest punct de vedere. Munca individuală prezintă marele avantaj de a crea posibilitatea ameliorării și dezvoltării nivelului de învățare individual. Aplicată în învățământul tradițional, aproape exclusiv în sfera rezolvării temelor pentru acasă, acest tip de activitate tinde să ocupe locul pe care îl merită în procesul lecției, pe măsură ce îmbogățirea bazei materiale a studiului limbilor străine permite acest lucru. De asemenea, elaborarea unor mijloace ajutătoare (fișe de lucru pentru elevi) permite desfășurarea de activități individuale.

În cadrul activităților individuale predomină acțiunea individuală. Tipurile de activități individuale sunt: activități independente (rezolvarea exercițiilor propuse de profesor), studiu individual, studiu în bibliotecă, efectuarea temelor pentru acasă, elaborarea de compuneri, referate și alte lucrări scrise, efectuarea de lucrări practico-aplicative.

3. Munca în grup

Avantajele acestei metode sunt multiple. Printre acestea amintim dezvoltarea din punct de vedere social al elevului, relaționarea cu ceilalți elevi, grupul îi conferă un anumit sentiment de încredere și siguranță elevului, frica de eșec este vizibil diminuată iar curajul de a-și asuma riscuri crește simțitor.

Munca în grup prezintă numeroase avantaje. În condițiile îndeplinirii unor sarcini simple, activitatea de grup este stimulativă, generând un comportament contagios și o strădanie competitivă; în rezolvarea sarcinilor complexe, rezolvarea de probleme, obținerea soluției corecte e facilitată de emiterea de ipoteze multiple și variate. Munca în grup stimulează efortul și productivitatea elevului. Ea este importantă pentru autodescoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare. În cadrul activităților în echipă există o dinamică intergrupală cu influențe favorabile în planul personalității. Subiecții care lucrează în echipă sunt capabili să aplice și să sintetizeze cunoștințele în moduri variate și complexe, învățând în același timp mai temeinic decât în cazul lucrului individual.

Dintre principalele tipuri de activități în grup amintim: metoda predării/învățării reciproce, metoda Jigsaw (Mozaicul), brainstorming, starbursting (explozia stelară), masa rotundă, interviu de grup, studiu de caz etc.

Activitățile în echipă dezvoltă capacitățile elevilor de a lucra împreună - componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare. Câmpul muncii are nevoie de oameni capabili să lucreze și să se integreze în echipe, în colective.

4. Factorii psihologici

a. Personalitatea

De-a lungul timpului s-au realizat studii privind personalitatea copiilor. S-a demonstrat și o legătură între tipul de personalitate și modul în care copilul se integrează în mediul școlar, și implicit gradul de implicare în activitățile propuse de către cadrul didactic. Personalitatea reprezintă „suma totală a modelelor comportamentale prezente sau potențiale ale organismului, așa cum sunt determinate de ereditate și mediu; ea are originea și se dezvoltă prin interacțiunea funcțională a patru sectoare principale în care sunt organizate aceste patru mari modele comportamentale: sectorul cognitiv (inteligenta), sectorul

conativ (caracterul), sectorul afectiv (temperamentul) și sectorul somatic (constituția)”.³ Cele opt tipuri de personalitate ale copiilor sunt: copilul extrovertit gânditor, copilul introvertit gânditor, copilul extrovertit sensibil, copilul introvertit sensibil, copilul extrovertit emoțional, copilul introvertit emoțional, copilul extrovertit intuitiv, copilul introvertit intuitiv.

După analizarea fiecărui tip de personalitate putem spune că pentru următoarele tipuri de personalități se recomandă integrarea elevilor în cât mai multe activități în echipă: copilul extrovertit gânditor, copilul extrovertit sensibil, copilul extrovertit emoțional, copilul extrovertit intuitiv, copilul introvertit emoțional (este recomandată munca în grupuri mici). Pentru următoarele tipuri de personalități este recomandată munca individuală: copilul introvertit gânditor, copilul introvertit sensibil, copilul introvertit intuitiv.

b. Temperamentul

Un alt aspect psihologic de care ar trebui să ținem cont este temperamentul. Acesta este definit ca ansamblul de particularități fiziologice și morfologice care diferențiază indivizii între ei.⁴ Temperamentul determină cele mai timpurii diferențe comportamentale între elevi în ce privește dinamica și tempoul implicării în activitate, raportul voluntar/ involuntar în controlul activității, ușurința cu care se adaptează la regimul de viață școlară, sociabilitatea. Dimensiunea extra sau introvertită a temperamentului își pune amprenta asupra modului în care elevii comunică între ei și cu adulții.

c. Aptitudinea

Aptitudinea reprezintă dispoziția naturală și dobândită de a efectua anumite sarcini. Identificarea aptitudinilor elevilor (inclusiv a celei școlare), recunoașterea lor de către profesor este extrem de importantă pentru întreaga traiectorie a dezvoltării elevului în școală deoarece, cel puțin în perioada de început a experienței lui școlare elevul este dependent de feedbackurile celor care îi organizează spațiul de viață. Prin neglijare, o serie de aptitudini se pot eroda, își pot pierde din eficiență, prin sesizarea lor timpurie ele pot fi eficientizate.

d. Caracterul

Caracterul elevului este influențat de dezvoltarea lui morală și se exprimă în energia, voința și hotărârea cu care se raportează la realitate în general și la sarcinile școlare în particular. Dezvoltarea caracterului este definită în funcție de următoarele componente: cunoașterea, afectul, voința și atitudinile.

Componenta cognitivă a caracterului se compune din baza de cunoștințe pe care individul le are cu privire la bine și la rău și din procese raționale și creative necesare pentru a lucra cu această bază de cunoștințe și pentru a lua decizii morale corecte.

În mod normal fiecare profesor ar trebui să își proiecteze, să își desfășoare și să își evalueze intervenția instructiv-educativă în funcție de fiecare componentă și structura personalității elevilor. Deși munca poate părea uriașă, este recomandată analizarea tipurilor de personalități prezente în colectivul clasei pentru a putea planifica activitățile școlare și bineînțeles pentru a preîntâmpina eventualele dificultăți.

5. Munca individuală versus munca în grup

Cercetarea întreprinsă a avut drept scop studierea impactului muncii individuale și a muncii în grup. Fiecare tip de activitate (individuală sau în grup) are rolul ei, însă ne-am dorit să vedem care dintre aceste două tipuri de activități este preferată de către elevi.

În cadrul școlii generale Păuca au fost aplicate două chestionare relevante pentru tema de cercetare. Elevii au răspuns prompt și fără ezitări la întrebările propuse în chestionare. Astfel aproape 99% din elevii chestionați consideră mai interesante activitățile în echipă. Mai mult de 80% se simt mai confortabil să rezolve cerințe propuse de profesor dacă lucrează în echipă. În ceea ce privește modul preferat de lucru s-a putut observa cu ușurință faptul că cei mai mulți elevi preferă să lucreze în echipă. Aproape jumătate dintre elevii chestionați consideră că realizarea activității individuale a fost mai dificilă

---

³ Eysenck, 1947, p.25

⁴ Pieron, 2001, p. 344

decât realizarea activității în echipă. S-a remarcat faptul că aproape 99% dintre elevii chestionați consideră că modalitatea preferată de realizare a proiectului este în echipă.

Rezultatele au fost relevante în măsura în care o mare parte a elevilor au o personalitate de tip extrovertită, adică orientată spre munca în grup. Acest lucru a putut fi observat după modul în care aceștia au reacționat și după modul în care aceștia s-au comportat în timpul activităților propuse. Personalitatea își spune cuvântul în acest caz.

Având în vedere că sistemul de învățământ românesc se axează foarte mult pe metode de predare tradiționale este absolut normal ca elevii să fie foarte deschiși la metodele moderne.

Progresul tehnologic din ultimele decenii a influențat foarte mult sistemul de învățământ. Computerul, internetul, rețelele de socializare, DVD player-ul, CD-player-ul etc. reprezintă mijloace moderne ce pot fi integrate cu ușurință în activitățile întreprinse în clasă. Din experiențele avute putem afirma că elevii sunt foarte atrași de metodele moderne, fie ele individuale, fie în grup. Introducerea unor activități de ascultare a unor materiale în limba engleză/ franceză s-a dovedit un real succes. Elevii au fost mult mai atenți, mult mai antrenați în astfel de activități, decât în activități ce presupun spre exemplu rezolvarea unor exerciții din manual. În momentul în care aceste mijloace de instruire au fost combinate cu activități în grup interesul elevilor a crescut și mai mult.

În urma cercetării întreprinse recomandăm utilizarea frecventă a mijloacelor moderne de instruire combinate cu alternarea activităților individuale și în grup. Bineînțeles ponderea activităților trebuie realizată în funcție de specificul clasei, de conținutul de predare etc.

6. Concluzii

În vederea unei dezvoltări armonioase a elevului, un echilibru între munca individuală și în grup reprezintă cea mai bună soluție. În procesul de predare sunt foarte importante metodele de predare aplicate pe parcursul orelor de curs. Aici intervin o serie de opțiuni precum munca individuală sau munca în grup. Ce este mai bine pentru elevii noștri? Ce îi stimulează și ce îi ajută mai mult în procesul de învățare?

Un lucru este cert: aplicarea metodelor trebuie să survină după observarea și analizarea elevilor. Personalitatea, caracterul, temperamentul, aptitudinile, inteligența și creativitatea reprezintă cei mai importanți factori în stabilirea dinamicii colectivului și implicit în alegerea metodelor adecvate de predare-învățare. În funcție de personalitatea elevului, dar am putea afirma fără nicio problemă și în funcție de personalitatea profesorului, poate fi stabilit întregul curs al procesului educativ.

Fiecare metodă de predare-învățare deține un rol semnificativ. Alegerea acestor metode trebuie realizată în funcție de obiectivele pedagogice urmărite, de specificul conținutului de învățat, de timpul disponibil, de mijloacele de învățământ și nu în ultimul rând de particularitățile pe care le prezintă elevii.

Atât metodele de predare-învățare ce presupun munca individuală cât și metodele de predare-învățare ce presupun munca în grup sunt importante în egală măsură.

Cel mai important lucru însă îl reprezintă modul în care profesorul alege să aplice metode care să necesite munca individuală sau în grup. Fără munca individuală elevul nu s-ar putea dezvolta și nu ar putea acumula cunoștințe în mod permanent, însă pe de altă parte și munca în grup este la fel de importantă pentru dezvoltarea din punct de vedere social al elevului.

În concluzie putem afirma că pentru a veni în întâmpinarea necesităților elevilor, fiecare profesor trebuie să își analizeze minuțios elevii și dinamica clasei. Nu putem opta doar pentru aplicarea unor metode ce presupun munca individuală, ci acestea trebuie îmbinate perfect cu aplicarea de metode ce presupun munca în grup. Echilibrul între cele două modalități de lucru ar trebuie să existe în orice proces de învățare-predare.

Bibliografie:

CREȚU Daniela, NICU Adriana, MARA Daniel, *Pedagogie – formarea inițială a profesorilor*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2005 .

HEATON J. B., *Writing English language tests*, Longman group, New York, 1990.

MARA Elena Lucia, *Tendințe actuale în didactica specialității*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2013.

RICHARDS Jack C., RODGERS Theodore S., *Approaches and methods in language teaching*, Cambridge University Press, 1986.

SCRIVENER Jim, *Learning teaching*, Macmillan books for teachers, 2011.

Paradoxul debutului în învățământul preuniversitar

GRAD DIDACTIC I

ȘCOALA GIMNAZIALĂ "NICOLAE IORGA", SIBIU

CAMELIA VIRCA

CUVINTE CHEIE: profesor debutant, formare inițială, mentor, practică pedagogică, competențe

REZUMAT: Learning to teach, training to become a teacher is an intricate process, due to a variety of information, competences and abilities that need to be assimilated and activated as originally as possible in various backgrounds. Within teacher education the balance between the theoretical and practical aspects weighs more towards the cognitive acquisitions against the pragmatic element. Building a real teaching oriented and motivating career represents a premise in reforming the system of initial and continuous training of the Romanian educational system.

Motto: "Trebuie să studiezi mult ca să știi puțin"

(Montesquieu)

În pragul unui mileniu, într-o adevărată epocă a „sateliților” didactici este o adevărată glorie să fii profesor. Și tocmai această „eră” concretizează o serie de paradoxuri despre cel considerat până mai ieri factorul care condiționa însăși existența unui proces de învățământ.

Cadrul didactic nu poate fi înlocuit și își păstrează în continuare rolul și funcțiile de coordonator și de catalizator al eforturilor educaționale. Învățământul modern reclamă din partea cadrului didactic un dinamism sporit, o distributivitate extinsă față de problemele școlii și o adaptare rapidă la noile solicitări pedagogice, fără a le refuza pe cele tradiționale.

„Profesorul de la catedră” – așa cum l-a consacrat un vechi și solid clișeu lingvistic- s-a văzut, în acest din urmă deceniu, confruntat pe neașteptate cu o avalanșă de „nou”: curriculum nou, manuale alternative, metode noi, model nou de evaluare, o nouă cultură școlară și poate, înainte de toate, **o nouă generație de elevi.**

A debuta în orice profesie este deopotrivă dificil, stresant, dar și stimulat. Condiția esențială pentru angajare în sistemul de învățământ este promovarea cursurilor universitare și absolvirea modulului pedagogic. Indiferent de cât de bine sunt pregătite cadrele didactice debutante, anxietatea și dificultățile apar inevitabil în momentul primului contact cu sistemul de învățământ.

În orice altă meserie te poți considera specialist după un studiu aprofundat și după o experiență asimilată în scurt timp, în cadrul profesiei didactice, lucrurile sunt diferite de la o generație la alta, de la o școală la alta, de la o clasă la alta, de la un elev la altul. Spre deosebire de alte locuri de muncă, în care stagiarul va avansa treptat și va realiza acțiuni specifice pe anumite perioade de timp, în cadrul profesiei didactice, tânărul profesor va realiza toate activitățile pe care le face și un profesor cu gradul I, cu o experiență de ani de zile: predă, evaluează, îndrumă, consiliază, planifică, organizează diferite activități școlare și extra-școlare etc..

Poate că acesta este aspectul cel mai important care creează profesorului debutant sentimentul de nesiguranță și teamă, aspect de care în timpul formării inițiale nu a fost îndeajuns avertizat.

Oricât de bine ar fi făcută formarea inițială, aceasta nu poate elimina complet problemele cu care se vor confrunta debutanții și studenții în practica pedagogică, deoarece știm foarte bine că cel mai greu de controlat în cadrul procesului de învățământ este **elevul**, care poate acționa diferit în situații diferite. Situându-mă în fața studenților în practica pedagogică, în calitate de mentor, și a cadrelor didactice

---

debutante, în postura de formator al CCD-ului și metodist al ISJ-ului, am sintetizat cele mai acute probleme ale acestora: concentrarea atenției asupra conținuturilor și nu asupra competențelor, comunicarea inefficientă între dascălii aceleiași arii curriculare, neasumarea responsabilității și rolurilor impuse de profesiunea aleasă, dezechilibre între efortul depus și recompensă, probleme serioase în proiectarea didactică, dar mai ales în evaluarea elevilor.

Dar una din cele mai grave probleme existente în sistemul actual de învățământ este legată de comunicarea cadrelor didactice. Poate că toate problemele cu care se confruntă debutanții ar putea fi depășite, dacă ar exista o mai bună comunicare. Câți dintre noi nu am auzit replica “să facă cei tineri” atunci când e vorba de o activitate desfășurată în cadrul ariei noastre curriculare. Câți dintre noi, în perioada debutului, nu am fost muștrați fie pentru o atitudine pozitivă sau negativă în fața elevilor, fie că ne-am manifestat entuziasmul specific tinereții în comentarea unor activități didactice reușite la clasă sau la un curs de perfecționare. Dar sinceră să fiu, nu am întâlnit multe cazuri în care profesorul debutant să fie preluat și ajutat de vreun cadru didactic din școală pentru a fi inițiat și sprijinit în toate obstacolele demersului didactic.

Fiecare dintre noi se poate gândi la o persoană care a avut o influență puternică asupra vieții noastre profesionale, cineva valoros, care ar putea fi denumită mentor. Nu trebuie să fie o persoană oficială, desemnată special de cineva pentru a ușura integrarea noastră profesională. Dar, din păcate, nu toate cadrele didactice găsesc acest sprijin, ceea ce a făcut ca debutul în carieră să nu fie unul așa cum a fost dorit.

Miron Ionescu (Ionescu, M., Chiș, V., (1992), *Strategii de predare și învățare*, Editura Științifică, București) inventariază dificultățile caracteristice debutului în carieră cu scopul sprijinirii procesului formativ :

1. imposibilitatea de a stăpâni clasa, de a asigura disciplina necesară, lipsa de autoritate în fața clasei;
2. greutatea de a realiza în predare un nivel accesibil elevilor;
3. sărăcia metodelor și mijloacelor utilizate pentru activizarea elevilor pe parcursul lecției, mai ales în etapa predării noilor cunoștințe;
4. stângăcia în maniera de a organiza activitatea cu grupurile de elevi și în distribuirea sarcinilor de muncă independentă;
5. dificultăți în tehnica utilizării dialogului și în modul de adresare a întrebărilor;
6. imposibilitatea de a distribui atenția și de a controla concomitent clasa, conținutul activității, secvențarea etapelor lecției;
7. neîncadrarea în timpul destinat orei, de regulă proiectând un conținut prea vast și peste posibilitățile de cuprindere ale elevilor .

Poate că toate aceste dificultăți ar putea fi depășite dacă fiecare dintre cadrele didactice participante la procesul educativ preuniversitar și universitar ar conștientiza spusele Sfântului Ioan Gură de Aur “ *Nu există nicio artă mai înaltă decât arta de a fi pedagog. Pictorul sau sculptorul fac numai o figură fără viață, iar un înțelept pedagog modelează un chip viu, de care se bucură și Dumnezeu și oamenii* ”.

Luând în considerare aspectul impactului, în plan personal, cadrul didactic debutant descoperă că nu se află în fața unui elev abstract despre care studia în „cursurile de pedagogie”, ci în fața elevului real care își afirmă personalitatea și opțiunile, care nu acceptă impasibil tot ceea ce îi oferă sistemul actual de învățământ, un elev cu care dascălul trebuie să interrelaționeze. Trecând brusc de la postura de student la cea de profesor, cadrul didactic ar trebui să gândească la dramatica întrebare pusă de Ilie Moromete « Ce-i înveți, fiindcă un copil, chiar dacă nu-i intră lui în cap cât e mic, când se face mare își aduce aminte» .

Aflat în fața clasei, a noii programe și a manualelor alternative, profesorul debutant conștientizează că formarea inițială din sistemul universitar a fost inegală, punându-se accent deosebit asupra aspectelor teoretice și prea puțin asupra practicii. Activitățile teoretice favorizează doar dimensiunea informativ-cognitivă a pregătirii inițiale, insuficientă profesării meseriei de dascăl.

Luând pentru prima dată o programă în mână, profesorul debutant este impulsionat să urmărească conținuturile sau listele de autori și textele propuse. Însă partea cea mai importantă a programei este cea care enunță competențele. Conținuturile nu sunt texte sau noțiuni de predat, ci mijloace prin care se urmărește atingerea competențelor, profesorul fiind cel care va asigura corelarea conținuturilor învățării cu aceste competențe.

O necorelare a conținuturilor cu competențele blochează dezvoltarea unor capacități analitice, critice, motivaționale și creatoare ale personalității, frânează independența funcțională și procedurală a gândirii.

Pregătirea practică ce solicită competențe acțional-pragmatice, priceperi și deprinderi indispensabile, nu este valorizată maximal în timpul formării inițiale.

În sistemul educațional actual s-a trecut de la predarea cu scop de asimilare și reproducere la învățarea centrată pe elev, de la statutul profesorului transmițător de informații la organizatori și facilitatori ai procesului de învățare, iar în acest sens dezvoltarea competențelor acțional-pragmatice. Consider că e necesară accentuarea componentei practicii pedagogice în cadrul învățământului universitar.

Toți studenții care se pregătesc să devină cadre didactice ar trebui să aibă posibilitatea să efectueze în mod regulat - de exemplu, săptămânal - practică pedagogică, integrată în mod standard în curriculum. Formarea inițială a cadrelor didactice ar trebui să asigure mai multe cunoștințe și competențe pedagogice. În procesul de adoptare a deciziilor cu privire la formarea inițială a cadrelor didactice, este foarte important să se țină cont și de opiniile studenților, ale formatorilor în cadrul CCD-ului, ale inspectorilor școlari și ale profesorilor mentori și metodiști.

Educația de calitate a cadrelor didactice din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții necesită o mai bună cooperare între instituțiile de învățământ superior, instituțiile specializate în formarea continuă și instituțiile preuniversitare. În cadrul acestei cooperări, trebuie să se clarifice rolul și responsabilitățile partenerilor implicați. Efectuarea practicii pedagogice în timpul orelor de curs sau seminarii ale studenților devine cel mai mare impediment în finalizarea eficientă a pregătirii practice a viitorului cadru didactic.

Instituțiile de învățământ superior sunt, în mod deosebit, responsabile pentru implementarea proiectelor de cercetare în practica școlară, precum și pentru aplicarea rezultatelor cercetărilor în educație pe tot parcursul vieții.

Schimbările produse în învățământul românesc, reîncercarea de compatibilizare a acestuia cu cel european, modificarea accentului de pe informativ pe formativ au adus un nou interes pentru **metodele de lucru în sistemul educațional românesc**, pentru **învățarea activă și prin cooperare**, mai precis o adevărată *reformă a învățământului în structură, sistem, organizare, conținut, proces și resursă umană*. Doar așa învățământul românesc va reuși să pună în practică prevederile, principiile și obiectivele stipulate în legislația internațională.

Formarea cadrelor didactice debutante trebuie să constituie o prioritate a sistemului de învățământ românesc. Reformarea sistemului de formare inițială și continuă nu constituie un scop în sine, ci este o premisă pentru realizarea unei misiuni esențiale: construirea unei cariere didactice reale, orientate și motivante.

Impresii ale studenților din practica pedagogică

"Pentru mine personal, practica pedagogică a însemnat oportunitatea de a-mi aborda cunoștințele teoretice la un nivel pragmatic, de a îmbina aceste două aspecte. A fost o degustare a ceea ce urmează să se întâmple în viața mea și ocazia de a îmi fi evaluate, într-un mod cât mai obiectiv, capacitățile, puterile, abilitățile înainte de a deveni profesoară. De asemenea, a reprezentat și ocazia de a privi îndeaproape și de a studia ce înseamnă să fii profesor cu adevărat, în special datorită faptului că am urmărit și am învățat de la cineva dăruit și priceput.

Încă din primele ore de asistat, mi-a fost teamă, simțindu-mă nepregătită, incapabilă de a face față, sceptică în raport cu mine însămi, în privința potențialului meu, mai ales din cauza nivelului ridicat al elevilor, urmărind performanțele lor. În schimb, am încercat să fiu extrem de atentă în timpul orelor la tot ce se întâmpla în clasă, în așa fel încât să acumulez cât mai multe. Am putut vedea mijloace și metode folosite în predare la care eu nu mă gândisem până atunci. (...) Cred că cel mai bine mi-a fost confirmată dorința mea de a continua în această direcție în momentul în care m-am aflat în fața elevilor. Emoțiile mele au fost mari înainte de ora în care trebuia să predau și au mai crescut în intensitate când m-am văzut privită de o mulțime de ochi în care se citea curiozitatea, entuziasmul. Atunci am realizat cel mai bine responsabilitatea unui dascăl, o responsabilitate pe toate planurile. (...) "

Studentă Florea Maria Cristina, 20.03.2009

”În anul al treilea universitar, în primul semestru am avut de-a face cu cea mai interesantă provocare, aceea de-a predă elevilor limba și literatura română. A fost foarte captivant, în condițiile în care până atunci am discutat doar teoretic diferite chestiuni referitoare la acțiunea de a predă, însă contactul cu clasa de elevi a fost mult mai antrenantă decât m-aș fi așteptat.

Practica pedagogică este foarte importantă în formarea mea ca viitor modelator de oameni , care trebuie să fie capabili să se adapteze cu ușurință în toate domeniile vieții . Cu fiecare lecție predată am realizat că dobândesc mai multă încredere în forțele-mi proprii , îmi intru în rolul de profesor și sunt din ce în ce mai conștientă de importanța unui profesor bine pregătit și mai ales talentat în viața elevilor. Desigur, afirm acestea în calitate de începător, deoarece în predare experiența este foarte importantă, luând contact cu elevii și cu nevoile lor realizezi cât de bine trebuie să fie pregătit un profesor pentru a face față cu brio.”

Studentă Șandru Mădălina, 18.11.2013

Bibliografie:

- Dumitru, Ion A., (2001), Meseria de profesor și exigențele exercitării ei, în Revista de Științe ale educației, anul III, ne.2(5), Timișoara: Universitatea de Vest
- Ionescu, M., Chiș, V., (1992), *Strategii de predare și învățare*, Editura Științifică, București
- Jinga I., (1983) *Inspekția școlară*, București, Ed. EDP
- Niculescu R.M., (2002) *Pregătirea inițială psihologică, pedagogică și metodică a profesorilor*, Brașov, Ed. Univ. Transilvania